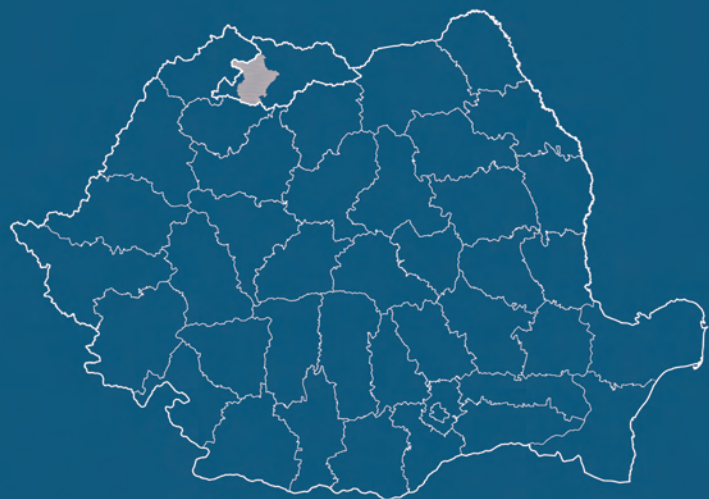

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

GHID DE ARHITECTURĂ

pentru încadrarea în specificul local din mediul rural

ȚARA CHIOARULUI

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMÂNIA

Ghidul de arhitectură se adresează:

- locuitorilor satelor
- administrației locale și regional
- investitorilor publici și privați
- consultanților de accesare a fondurilor europene
- proiectanților

În vederea întocmirii proiectelor pentru

- investiții din Programul Național de Dezvoltare Rurală
- investiții private
- investiții publice

și fundamentării documentațiilor de urbanism.

Colectiv de elaborare:

Coordonator:
arh. Laura ZAHARIA

Consultant științific,
arh. Oksana FLORESCU
ist. Janeta CIOCAN

Echipă:
arh. Oxana Nicoleta CRĂCIUN
Grupul Rural al O.A.R.

Tehnoredactare:
arh. Oxana Nicoleta CRĂCIUN

Corectură:
arh. Laura ZAHARIA
arh. Ina Gabriela FUNEȚAN

Ghidul a apărut cu sprijinul Ordinului Arhitecților din România și a fost finanțat din timbrul de arhitectură
- decembrie 2016 -

ROSTUL GHIDULUI

Rostul acestui material este de a furniza un instrument de lucru locuitorilor mediului rural, autorităților locale, investitorilor, proiectanților și consultanților implicați în procesul de construire sau elaborare a unor regulamente de construire în mediul rural.

Ghidul își propune să fie un set de reguli ușor de aplicat, cu exemple clare (inclusiv de tipul AȘA DA sau AȘA NU), care să faciliteze alegerea modelelor adecvate de către cei ce vor să construiască în mediul rural. În același timp, Ghidul intenționează să ușureze activitatea echipelor de proiectare/consultanță în alegerea configurațiilor, a materialelor și a tehnologiilor necesare construirii în mediul rural, fie că vorbim despre proiecte finanțate prin PNDR, despre elaborarea documentațiilor de urbanism sau despre simple intervenții cu finanțare exclusiv privată.

Obiectivul esențial al acestui ghid este păstrarea nealterată a spiritului așezărilor în care sunt propuse proiectele și creșterea calității vieții, dar cu conservarea tradițiilor și a peisajului cultural existent – acestea fiind, de fapt, chiar resurse pentru

dezvoltarea durabilă în mediul rural. În acest sens, există deschidere pentru abordări specifice secolului al XXI-lea care țin cont de resursele locale, de energiile regenerabile, precum și de cunoașterea acumulată local (meșteșugurile și tehnica populară).

Proiectele de succes din mediul rural evidențiază faptul că există o legătură foarte strânsă între calitatea peisajului natural, a celui construit și calitatea vieții. Viitorul oricărei comunități depinde de modul în care își administrează resursele. Mediul construit (construcțiile de orice fel) poate fi o resursă extrem de valoroasă sau din contră, doar un consumator de resurse. În acest sens, prezentul material propune soluții care pun în valoare înțelepciunea tradiției constructive locale, a utilizării responsabile a resurselor locale, dar în același timp oferind soluții noi ce țin de materiale și tehnici moderne de construcție, precum și de surse de energie regenerabilă.

*Biserica de lemn din Surdești,
dedicată Sfinților Arhangheli*

IMPLICAREA COMUNITĂȚII ÎN GOSPODĂRIREA RESPONSABILĂ A MEDIULUI CONSTRUIT

Grija cu care întreținem, reparăm sau construim - fie că este vorba de casele tradiționale, părințești sau de clădiri noi- reprezintă un proces ce presupune asumarea unei responsabilități față de întreaga comunitate. Orice clădire trebuie percepută în primul rând ca o componentă a ansamblului așezării sătești. Astfel, o clădire trainică, frumoasă, care își îndeplinește bine rostul pentru care a fost construită, ar trebui să fie un motiv de mândrie pentru întreaga comunitate. Acest lucru devine și mai evident, mai relevant, în cazul clădirilor cu funcțiuni publice, comunitare: primăria, școala, „Căminul Cultural”, dispensarul, clădiri de cult, etc.

Principiile care vor sta la baza oricărei intervenții asupra mediului construit din zonele rurale (fie că este vorba de conservare,

întreținere, modernizare sau construire) sunt următoarele:

- respectul pentru moștenirea culturală; se va urmări cu precădere integrarea în context prin păstrarea nealterată a identității așezării, a peisajului construit și a celui natural;
- responsabilitate față de urmași; îmbunătățirea condițiilor de viață în prezent prin valorificarea resurselor locale în mod judicios, pe termen lung, pentru a rămâne disponibile și generațiilor viitoare;
- utilizarea surselor de energie regenerabile;
- valorificarea amplasamentului astfel încât forma/volumetria și înfățișarea clădirii să reflecte climatul local: orientare și însorire, umiditate și vânturi dominante, oscilații de temperatură, etc.
- utilizarea materialelor și tehnicilor tradiționale care de fapt reflectă soluțiile cele mai bune cristalizate de-a lungul timpului pentru condițiile de mediu locale.
- utilizarea materialelor reciclabile și re folosirea apelor uzate și pluviale.

Pentru noile programe/ funcțiuni propuse în mediul rural, întotdeauna se vor

analiza următoarele aspecte:

- Relevanța: „Cât de necesară este această nouă clădire sau ansamblu pentru comunitate? Cum se va asigura întreținerea și funcționarea noilor clădiri?”
- Incluziunea socială: „Cât de echitabilă este repartizarea serviciilor, a utilităților, a facilităților de producție în teritoriu? ”. Se va urmări favorizarea accesului tuturor membrilor comunității în aceeași măsură la noile funcțiuni.

Dezvoltare comunitară prin calificare profesională și încurajarea economiei locale.

În anumite comunități, deși există resurse de materie primă valoroase, acestea sunt neglijate de localnici, iar meșteșugul prelucrării lor s-a pierdut. În această situație este necesară calificarea localnicilor astfel încât să poată avea acces la resurse, în vederea susținerii unor activități de economie socială capabile să aducă un venit constant în comunitate. Acest principiu este extrem de important atât datorită rezultatului direct de ieftinire a investiției prin

folosirea forței de muncă locale, cât și datorită efectului pe termen lung pe care îl asigură: în teritoriu rămân nu numai funcțiunile capabile să deservească locuirea, ci și personalul calificat capabil să le utilizeze. Acest deziderat se poate atinge doar printr-o politică investițională coerentă, care trebuie să urmeze niște pași necesari, cum sunt:

- cooptarea localnicilor adulți și lipsiți de ocupație ca mână de lucru, pentru început, necalificați;
- aducerea în teritoriu a inginerilor, maștrilor, tehnicienilor și muncitorilor capabili să instruiască și să asigure calificarea lucrătorilor necalificați;
- organizarea de cursuri practice și cursuri de formare și calificare pentru localnici;
- dezvoltarea unor centre de valorificare a materialelor de construcție ecologice rurale cu aplicații în domeniul construcțiilor;
- pe măsura derulării programului, gradul de calificare a personalului crește; consecutiv, crește remunerația și capacitatea de a întreține locuințele nou create;
- atingerea obiectivelor avute în vedere la terminarea programului: aceste funcțiuni productive vor rămâne în teritoriu, urmând să deservească întreaga așezare în ansamblul ei; în

plus, la terminarea programului, zona va fi locuită de un segment de populație productiv. Acesta va fi capabil să presteze munci calificate în cadrul așezării, dar și în vecinătate, fiind astfel capabil să-și întrețină casele și gospodăriile.

Rostul arhitectului

Arhitectul are rostul de a îmbina oportunitățile cu resursele și nevoile beneficiarilor, indiferent dacă aceștia sunt o familie, o firmă, un ONG sau autorități locale și de a oferi soluții realiste în timp util. Reușita demersului său este direct proporțională cu adevărarea proiectului la cele enumerate mai sus. Aceste lucruri nu trebuie rupte din contextul mediului rural românesc de început de secol XXI, în care confuzia dintre valoare și non-valoare este mult prea des întâlnită. În acest sens, arhitectul are și rolul de a-și consilia beneficiarul (fără a-l manipula) pentru a asigura premise realiste unor proiecte/ demersuri ce au ca finalitate sporirea calității vieții, inclusiv prin atributele mediului natural sau fondului construit la care participă în mod direct. Rostul lui este să aducă echilibru acolo unde este chemat.

2

3

4

MESAJ CĂTRE AUTORITĂȚILE LOCALE

Se va acorda o foarte mare atenție respectării legislației:

- reglementările PATJ/PUG - acestea vor fi evidențiate în Certificatele de Urbanism;
- se vor evita derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD/PUZ;
- autorizarea lucrărilor de construire cu respectarea normelor stabilite de consiliile locale pentru ocuparea rațională a terenurilor prin completarea zonelor centrale, potrivit condițiilor urbanistice specific impuse de caracterul zonei, având prioritate instituțiile publice, precum și serviciile de interes general;
- se va urmări valorificarea terenurilor din zonele echipate cu rețele tehnico-edilitare;
- pentru evitarea semnăturii de complezență în cazul proiectelor de arhitectură, autoritățile vor solicita Dovada de luare în evidență a proiectului la OAR, conform H.G. 932/2010. Se va verifica și notarea în Cererea pentru emiterea Autorizației de Construire/Desființare a numărului de înscriere a arhitectului care a întocmit documentația (nu doar "semnat" documentația), în Tabloul Național al Arhitecților și a numărului Dovezii de luare în evidență la OAR.

Se va evita comasarea sau divizarea parcelelor, ținându-se cont de caracteristicile parcellarului istoric păstrat. Modificarea (comasarea sau divizarea) acestuia va fi admisă dacă nu se schimbă/altează imaginea spațiului public și va fi justificată prin Studiul de amplasare (Anexa 1).

Autorizarea executării construcțiilor și a amenajărilor pe terenurile

agricole din extravilan este permisă pentru funcțiunile și în condițiile stabilite de lege. Se va urmări gruparea suprafețelor de teren afectate construcțiilor, spre a evita prejudicierea activităților agricole și de creștere a animalelor.

Zonele de protecție aferente monumentelor istorice vor fi atent urmărite pentru a nu pune în pericol monumentul istoric, pentru a nu diminua vizibilitatea și pentru a nu modifica imaginea tradițională a satului în această zonă-tampon dintre monumentul istoric și ediul înconjurător actual. Prin documentația de față în Zonele de protecție a monumentelor istorice sunt propuse **REGULI ARHITECTURALE** care au în vedere păstrarea sau reconstituirea imaginii caracteristice satelor chiorene.

Este foarte important ca autoritățile locale să demareze studii și planuri de urbanism prin care să identifice **ANSAMBLURI DE ARHITECTURĂ TRADIȚIONALĂ**: zone, ulițe sau grupuri de gospodării care și-au păstrat caracterul tradițional și care merită să fie incluse într-o zonă de protecție pentru care se vor respecta aceleași reguli arhitecturale. LEGEA nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - zone protejate, la Art.6 prevede că lista monumentelor istorice și cea a Zonelor de protecție "se pot reactualiza periodic, pe măsura identificării de noi valori de patrimoniu natural sau cultural, precum și a modificărilor intervenite

asupra valorilor protejate."

Autoritățile locale vor avea în vedere următoarele obiective:

- stimularea reabilitării și reconversiei caselor și anexelor tradiționale, atât prin urmărirea respectării legislației în construcții *1 , cât și prin găsirea de modalități de sprijin financiar *2.

- stimularea proprietarilor de construcții tradiționale de a nu le demola, ci de a le păstra pe amplasament și de a le reabilita cu materiale și tehnici tradiționale. Se va evita mutarea construcțiilor pe alt amplasament.

În cazul Zonelor de protecție, autoritățile locale vor prevedea în strategia de dezvoltare a localităților eliberarea vizibilității către obiectivele aflate în regim de protecție, pe întreaga suprafață a Zonei protejate. Este de dorit ca acest țel să se extindă pe tot întinsul localității.

Autoritățile locale vor avea în vedere negocieri cu deținătorii de rețele de utilități pentru realizarea bransamentelor în sistem îngropat.

**1 Legea 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, modificată și completată cu Legea 166/2016, articolul 1, alineatul 1:*

Deținătorii de orice fel ai clădirilor care, prin nivelul de degradare a sistemului de închidere perimetrală, pun în pericol sănătatea, viața, integritatea fizică și siguranța populației și/sau afectează calitatea mediului înconjurător, a cadrului urban construit și a spațiilor publice urbane, în temeiul și cu respectarea legislației în vigoare privind calitatea în construcții și a prezentei legi, sunt obligați ca, din proprie inițiativă, să ia măsuri de realizare a lucrărilor de intervenție pentru reabilitarea structural-arhitecturală a anvelopei clădirilor.

**2 Legea 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, modificată și completată cu Legea 166/2016, articolul 35:*

(1) Pentru lucrările de intervenție prevăzute în prezenta lege, prin derogare de la prevederile legale în vigoare, deținătorii notificați beneficiază de următoarele facilități: scutirea de la virarea cotei de 0,7% și a cotei de 0,1%, după caz, către Inspectoratul de Stat în Construcții, precum și a cotei de 0,5% către Casa Socială a Constructorului, din cheltuielile cu lucrările de intervenție.
(2) Autoritățile administrației publice locale pot hotărî, în condițiile legii, scutirea de la plata impozitului pe clădiri, datorat pentru o perioadă de 5 ani consecutivi, cu începere din anul fiscal în care a fost efectuată recepția la terminarea lucrărilor.

CUPRINS

1.	ZONA	ȚARA	CHIOARULUI
1.1.	Delimitarea geografică a zonei după unități administrativ-teritoriale		8
1.2.	caracteristicile specifice zonei		9
2.	SPECIFICUL LOCAL		10
2.1.	Peisajul rural-cultural		10
2.2.	Tipologii de sate		10
2.3.	Amplasarea pe lot		12
2.4.	Tipologiile de acoperișuri, pante, materiale de învelitor, culori, goluri de iluminare și ventilare (forme permise) în funcție de caracteristicile de climă, relief și tehnici locale		13
2.5.	Gabaritele/proporțiile conforme specificului local și soluții ecologice durabile de secol XXI		13
2.6.	Travei de fațadă conform specificului local, fără a ieși din scara clădirilor învecinate, ca percepție umană		14
2.7.	Raportul plin/gol, forma, dimensiunea și proporția golurilor conform specificului local		14
3.	CONSTRUCȚII NOI		15
3.1.	Prevederi generale privind construcțiile noi		15
3.2.	Amplasare în cadrul așezării		15
3.2.1.	Recomandări		15
3.3.	POT, CUT, regim de înălțime		16
3.4.	Amplasarea construcțiilor și amenajărilor noi în afara vetrei satului – probleme de încadrare în peisaj		16
3.5.	Amplasarea construcțiilor și amenajărilor noi în vatra satului		16
	– probleme de încadrare pe lot		16
3.6.	Principii de proiectare pentru construcțiile noi		17
3.7.	Recomandări care țin de calitatea utilizării spațiilor		18
4.	AMENAJAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE		19
5.	ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE		19
5.1.	ACOPERIȘUL		19
5.1.1.	Specificul local		19
5.1.2.	Recomandări		20
A.	Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar		21
	Forma și volumetria		21
	Șarpanta		21
	Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)		21
	Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile		21
B.	Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum		22
	Forma și volumetria		22
	Șarpanta		22
	Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)		22
	Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile		23
C.	Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu		

sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	24
Forma și volumetria	24
Șarpanta	24
Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)	24
Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile	24
5.2. PEREȚII	25
5.2.1. Specificul local	25
5.2.2. Recomandări	25
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC)	25
B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum	25
C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	26
5.3. FUNDAȚIILE	28
5.3.1. Specificul local	28
5.3.2. Recomandări	28
A. Construcții cu gabarit mic (max. 120 mp ADC)	28
B. Construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC)	28
C. Construcții cu gabarit mare (peste 250 mp ADC)	28
5.4. TÂMLĂRIA	29
5.4.1. Specificul local	29
5.4.2. Recomandări	30
A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar	30
B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum	31
C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)	32
5.5. POARTA ȘI GARDUL	33
5.6. ELEMENTELE DE FAȚADĂ	34
5.6.1. Specificul local: registre orizontale (coamă, cornișă, brâu, soclu) și verticale (prispă, coș de fum etc.)	34
5.6.2. Recomandări	34
5.7. ANEXE GOSPODĂREȘTI/ACARETURI	36
5.8. AMENAJĂRI EXTERIOARE	37
5.8.1. Recomandări	37
6. PERFORMANȚA ENERGETICĂ	38
6.1. Recomandări	38
6.1.1. Sistemele de încălzire (cerințele de securitate la foc)	38
6.1.2. Eficiența termică (sisteme și materiale de izolare)	39
7. SPAȚIUL PUBLIC	40
7.1. Specific local	40
7.2. Recomandări	40
• Drumuri și alte căi de acces public	
• Elementele de mobilier rural exterior: bancă, fântână, cruce, adăpătoare etc	
• Iluminatul exterior	
• Reclamele, firmele, inscripțiile, însemnele	

8. ANEXE	42
Anexa 1: Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării (imagine generală din punct de belvedere, silueta așezării, desfășurate stradale)	42
Anexa 2: Glosar de termeni	42
CREDIT IMAGINI, BIBLIOGRAFIE	44

1. ȚARA CHIOARULUI

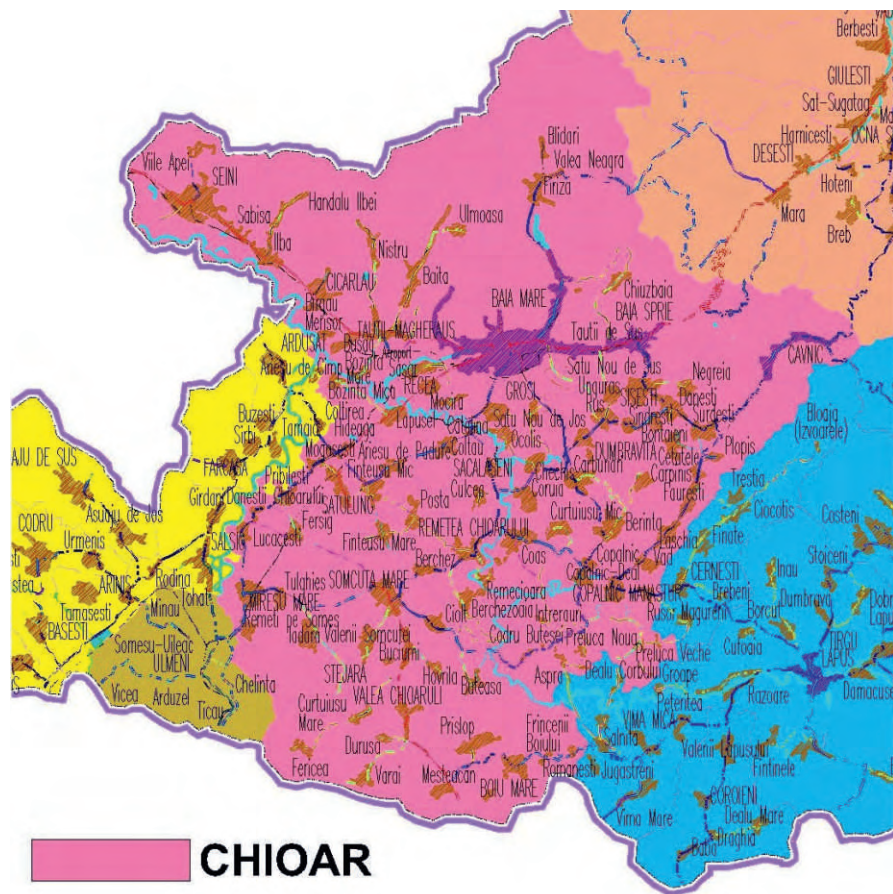
1.1 Delimitarea geografică după unități administrativ-teritoriale.

Zona etnografică Chioar cuprinde satele din bazinul minier baimărean ce au aparținut domeniului Baia Mare " fisculaș " a Cetății Chioar (așa numita Țară a Chioarului) și satele dintre orașul Baia Mare și orașul Seini. În urma analizei zubzonelor specifice, s-au luat în considerare următoarele limite geografice ale zonei Chioar : la nord Munții Igriș, Gutâi și Căvnic, spre est pe Valea Bloajei și dealurile Șatra și Pietriș care despart ținutul de Țara Lăpușului, apoi continuă spre sud cu Preluca, cursul inferior al Văii Lăpușului, Dealurile Chioarului, Valea Chioarului și spre vest se învecinează cu zona Codru până la râul Someș.

Satele din Județul Maramureș aparținând acestei subzone sunt : - Arieșu de Pădure, Aspra, Bozânta Mare, Bozânta Mică, Berința, Bontăieni, Buciumi, Boiu Mare, Buteasa, Berchez, Berchezoaia, Bușag, Cătălina, Coltău, Colțirea, Culcea, Chechiș, Coruia, Cărpiniș, Cărbunari, Cetățele, Chiuzbaia, Copalnic-Mănăstur, Copalnic-Deal, Copalnic, Curtuiuşu Mic, Coaş,

Curtuiuşu Mare, Ciolt, Codru Buteșii, Dăneștii Chioarului, Dănești, Dumbrăvița, Finteușu Mic, Finteușu Mare, Fersig, Făurești, Fericea, Frâncenii Boiului, Groși, Hideaga, Hovrila, Iadăra, Întreprăuri, Lăpușel, Lăschia, Lucăcești, Mesteacăn, Merisor, Mireșu Mare, Mogoșești, Mocira, Negreia, Ocoliș, Poșta, Plopiș, Pribilești, Preluca Nouă, Preluca Veche, Prislop, Recea, Rus, Remetea Chioarului, Remecioara, Remeti pe Someș, Românești, Săsar, Satu Nou de Jos, Satu Nou de Sus, Satulung, Săcălășeni, Săpăia, Stejera, Șindrești, Șisești, Șurdești, Tulghieș, Unguraș, Vad, Valea Chioarului, Vărai, Vălenii Șomcutei și orașul Șomcuta Mare - adică satele aparținând comunelor : Copalnic, Mănăstur, Coaş, Săcălășeni, Remetea Chioarului, Boiu Mare, Valea Chioarului, Șomcuta Mare, Șisești, Groși, Dumbrăvița, Satulung, Mireșu Mare, Recea, și orașul Șomcuta Mare.

Din Țara Chioarului fac parte și localitățile aparținând zonei miniere a Chioarului : Băița, Bărgău, Cicârlău, Handalu Ilbei, Ilba, Nistru, Săbișă, aparținând comunei Cicârlău și orașelor : Seini, Tăuții Măgherauș, Baia Mare (periurbană).

1.2 Caracteristicile specifice Țării Chioarului

Caracteristici geografice și climatice

Zona Chioar sau Țara Chioarului se întinde la sud de orașele Baia Mare și Baia Sprie, la est are graniță cu Zona Lăpuș și la vest cu Zona Codru. Peisajul de aici este variat de la aspectul muntos din nord la cel deluros, cu râuri șerpuite numeroase, dintre care cele mai importante sunt cursul inferior al râului Lăpuș, al Căvnicului, Valea Bloajei- limita estică a zonei, Valea Bărsăului și Valea Someșului, care este limita sa vestică. Limite nordice ale zonei Chioar sunt Munții Igriș și Gutâi și Căvnic, iar la sud zona este mărginită de Zona Sălajului.

Climatul: Temperatura medie anuală variază între 12°-15°C. Datorită vânturilor de vest din direcția dominantă sud-vest și sud-est, precipitațiile sunt destul de ridicate cu o medie de 800 ml/an. Pe ansamblu, zona are un climat temperat-continental de deal.

Diversitatea mare a formelor de relief determină și o mare diferențiere climatică sub aspectul precipitațiilor. Influența practică a precipitațiilor constă mai mult în caracterul decât în cantitatea lor. Când au o intensitate moderată, apa se infiltrează în sol până la mari adâncimi, iar când cad sub formă de averse, o bună parte din apă nu apucă să se infiltreze, scurgându-se la suprafață. Studiul precipitațiilor atmosferice are un rol important, deoarece acestea constituie rezerva de umezeală a solurilor influențând modul de construire.

Caracteristici demografice și etnografice

Satele zonei Chioar prezintă o mare varietate de tipuri de așezări, zona întinzându-se pe un areal preponderent colinar, străbătut de văi ce au constituit trasee de circulație și comerciale importante în județ. Astfel, zona a avut o dezvoltare economică accentuată, favorizată de căile comerciale și de accesul facil către orașele importante în areal. Populația a fost și este preponderent românească. Subliniem că din cele 67 de localități ce apar menționate în urbiile din 1566 doar două sate apar cu populație maghiară: Berchezul și Lăpușelul, restul fiind sate cu populație românească. Acestea au avut activitatea de bază mineritul sau legumicultura, fiind așezate în apropierea principalelor zone de exploatare minieră. Pe lângă aceștia, structura demografică cuprinde și populație rromă. Sporul natural prin tendința negativă din ultimii ani a jucat un rol important în dezvoltarea zonei. De asemenea, relocarea populației urbane în această zonă apropiată centrelor urbane este accentuată, schimbând considerabil modul de locuire.

Ramuri economice și meșteșuguri

Potențialul economic al zonei este reprezentat de agricultură, pomicultură, creșterea animalelor și

prelucrarea produselor animale, precum și prelucrarea lemnului. Activitățile pentru care chioarenii sunt apreciați în nordul Transilvaniei sunt mai ales cele legate de practicarea agriculturii:

-agricultura- a fost practică la nivel de subsistență, pe parcele mici, datorate reliefului colinar foarte variat. În zona limitrofă a orașului Baia Mare și în lunca Someșului sunt sate cu activități legumicole importante. Satele aflate în proximitatea orașului și cele din lunca Someșului au acordat o atenție mai mare legumiculturii, care aducea venituri importante.

-creșterea animalelor- a cunoscut o dezvoltare specifică în zonă. Pădurile de stejar și fag, cu luminșuri acoperite de pășuni grase și pășunile bogate de pe malul văilor au oferit condiții prielnice creșterii cornutelor, cabalinelor, porcinelor dar mai puțin a ovinelor. Satele aflate în arealul orașelor au practicat creșterea animalelor și pentru comercializare. Amintim aici că la 1900 în satul Căcărlău era organizat un abator care aprovizionă măcelăriile din Baia Mare. Aceasta a contribuit și la dezvoltarea unor meșteșuguri ca: curelărit, tăbăcit, cojocărit, opincărit etc.

-pomicultura- este o activitate îndelungată în satele zonei, favorizată de relieful colinar. Fructele: mere, pere, prune, nuci se consumau proaspete, se conservau mai ales prin uscare, dar se și vindeau pe bani sau la schimb cu alte produse

agricole. Localități precum Somcuta Mare, Remetea Chioarului au și azi întinse zone pomicole. -viticultura - dealurile Seiniului și Căcărlăului sunt vechi zone de cultură viticole, iar activitatea este continuată și azi. Dealurile dintre Baia Mare și Seini au favorizat această ramură agricolă. Zona a fost pentru o lungă perioadă de timp plantată cu viță de vie nobilă, iar vinul produs aici era cunoscut chiar la Viena. Atacul de filoxeră de la începutul secolului al XX-lea a distrus aceste vii și replantarea s-a făcut doar cu soiuri hibride, mai rezistente. Dovada practicării intense a viticulturii aici o constituie teascurile masive pentru presarea strugurilor. Cele mai multe pot presa 200-300 kg o dată, dar se cunosc exemplare care pot presa până la 1000 kg. Pe cele din urmă le putem vedea în muzee din județ și țară. Satul ar putea deveni un muzeu viu pe această direcție.

-apicultura- este o activitate răspândită pe tot cuprinsul zonei, favorizată de vegetația bogată și nepracticarea agriculturii la nivel intensiv.

-silvicultura și exploatarea forestieră - sunt continuate azi, zona având încă un fond forestier însemnat. Prelucrarea lemnului pentru

construcții și obiecte casnice este un meșteșug continuat și prezent în toată zona. Dovada cea mai concludentă a priceperii meșterilor lemnari de aici o constituie cele două biserici de lemn - Șurdești și Plopiș - ambele monumente protejate UNESCO. La fel de important se dovedește și faptul că zona a avut și câteva din cele mai importante centre de lădari la Plopiș, Hovrila, Preluca Nouă, Boiu Mare, Curtuiș.

Torsul, țesutul și cusutul, împletiturile din nuiel, împletitul paielor pentru confecționarea pălăriilor chioarene sunt obiceiuri care mai dăinuie în Țara Chioarului, din păcate însă mai mult printre femeile în vârstă.

Cei tineri, deși iubesc portul popular și în zilele de sărbătoare îl îmbracă cu plăcere, nu preiau meșteșugul. O șansă o reprezintă totuși numeroasele centre pentru învățare, deschise în cadrul școlilor din zonă.

Resurse

Resursele naturale neregenerabile:
-minereuri polimetalice la Baia Mare
Baia Sprie și zona Căvnic-Băiuț;
- roci utile: andezite, amfibolite, calcare, gresii, tufuri vulcanice, folosite ca piatră spartă în diverse construcții și ca placaje decorative; pietriș și nisipuri în albiile majore ale râurilor.

Resursele naturale regenerabile:
- pădurile - una din principalele bogății ale județului, deși au fost exploatate abuziv;
- resursa de apă ca o rețea hidrografică bogată și densă, înscrisă în bazinul hidrografic Someș-Tisa;
- resursa de sol - foarte variată, ce reflectă caracterul complex al factorilor naturali care condiționează formarea sa;
- flora spontană bine reprezentată pe întreaga suprafață a județului, având o mare varietate de specii, unele endemice;

Resurse energetice:
- județul Maramureș nu are încă politici regionale energetice;
- potențialul constă în producerea de energie din resurse hidro și biomasă, chiar și geotermal.

2. SPECIFICUL LOCAL

În Zona Chioar se regăsește o mare varietate de tipuri de așezări, dat fiind faptul că zona se întinde pe un areal preponderent colinar, străbătut de văi ce au constituit trasee de circulație și comerciale, dar și cu localități izolate pe dealuri. Imaginile caracteristice zonei s-au păstrat îndeosebi în aceste zone izolate, localitățile de vale cunoscând o dezvoltare accentuată care a dus din păcate la diminuarea identității tradiționale. Aceasta a fost o arhitectură a lemnului aparent, dar și a lemnului tencuit cu lut, cu stâlpi ciopliți și ornamentații utilizate cu discreție și simbolistică ancestrală. Volumele sunt acoperite cu șarpante cu pantă accentuată, în patru ape sau cu frontoane traforate spre stradă și acoperite cu șindrilă sau paie.

2.1 Peisajul rural-cultural

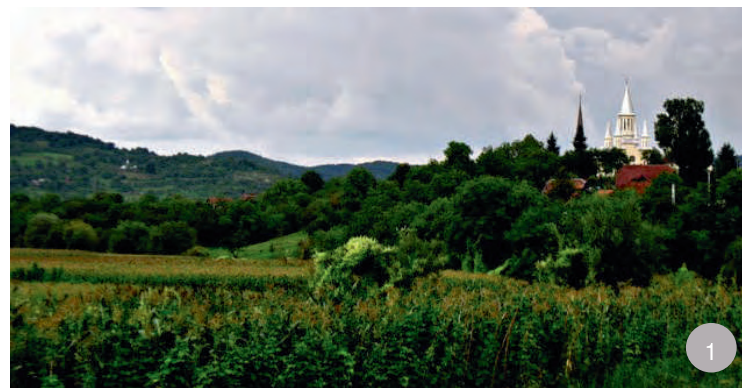
Peisajul cultural al Țării Chioarului, ca rezultat al interacțiunii om-natură, este foarte unitar în toate aspectele sale: construcțiile și amenajările satului tradițional chioarean se raportează la natura înconjurătoare integrat, adaptându-se perfect geografiei variate și climei, resurselor disponibile, oamenii locului valorificând și îmbogățind continuu ceea ce le oferă pământul.

Nucleul de bază al satului a fost și este gospodăria, "stăutul" de tip agro-pastoral, bazată pe autarhia sa originară, expresie a utilizării raționale a resurselor teritoriale. Construcțiile din gospodărie sunt amplasate în funcție de rolul îndeplinit și au relații funcționale clare între ele.

Satele chioarene sunt apărute spontan, ocupând atât traseele văilor principale cât și coastele dealurilor domoale, până pe platourile mai înalte.

Diversitatea peisagistică a spațiului chioarean rezultă din varietatea mare a peisajului natural și celui construit în coabitarea lor specifică.

În Chioar, ca și în zonele învecinate, se găsesc așezări cu un nucleu concentrat, care la periferie tinde spre tipul răsfirat și se termină în zona marginală cu case izolate. Astfel, având în vedere că zona etnografică Chioar are o varietate semnificativă de elemente geografice social-istorice și economice, e greu de delimitat strict, în toate cazurile, un anumit tip de localitate, deoarece același sat poate prezenta toate tipurile găsite.

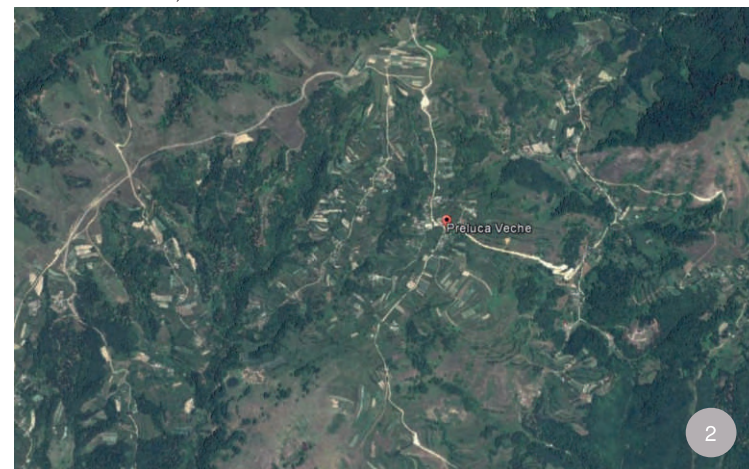

Armonia dintre peisajul natural și peisajul construit cu unice accente, turele bisericilor

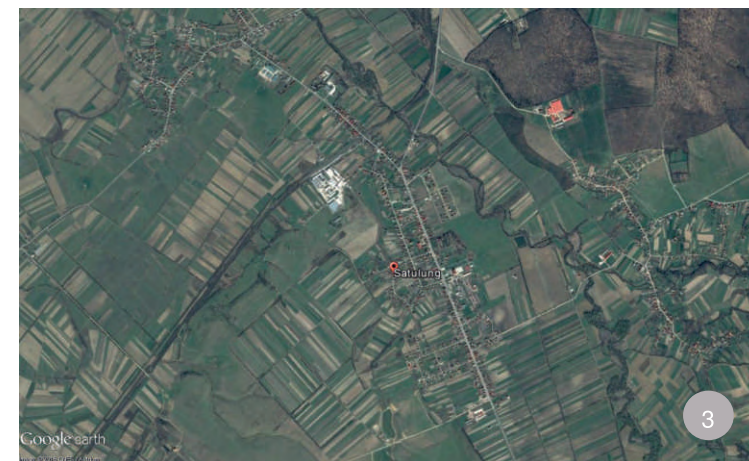
2.2 Tipologii de sate

A) Luând în considerare tipul de ocupare a terenului:

- sate izolate: de ex. Preluca Veche cu cătunele Valea Arinului, Săcătura etc., Preluca Nouă cu cătunele Obcina, Aspra etc.,
- sate cu gospodărie răsfirată sau disociate, cu ulițe cotite pe relief, ocupând suprafețe întinse : Buteasa, Ciolt, Berchezoia, Coaș, Curtuiuș Mare, Prislop, Șurdești, Coruia, Cicârlău etc.,
- cu gospodărie aglomerată: Finteușu Mare, Chechiș, Mireșu Mare, Ocoliș, Șișești, Satu Nou de Jos, Mocira etc.,
- sate așezate de-a lungul drumurilor principale: Satulung, Recea, Lăpușel, Buciumi, Săcălășeni.

Satul Preluca Veche - localitate izolată-răsfirată

Comuna Satulung- localitate de-a lungul drumului principal

Sat Săsar- localitate adunată

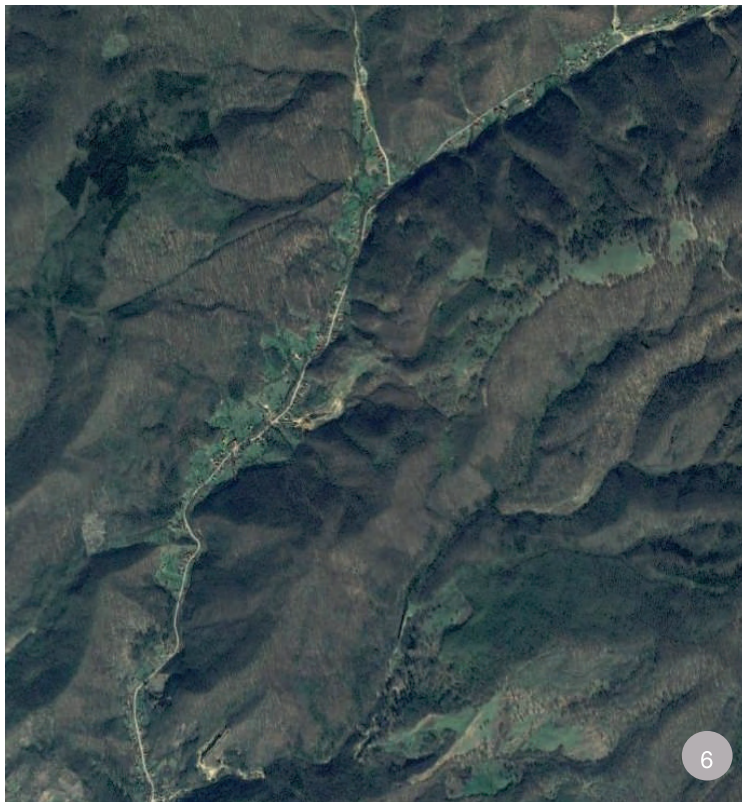
B) Din punct de vedere al organizării, în Chioar găsim mai multe tipuri de gospodării :

- fără îngrădituri – îndeosebi în satele Preluca Nouă, Preluca Veche, Codru Butesii, Întrerăuri – unde sunt frecvente gospodăriile cu case izolate;
- cu curte deschisă în fața casei , cu mai multe acareturi, dispuse izolat în curte – Preluci, Remecioara – Boiu Mare etc.,
- cu curte simplă cu clădiri dispuse pe 2 sau 3 laturi– răspândită în toate zonele din județ .

În Chioar, ca și în zonele învecinate, se găsesc așezări cu un nucleu concentrat, unde sunt amplasate dotările de folosință publică. Există sate adunate cu o dezvoltare lineară de-a lungul drumurilor și văilor: Săcălășeni, Finteușu Mare, Satulung; sate având gospodării așezate de-a lungul ulițelor pe terasele succesive ale râurilor, sub forma unor aglomerări lejere, în care gospodăriile sunt dispuse linear sau neregulat, cuprinzând între ele o parte din terenul cultivat, mai cu seamă livezi și fânețe: Ardusat, Șişești, Coaş, Satu Nou de Sus.

Sat Finteușu Mare- localitate cu gospodării aglomerate

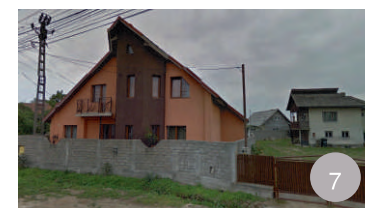
Sat Handalul Ilbei- localitate izolată pe vale

Sate fără repere de arhitectură tradițională

În multe din localități specifice Țării Chioarului, imaginea tradițională de ansamblu este compromisă iremediabil.

Aproape toate construcțiile tradiționale au fost demolate sau modificate astfel încât, pentru aceste localități, identitatea locală ar trebui reinventată. Prin lucrarea de față sunt propuse principii de proiectare prin care se urmărește oprirea apariției construcțiilor nocive pentru fondul construit al localităților menționate și stimularea apariției unor construcții bine proporționate, armonioase cu mediul înconjurător, urmând ca prin inițiativa și efortul autorităților locale să fie identificate, reinventate și implementate elemente ale specificului local în noul fond construit.

Exemple de construcții fără legătură cu specificul local.

2.3 Amplasarea pe lot

În Țara Chioarului parcelele sunt în strânsă dependență cu formele de relief.

Amplasarea construcțiilor în cadrul gospodăriei cunoaște multe variații, dar se pot identifica două cazuri tipice:

(1)-amplasare a clădirilor pe lot în forma de "L" - cu casa așezată perpendicular pe stradă și cu anexele principale amplasate pe fundul curții.

Amplasarea construcțiilor pe parcelă :

reprezentare în plan, imagine din satul Săcălășeni

(2)-amplasare a clădirilor pe lot în forma de "U" - cel mai frecvent cu casa așezată perpendicular pe drum și anexele închizând latura posterioară și a doua laterală.

Amplasarea construcțiilor pe parcelă :

reprezentare în plan, imagine din satul Remetea Chioarului

Din punct de vedere al delimitării lotului, întâlnim următoarele situații:

-curți fără îngrădituri - îndeosebi în satele răsfirate de culme sau izolate, cum sunt Preluca Nouă, Preluca Veche, Aspra, Codru Butesii, Întreprăuri etc.

-cu curte deschisă în fața casei, cu mai multe acareturi dispuse izolat în curte, urmărind relieful - precum în Preluci, Remecioara, Boiu Mare etc.
-cu curte simplă, îngrădită, separată de grădină - răspândită în toate localitățile din zonă.

Gospodărie fără împrejuriri în Șurdești

Gospodăriile din zona Chioar au următoarele componente de bază similare cu cele ale zonelor învecinate: casa, șura cu grajd sau grajduri (2), găbănașul (câmară), colnița (șopron pentru lemn), coșteiul (pătulul) pentru depozitarea știuleților de porumb, grajdurile pentru porci și/sau oi, cuptorul de pâine și, de la începutul sec. XX, pe lângă șură apare bucătăria de vară, pe care o regăsim azi răspândită în tot teritoriul, inclusiv în zonele etnografice învecinate. Numărul construcțiilor din curte diferă în funcție de activitatea preponderentă: în satele agrare din luncă sunt mai puține și comasate, spre deosebire de cele pastorale, de pe pante mari, unde sunt mai răsirate. În anii recenti, în curțile mai largi, cu așezare a construcțiilor pe lot în formă de "U", funcția anexei opuse locuinței s-a schimbat, construindu-se pe același loc o a doua casă, a tinerilor sau cea în care se mută bătrânii familiei.

În decursul timpului, în special în perioada post-comunistă când a început febra construcțiilor, multe case noi au fost înghesuite în special pe loturile din vatra satului, de obicei prin demolarea construcțiilor tradiționale. Mai rar loturile au fost parcelate, cel mai adesea generațiile noi și-au făcut case pe aceste loturi, micșorând astfel suprafața grădinilor.

În prezent, construcțiile tradiționale pot fi vazute pe ulițe secundare, sau la periferia satelor. În zonele centrale pot fi găsite preponderent pe ulițele de acces către bisericile de lemn (statutul de „monument istoric” a fost pe alocuri un factor care a frânat mutilarea caselor).

Casă tradițională din Preluca Nouă

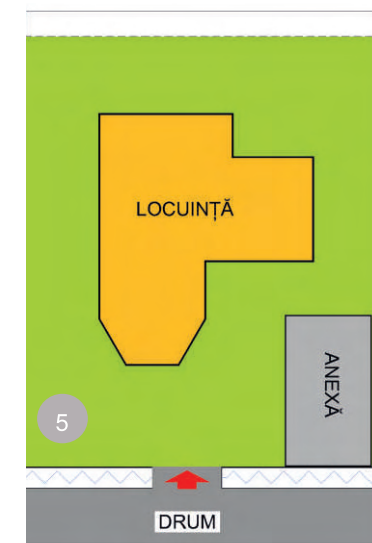

Gospodărie fără împrejuriri din Preluca Nouă

Gospodărie apărută în jurul anului 2000

Acest tip de gospodărie a apărut în ultimele două decenii, datorită unui import nefericit al unor tipologii de case urbane sau chiar din alte zone ale Europei (Spania, Italia, etc.). În această situație casa este amplasată în mijlocul parcelei. De regulă, atât dimensiunile în plan cât și înălțimea casei sunt mult mai mari față de cele tradiționale.

2.4 Tipologiile de acoperișuri, pante, materiale de învelitori, culori, goluri de iluminare și ventilare (forme permise) în funcție de caracteristicile de climă, relief și tehnici locale

Zona Chioar este caracterizată printr-un peisaj colinar, în mare parte acoperit cu păduri și livezi. Clima este preponderent umedă, astfel că geometria acoperișurilor domină volumele, au pante mari (de la 40°-până la 50°) și învelitoare din paie, șită și țigla trasă.

Caracteristicile principale ale acoperișurilor din zonă sunt: (1)-acoperișul caselor și cel al gâbănașelor au 4 ape, uneori cu șopru (foișor) - de exemplu în zona Remetea sau timpan- în zona Ilba; (2)-învelitoarea tradițională era din paie, șită și începând din 1920, țigla trasă; (3)-volumetria curată a acoperișului este, în unele cazuri, îmbogățită cu un "foișor" - o structură în 2 ape, poziționată pe fațada principală, în zona accesului;

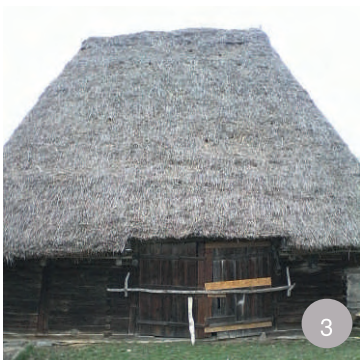
Casă și șură tradiționale chioarene:

Acoperișurile șurilor sunt : (1)-fie în 2 ape principale, co-

respunzând laturilor lungi, cu timpane parțiale pe laturile scurte și zona superioară a zidurilor din lemn traforat pentru aerisire, (2)-fie cu timpane mari pe fațadele principale, construite cu închideri din scândură perforată, permitând aerisirea fânarului din pod; În cazul șurilor foarte vechi, unde s-a mai păstrat acoperișul din paie, pantele ajung să crească până la 60° și sunt în 4 ape, asemănătoare Zonei Maramureșului.

Șură veche în Coruia

Șură veche în Preluci
Șură nouă în Vălenii Șomcutei

Acoperișurile fânarelor și hangarelor sunt în 4 ape, cu aceleași pante descrise mai sus. Cele mai recente au acoperișuri în 2 ape, cu timpane laterale.

Fănar în Văleni

Fănar în Groși

Proporțiile construcțiilor, indiferent de destinație, sunt: 1/3 reprezintă înălțimea pereților și 2/3 acoperișul cu învelitoarea.

Alte elemente caracteristice ale acoperișurilor:

(4)-structura din lemn rotund cu consumuri minime de material, datorate formei geometrice cu volumetrie stabilă din punct de vedere static și a încărcărilor reduse pe panta mare a acoperișului; (5)-streașina are o lățime de 40-60 cm;

(6)-nu există jgheaburi și burlane. Pe alocuri, zona intrării este protejată cu un jgheab din lemn;

(7)-în cazul caselor, de cele mai multe ori nu există coșuri de fum și respectiv străpungeri ale acoperișului. Fumul era utilizat pentru

conservarea cărnii în pod.

Coș de fumărit în Cicârlău

2.5 Gabaritele/ proporțiile conform specificului local

Volumul locuinței este în general un paralelipiped dreptunghic, cu plan dreptunghiular, cu deviații în "L" sau în "T", configurația volumetrică fiind completată de "târnaț".

Casă veche în Vălenii Șomcutei

Proporțiile oscilează în jurul formulei $L/l=2$, unde lungimea L este determinată de lungimile maxime de bărne ce pot fi obținute dintr-un singur trunchi (~12m); înălțimile încăperilor sunt mici (cca 2,40m). De obicei fațada principală este dublată de prispă, care se întinde uneori și pe latura scurtă dinspre stradă, formată dintr-o înșiruire de stâlpi discret decorați. Uneori prispă (foișor) primește o evazare în dreptul intrării în casă, decorată în aceeași manieră. Meștergrinda leagă casa pe

mediatoarea lungă. Un tavan simplu din lemn format din grinzi perpendiculare pe grinda-meșter și scândura așezată în 2 straturi închid încăperile la partea superioară.

Casă veche în Coruia

În tipologia spațială a caselor, de la mijlocul secolului XIX se întâlnesc frecvent casele cu 3 încăperi (casă, tindă și cămara), cu prispă pe 2 sau 3 laturi, iar mai târziu, spre sfârșitul secolului, apare «târnațul», întâi parțial, apoi se extinde pe întreaga fațadă.

Spațiile semideschise precum prispă sau "târnațul" dau reprezentativitate, umbresc fațadele de sud și de vest și asigură distribuția funcțională.

Căsuțe cu foișor - sus și jos

2.6 Travei de fațadă conform specificului local

Linii principale ale fațadelor sunt de obicei determinate de linia coamei, linia streășinei, prispă și soclu. Ferestrele sunt simple, având de multe ori ancadrame decorative. La unele construcții, pentru câmpurile de fațadă se foloseau diferite tipuri de tencuieli zugrăvite, culoarea cea mai des folosită fiind "mieriu" (albastru deschis).

Casă în Cicârlău

Structurile construcțiilor caselor sunt din lemn așezate pe fundație de piatră, acoperișuri cu panta accentuată în patru ape. În zona sudică și vestică – Valea Lăpușului, a Someșului, în Preluci, casele au tencuieli de lut și zugrăveli monocrome în alb sau albastru. În partea de nord-vest – în sate precum Cicârlău, Bușag, Ilba – din sec. XIX-lea se trece la construcții cu pereții de lut aplicat pe îngrădituri de nule, între tâlpi și «șoși» (elemente structurale verticale din lemn, ce au prevăzute pe lateral caneluri prin care culisează elemente orizontale – scanduri, peste care se realizează, ulterior, tencuieli de lut).

Structura portantă din tâlpi și «șoși» avea umplutură din pământ bătut, susținerea umpluturii cu nule sau scanduri vârate în șoși și tencuire exterioară cu lut pe șipci prinse în

diagonală pe structură.

Pentru pereții cu lemn aparent, peste structura de bârne din lemn, fie se montau panouri din lemn traforat sau scânduri decorate, fie se lăsau bârnele aparente – în special în cazul anexelor de mici dimensiuni. Pereții din cărămidă au apărut ca înlocuitori ai celor din lemn (în anii 1950), însă corect folosiți, în special la șuri, fie tencuiți, fie cu cărămida aparentă, păstrându-se proporțiile tradiționale.

Casele cu pereții din «văioage» s-au răspândit în această parte a zonei Chioar la începutul sec. XX, iar cele de cărămidă au apărut după anii 1950 – similare cu cele dinspre zona Sătmăruului.

Casă mică în "L"

Arhitectura șurilor este foarte asemănătoare cu cele din zonele limitrofe, cu diferențe de capacitate (unul sau două grajduri alăturate), prezența/absența bucătăriei de vară. Șurile cele mai vechi sunt cele cu plan poligonal, cu un singur grajd – șura de tip carpatic. Azi, cele mai răspândite sunt cele cu plan dreptunghiular, cu două grajduri, câte unul la fiecare capăt. După '50, unul din grajduri se transformă în bucătărie de vară.

Șură mare, grajd și bucătărie de vară

Găbănașul, construcție cunoscută pe tot teritoriul românesc, în Țara Chioarului are o importanță deosebită. Construcția este ridicată din aceleași materiale și cu aceleași tehnici ca și casa, aspectul final fiind al unei case în miniatură. Găbănașul are o singură încăpere, de obicei fără ferestre, dar în cazul în care apare este una singură de dimensiuni mici și pe fațadă are "prispă" cu stâlpi ornamentați. Multe din aceste anexe sînt date, având incizate data ridicării în lemn sau pe plachete.

Găbănaș

Acareturile de mai mici dimensiuni – grajdurile pentru oi, cotețele pentru păsări și porci, coșteșurile (cotârce) se ridicau, în general, din material lemnos, cu acoperiș în 4 ape, învelitoarea de paie sau draniță și șindrilă și sunt prezente în special în satele agropastorale (Zona Prelucilor, Șurdești). Acestea se aseamănă cu cele din Zona Maramureșului.

2.7 Raportul plin/gol, forma,

dimensiunea și proporția golumilor și a ferestrelor

Tâmplăria este realizată din lemn. Ferestrele au dimensiuni reduse și sunt poziționate pe verticală. Lățimea uzuală este de 60-80 cm iar înălțimea de 80-100 cm. Ferestrele sunt duble, cu foaia exterioară ce se deschide în afară. Au 2 canate și sunt subâmpărțite. Ancadramentul este generos – îmbracă și ascunde montanții verticali, din lemn, ce formează cadrul geamului. Culoarele sunt vii și oferă un contrast bun cu lemnul învechit și tencuielile de lut: albastru, verde, alb. În ultimii ani, la lucrările de întreținere a fost folosită și culoarea maro.

Casă în Săcălășeni

Casele din anii '50- '60 considerăm că nu deranjează foarte tare în peisajul construit, deoarece păstrează în mare parte acoperișurile în patru ape prezente și la construcțiile tradiționale, raportul

plin/gol este foarte apropiat (chiar dacă ferestrele au altă proporție), iar finisajele sunt asemănătoare cu cele din perioada interbelică.

Ca rezultat al importurilor nefericite, în ultimele decenii au apărut goluri de dimensiuni și forme care nu se încadrează în specificul arhitecturii locale, care nu se pot caracteriza printr-un raport tipic și o coerență locală, de multe ori dictată de ferestre cumpărate la mână a doua. Pentru construcțiile noi se recomandă a se păstra raportul plin/gol al construcțiilor tradiționale, ceea ce nu înseamnă că vor trebui folosite dimensiunile tradiționale ale golumilor, ci că pot fi creați pereți vitrați de dimensiuni mari, care să corespundă unei necesități de iluminat, în acord cu funcția propusă. Se recomandă alternarea golumilor mici, pe care le întâlnim în arhitectura vernaculară, cu goluri de dimensiuni mari sau cu pereți vitrați în întregime.

Nici unul din exemplele alăturate nu respectă caracteristicile zonei, abundând în elemente importate

Se recomandă de asemenea lucrări cu forme simple, triunghiulare și evitarea lucrarilor supradimensionate.

3. CONSTRUCȚII NOI

Amplasarea construcțiilor pe lot trebuie să respecte coerența de ansamblu în care se integrează și se va face conform specificului localității, în funcție de accesibilitate, panta terenului, orientare, însorire, curenți de aer, prezența unui curs de apă, alinieri, fronturi, retrageri de la stradă/uliță, număr de clădiri amplasate pe lot și distanțele dintre acestea (ierarhizare).

Modul de amplasare a construcțiilor pe lot va avea la bază reglementările PUG, codul civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului privitoare la distanța minimă dintre construcții, însorire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

Nu se recomandă derogări de la regulamentele locale de urbanism prin documentații de urbanism PUD/PUZ.

În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde OBLIGATORIU documentația pentru Studiul de amplasare și încadrare în volumetria de ansamblu, conform cu anexa 1. Se va justifica amplasarea pe teren cu un plan de încadrare în zonă (Anexa 1), care să evidențieze așezarea tradițională a construcțiilor pe loturi în zonă.

Se vor identifica ZONE DE RISC (de exemplu, harta de inundabilitate, alunecările de teren etc.)

Ghidul se adresează atât construcțiilor existente, cât și construcțiilor propuse.

Atât pentru conversia construcțiilor existente, cât și pentru construcțiile propuse, se recomandă folosirea tehnicilor, a materialelor tradiționale originale și a meșterilor care încă mai există în zonă.

Pentru toate funcțiunile aflate în

studiu, se recomandă refolosirea fondului construit existent: a caselor, a grajdurilor, a șoproanelor și a șurilor, care păstrează caracteristicile arhitecturii tradiționale.

Modalitățile de extindere se pot realiza:

- în continuarea volumului, la înălțime asemănătoare cu acoperișul și cu aceeași formă de acoperiș, respectând ierarhia volumelor;
- ca volum nou, similar ca formă și proporție, legat de volumul existent prin diverse spații de articulare;
- prin reconversia și extinderea anexelor: șoproane, grajduri, șuri.

3.1. Prevederile generale privind construcțiile noi

Categorii de construcții în funcție de gabarit și volumetrie

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC) - adecvate pentru funcțiuni precum: locuințe individuale, cabinete medicale, puncte farmaceutice, ateliere meșteșugărești sau de producție de mici dimensiuni, centre comunitare cu rol social, agropensiuni.

B. Construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) - adecvate pentru funcțiuni precum: locuințe individuale, funcție educațională (creșe, grădinițe, after-school), servicii, birouri, administrație, ateliere mecanice, hale de producție, ateliere meșteșugărești și de producție de dimensiuni medii.

C. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum

C.1 realizate în sistem **pavilionar** sau ca **monovolum descompus** – adecvate pentru funcțiuni precum: servicii, birouri, administrație, IT etc. **C.2** realizate sub formă de **ansambluri de dimensiuni mari** - adecvate pentru funcțiuni de tipul: educațională (școli, săli de sport), producție, activități meșteșugărești, depozitare, clădiri zootehnice, vinării etc.

D. Intervenții asupra construcțiilor existente – pentru acestea (reconversie și/sau extindere), conversia funcțională și volumetrică se va realiza cu păstrarea specificului local și integrarea construcției și a extinderilor în ansamblul organizării gospodăriei. Pentru toate funcțiunile aflate în studiu, se recomandă refolosirea și reconversia fondului construit existent valoros, a caselor, grajdurilor, celorlalte anexe gospodărești sau altor construcții sătești (mori, abatoare, ateliere, silozuri etc.), abandonate sau nu, care pastrează de cele mai multe ori caracteristici sintetice ale arhitecturii tradiționale.

3.2 Amplasarea în cadrul așezării

Deoarece există sate din Țara Chioarului al căror fond construit tradițional s-a degradat foarte mult în ultimii 25 de ani, am considerat nejustificat a impune reguli arhitecturale foarte dure pentru toate satele și pentru toată suprafața lor.

Totuși există multe sate care au monumente istorice în jurul cărora a fost reglementată o zonă de protecție

prin P.U.G. - în aceste zone de protecție, regulile arhitecturale trebuie să fie stricte și este foarte important ca autoritățile locale să urmărească respectarea lor.

Deasemenea este important, chiar se impune, ca autoritățile locale să demareze studii și planuri de urbanism prin care să identifice „ansambluri de arhitectură tradițională”: zone, ulițe sau grupuri de gospodării care și-au păstrat caracterul tradițional și care merită să fie incluse într-o zonă de protecție pentru care se vor respecta reguli arhitecturale stricte.

Construcțiile cu gabarit mic, cele cu gabarit mijlociu și cele cu gabarit mare care pot fi realizate sub formă de ansamblu pavilionar și se încadrează în țesutul local vor fi amplasate în vatra satului sau la marginea acestuia, ținând cont de amplasarea clădirilor din vecinătate, pentru a asigura însorirea, igiena și coerența arealului din care vor face parte. Construcțiile cu gabarit mare, monovolum, care depășesc scara locului, vor fi obligatoriu amplasate în afara satului, la marginea localității, într-o zonă rezervată prin PUG sau neocupată de țesutul specific local, fără să agreseze peisajul și perspectivele importante către sat. În general, se recomandă ca acestea să fie amplasate într-o zonă în afara conurilor de vizibilitate importante, chiar la o depărtare mai mare de sat.

3.2.1 Recomandări

Regulile de amplasare a funcțiunilor vor avea la bază reglementările PATJ/PUG. Nu sunt recomandabile derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD/PUZ.

Amplasarea trebuie să aibă la bază prevederile și reglementările prevăzute în regulamentul de

urbanism specific fiecărei zone în care se amplasează construcția și Regulamentul General de Urbanism, cu modificările și completările ulterioare.

Autorizarea lucrărilor se face cu respectarea normelor stabilite de consiliile locale pentru ocuparea rațională a terenurilor și pentru realizarea următoarelor obiective:

- completarea zonelor centrale, potrivit condițiilor urbanistice specific impuse de caracterul zonei, având prioritate instituțiile publice, precum și serviciile de interes general;
- valorificarea terenurilor din zonele echipate cu rețele tehnico-edilitare;

Construcțiile se vor amplasa corespunzător funcțiunilor pe care le adăpostesc: funcțiunile cu scară mare, funcțiunile posibil generatoare de poluare (ferme animale, procesare de biomasă, depozite etc), necompatibile în mod direct cu funcția de locuire, sau se vor reamplasa la periferia satului, în zonele de dezvoltare a acestuia, în zone cu grad mare de răsfirare, după caz.

Amplasarea construcțiilor care, prin natura și destinația lor, pot genera riscuri tehnologice (determinate de procesele industriale sau agricole care prezintă pericol de incendii, explozii, radiații, surpări de teren sau de poluare a aerului, a apei sau solului) se face numai pe baza unui studiu de impact elaborat și aprobat conform prevederilor legale.

Se va evita comasarea sau divizarea parcelelor, ținându-se cont de caracteristicile parcellarului istoric păstrat. Modificarea (comasarea sau divizarea) acestuia este permisă dacă nu se schimbă/alterează imaginea spațiului public.

Amplasarea intervențiilor în vatra satului și/sau în zonele periferice se va justifica prin Studiul de amplasare (Anexa 1).

Autorizarea executării construcțiilor și a amenajărilor pe terenurile agricole din extravilan este permisă pentru funcțiunile și în condițiile stabilite de lege. Se va urmări gruparea suprafețelor de teren afectate construcțiilor, spre a evita prejudicierea activităților agricole și de creștere a animalelor.

Autoritățile locale vor avea în vedere următoarele obiective:

- stimularea reabilitării și reconversiei caselor și anexelor tradiționale, atât prin urmărirea respectării legislației în construcții ¹, cât și prin găsirea de modalități de sprijin financiar ².

¹ *Legea 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, modificată și completată cu Legea 166/2016, articolul 1, alineatul 1:*
Deținătorii de orice fel ai clădirilor care, prin nivelul de degradare a sistemului de închidere perimetrală, pun în pericol sănătatea, viața, integritatea fizică și siguranța populației și/sau afectează calitatea mediului înconjurător, a cadrului urban construit și a spațiilor publice urbane, în temeiul și cu respectarea legislației în vigoare privind calitatea în construcții și a prezentei legi, sunt obligați ca, din proprie inițiativă, să ia măsuri de realizare a lucrărilor de intervenție pentru reabilitarea structural-arhitecturală a anvelopei clădirilor.

² *Legea 153/2011 privind măsuri de creștere a calității arhitectural-ambientale a clădirilor, modificată și completată cu Legea 166/2016, articolul 35:*
(1) Pentru lucrările de intervenție prevăzute în prezenta lege, prin derogare de la prevederile legale în

vigoare, deținătorii notificați beneficiază de următoarele facilități: scutirea de la virarea cotei de 0,7% și a cotei de 0,1%, după caz, către Inspectoratul de Stat în Construcții, precum și a cotei de 0,5% către Casa Socială a Constructorului, din cheltuielile cu lucrările de intervenție. (2) Autoritățile administrației publice locale pot hotări, în condițiile legii, scutirea de la plata impozitului pe clădiri, datorat pentru o perioadă de 5 ani consecutivi, cu începere din anul fiscal în care a fost efectuată recepția la terminarea lucrărilor.

3.3. POT, CUT, Regim de înălțime

Regulile de amplasare a funcției vor avea la bază reglementările PUG, codul civil, normativele și legislația în vigoare la data întocmirii proiectului privitoare la distanța minimă dintre construcții, însoțire, siguranță și stabilitate, siguranță la foc.

Nu sunt recomandabile derogări de la RLU prin documentații de urbanism PUD/PUZ. În situația în care se vor întocmi astfel de documentații, acestea vor cuprinde OBLIGATORIU documentația pentru Studiul de amplasare și încadrare în volumetria de ansamblu (Anexa 1), pentru justificarea oportunității intervenției.

Se va construi pe terenurile agricole din intravilan, terenurile cu destinația de fâneață sau livadă (cu excepția clădirilor de exploatare a fructelor și legumelor). Construirea în intravilan trebuie să țină cont de

- regulamentul local de urbanism pentru zona respectivă;
- aliniamentul existent;
- conformarea volumetrică a clădirilor din vecinătate.

Se vor pune în valoare casele vechi

din vecinătate.

Se recomandă ca POT și CUT să fie calculate relativ la suprafața ogrăzii și nu a ogrăzii+grădinii.

Indicii de ocupare a terenului

- P.O.T. maxim și C.U.T. maxim vor fi cele stabilite prin documentațiile de urbanism; prin studiul de amplasare se pot argumenta modificări ale P.O.T. și C.U.T. în funcție de caracteristicile țesutului construit în care se face înșeția.

Regimul de înălțime

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp) și mediu (120-250 mp)
 - Regimul maxim de înălțime = $D/S+P+2M$
 - Înălțimea la streșină, față de cota ZERO va fi de maxim 3,00 m.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar sau monovolum descompus

- Regimul maxim de înălțime - pentru locuințe, ateliere mecanice, hale de producție, ateliere meșteșugărești și de producție de dimensiuni medii = $D/S+P+2M$.
 - Înălțimea la streșină, față de cota ZERO va fi de maxim 3,00 m.
 - Regimul maxim de înălțime - pentru funcțiuni educaționale (creșe, grădinițe, after-school) = $D/S+P+1E+M$
 Înălțimea la streșină, față de cota Zero va fi de maxim 6,00 m.

C. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum
 - Regimul maxim de înălțime = $D/S+P+1E+M$.

Pentru terenurile rezultate în urma dezmembrării, POT și CUT se vor calcula raportat la suprafața terenului inițial, din planul parcelar istoric.
 • S = Subsol sau Pivniță sub cota

terenului natural

- D = Demisol sau Pivniță cu max. 2 m deasupra cotei terenului natural
- P = Parter
- M = Mansardă sau nivel de locuire realizat în volumul acoperișului a cărui streșină este planșeul parterului. Fața de cota terenului în cel mai jos punct:
- Înălțime maximă la streșină 5,5 m în cazul caselor cu demisol și parter;
- Înălțime maximă la streșină 3,5 m în cazul caselor cu parter;

3.4. Amplasarea construcțiilor și a amenajărilor noi în afara vetrei satului – probleme de încadrare în peisaj

Satele chioarene sunt dezvoltate pe o structură de relief foarte variată. Întâlnim o paletă largă de tipuri de localități, însă toate în armonie perfectă cu mediul înconjurător. De multe ori, de pe o coamă de deal, se deschide un peisaj spectaculos care este animat de o așezare, generând o percepție descendentă, panoramică, asupra localității, unde ritmurile acoperișurilor sunt de o

mare importanță.

3.5 Amplasarea construcțiilor și amenajărilor noi în vatra satului – probleme de încadrare pe lot

Imaginea caracteristică pentru satele tipice zonei Chioar este aceea a unei succesiuni de acoperișuri abrupte, înecate în verdeață.

Uneori, silueta elegantă a unei biserici tradiționale devine cap de perspectivă pentru un sector de uliță.

În vatra satului (vechiul intravilan) sunt permise următoarele categorii de construcții:

A. Construcții noi cu gabarit mic (max. 120 mp)
 B. Construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp)
 C.1 Construcții noi cu gabarit mare, realizate sub formă de ansamblu pavilionar, sau monovolum descompus (peste 250 mp)

Volumul și culoarea clădirilor au o mare influență în peisaj ; cazul de față reflectă agresivitate și impact negativ

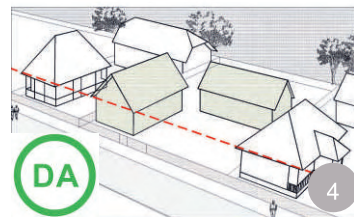
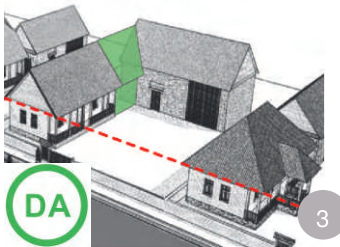

AȘA DA: Spațiul liber dintre casă și șură poate fi utilizat ca spațiu construibil.

Se recomandă atenție mărită pentru problemele legate de incendiu, legătura nouă convertind întregul ansamblu într-un volum unic.

Se interzice amplasarea unor construcții care să concure cu silueta tradițională a vetrei satului

Pentru locuințe se va respecta amplasarea pe lot perpendicular pe stradă

3.6 Principii de proiectare pentru construcțiile noi

Volumele construcțiilor proiectate vor fi simple, vor avea la bază prisma patrulateră regulată ce va fi acoperită cu un acoperiș în 4 ape, cu pante mari (vezi capitolul 5. Acoperișul).

Acoperișul în 2 ape este permis doar la clădiri-anexă sau la volume

mici, subordonate corpului principal al construcțiilor.

Deasemenea, acoperișul în 2 ape este permis în satele unde clădirile au fronton la stradă, ca specific local. Alegerea unui model se va justifica prin studiul de amplasare cu documentar foto și argumentație scrisă, conform Anexei 1: Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării.

Este interzisă folosirea de elemente agresive în plan (unghiuri ascuțite) sau elemente curbe – atât

în plan cât și pentru acoperiș, goluri, fațade.

Pentru proporțiile construcției se vor avea în vedere rapoartele tradiționale: $L/l=2$ în plan și $H_{acoperiș}/H_{pereți}=2$ pentru clădiri civile, $H_{acoperiș}/H_{pereți}=1$ pentru clădiri de tip industrial. În situațiile în care, din motive funcționale/ tehnologice sau din conformarea parcelei nu pot fi respectate proporțiile planului, se vor căuta soluții de fragmentare a dimensiunilor prea mari sau de descompunere a clădirilor monovolum.

Elementele definitorii pentru arhitectura tradițională în Țara Chioarului vor fi respectate cu precădere: VOLUMUL, LEMNUL, ACOPERIȘUL, PRISPA, ORGANIZAREA INCINTEI.

Casă recondiționată în Vălenii Șomcutei

Exemplu de integrare a unui volum echilibrat, cu folosirea materialelor locale

Fațadele vor fi concepute conform specificului local, fără a ieși din scara clădirilor învecinate, ca percepție umană. Pentru construcțiile care generează, din motive funcționale/tehnologice, fațade prea lungi sau prea înalte raportate la arhitectura tradițională, se vor căuta în mod obligatoriu rezolvări estetice, prin descompunerea volumelor: fragmentarea fațadelor dacă se abat de la proporțiile tradiționale, întreruperea continuității finisajelor prin schimbarea materialelor.

Exemplu de utilizare indadecvată a materialelor și culorilor

Se interzice demolarea clădirilor istorice și a clădirilor aparținând patrimoniului de arhitectură vernaculară aflat pe amplasament, indiferent dacă ele sunt sau nu declarate monumente istorice. Acestea vor fi reabilite după regulile de reabilitare a monumentelor istorice (cu materiale și tehnici tradiționale locale) și se vor căuta soluții pentru integrarea lor în noile ansambluri.

Volum atipic zonei

Toate elementele componente ale construcțiilor au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de

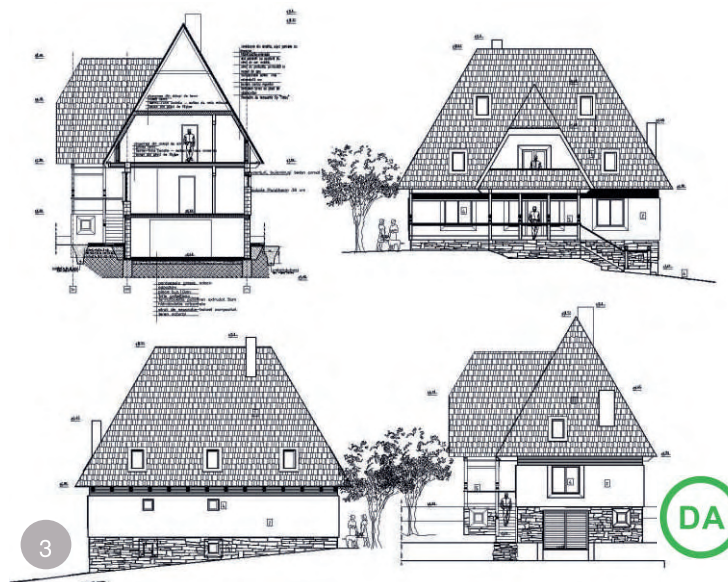
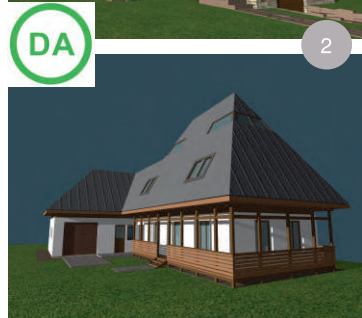
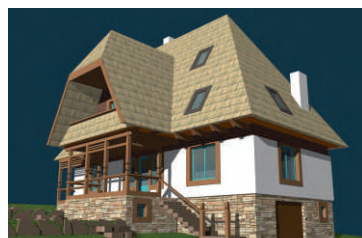

calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

3.7 Recomandări care țin de calitatea utilizării spațiilor

Cultură și educație:

În cazul construcțiilor de învățământ, se recomandă împărțirea amplasamentului în mai multe zone funcționale: zona ocupată de construcție, zona curții de recreație, zona terenurilor și a instalațiilor sportive și zona verde. Pentru învățământul preșcolar (grădinițe), se va asigura o suprafață minimă

ASA NU: elemente volumetrice agresive, lipsa proporțiilor, folosirea materialelor și a culorilor improprii

ASA DA: elemente volumetrice comparabile cu cele tradiționale, organizare în plan pavilionară sau prin utilizarea demisolului

de teren de 22 mp/copil, iar pentru școli primare, gimnaziale, licee, școli postliceale și școli profesionale, o suprafață minimă de 20 mp/elev. Modul de ocupare a terenului:

- 25 % teren ocupat de construcții
- 75 % teren amenajat (curte pentru recreații și amenajări sportive, zonă verde, grădină de flori) din terenul total.

Sănătate: Pentru construcțiile de creșe și creșe speciale, ampla-

samentul trebuie să asigure o suprafață de minimum 25 mp/copil pentru creșe și de 40mp/copil pentru creșe speciale, grupate în mai multe zone: zona ocupată de construcții, zona ocupată de spații de joacă (nisip, bazin, plajă, gazon); zona administrativă și zona verde de parc și alei.

Modul de ocupare a terenului:

- 20 % teren ocupat de construcții
- 80 % teren amenajat (curte pentru recreații și amenajări sportive, zonă verde, grădină de flori) din terenul total.

Pentru a asigura un grad de însorire optim și o eficiență energetică sporită, saloanele, rezervele, cabinetele medicale se vor orienta spre sud, sud-est și sud-vest. Laboratoarele, serviciile tehnice medicale, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei se vor orienta spre nord.

Construcțiile comerciale și de servicii: se recomandă orientarea spațiilor funcționale pe lot astfel încât să se asigure însorirea spațiilor pentru public și a birourilor. Depozitele, atelierele de lucru, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei se vor orienta spre nord.

Construcțiile de învățământ: pentru a asigura un grad de însorire optim și o eficiență energetică sporită, orientarea sălilor de clasă va fi către sud, sud-est, sud-vest (mai spațiile de joacă din creșe, creșe speciale și centre pentru copii vor fi orientate spre sud, sud-est, sud-vest. Bibliotecile, sălile de ateliere și laboratoarele, spațiile care necesită o lumină constantă pe tot parcursul zilei, se vor orienta spre nord. Terenurile de sport se vor orienta cu latura lungă pe direcția nord-sud, cu o abatere de maximum 15 grade spre est sau spre vest.

4. AMENAJAREA CLĂDIRILOR EXISTENTE

Este important ca autoritățile locale să se implice în păstrarea specificului local, să urmărească starea construcțiilor tradiționale din satele aparținătoare și evoluția lor.

Este important ca nici o construcție aparținând patrimoniului de arhitectură vernaculară, indiferent dacă este sau nu declarată monument istoric, să nu fie demolată, ci păstrată pe amplasament. Dacă acest lucru nu este posibil, construcția va fi strămutată, pe cât posibil pe un teren în satul de origine.

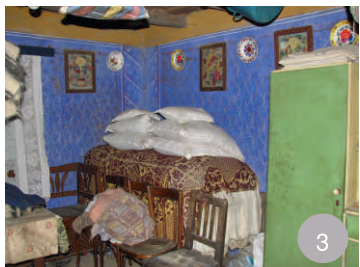
Acoperișurile din paie al unei gospodării din Preluca Nouă a fost refăcut prin inițiativa unei organizații nonprofit

Construcțiile tradiționale vor fi reabilite după regulile de reabilitare a monumentelor istorice, cu materiale și tehnici tradiționale locale.

Gospodărie tradițională reutilizată, cu păstrarea amplasamentului

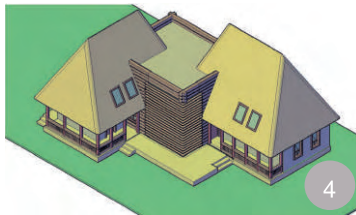
Interior de casă veche în Coruia

Autoritățile locale vor căuta soluții pentru reabilitarea clădirilor tradiționale și se vor implica în găsirea de resurse materiale pentru înțajutorarea proprietarilor de construcții tradiționale, în vederea conservării acestora.

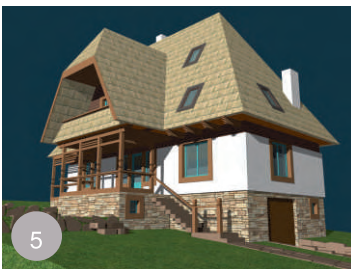
Sunt acceptate soluții care urmăresc obținerea confortului contemporan în structurile tradiționale:

- obținerea unei suprafețe utile mai mari prin amenajarea spațiului existent în pod;

Proiect de casă cu volume extinse cuplate în "L" și cu amenajarea podului pentru locuire

- obținerea unei suprafețe utile mai mari prin amenajarea spațiului pivniței - în special în cazul strămutării casei, când fundațiile și demisolul pot fi realizate în sistem modern, pe toată suprafața casei și cu o înălțime utilă confortabilă

Proiect de casă dezvoltată pe verticală, cu amenajarea demisolului și cu 2 mense

- amenajarea grupurilor sanitare în locuință. Se va acorda mare atenție sistemului de izolație față de elementele din lemn ale casei și sistemului de ventilare, pe cât posibil pe cale naturală;
- realizarea de mici extinderi care să cuprindă grupurile sanitare, scara de acces în mansardă sau alte încăperi

anexe, care astfel vor păstra nealterată compartimentarea originală a casei tradiționale;

Amenajarea băii în spațiu îngust - sub scară sau prin transformarea camării

- termoizolarea volumului acoperișului mansardat pentru a obține o eficiență termică optimă (Vezi cap. 5.1 Acoperișul)
- amenajarea șurilor ca spații de locuit sau spații de lucru

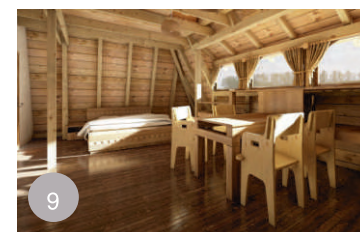

Șură în Groși - reamenajare a grajdului și șurii în spații anexe de utilitate actuală - atelier, bucătărie de vară, colniță.

- amenajarea de mici case de vacanță adaptate la confortul contemporan

Căsuța de vacanță în Berchezoaia - modificarea acoperișului pentru a răspunde cerințelor funcționale contemporane, dar respectând REGULI ARHITECTURALE STRICTE.

Propunere de amenajare a spațiului generos de sub acoperiș.

În cazul loturilor care păstrează mai multe construcții tradiționale se vor căuta soluții prin care toate spațiile existente, atât în casă și în anexele gospodărești, să fie amenajate ca spații utile pentru locuire. Mici extinderi - corpuri de legătură pot fi construite, având grijă ca aceste volume adăugate să fie subordonate construcțiilor tradiționale existente.

Proiect de amenajare a unei șuri în Groși - reconversie funcțională

5. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE

5.1 ACOPERIȘUL

Analiza și recomandările privitoare la acoperiș evaluează următoarele componente ale sale: formă și volumetrie, șarpantă (tipuri de structură – materiale utilizate și tratamente), învelitoare (materiale utilizate și culori), marcarea posibilelor probleme ce pot apărea la comportamentul în timp.

5.1.1 Specificul local

Arhitectura tradițională a Zonei Chioarului este o arhitectură a acoperișurilor cu pantă mare (de la 40°- pâna la 50°) folosind pentru învelitori materiale ca paie, șita și țigla trasă.

Casă cu acoperiș din paie din Preluca Nouă

Acoperișul este cel mai important element care definește arhitectura tradițională din Chioar.

Caracteristicile principale sunt:

- acoperișul caselor și cel al găbănașelor în 4 ape, uneori cu foișor - de exemplu în zona Remetea sau timpan- în zona Ilba;
- învelitoarea: paie, șita și țigla trasă apărută după 1920;

Casă cu timpan în Cicârlău

- volumetria curată a acoperișului este, în unele cazuri, îmbogățită cu un "foișor" – o structură în 2 ape, poziționată pe fațada principală, în zona accesului;

Casă cu foișor în Remetea

Chioarului

Acoperișurile șurilor sunt :

- fie în 2 ape principale, corespunzând laturilor lungi, cu timpane parțiale pe laturile scurte și zona superioară a zidurilor din lemn traforat pentru aerisire,

Șură în Vălenii Șomcutei

- fie cu timpane mari pe fațadele

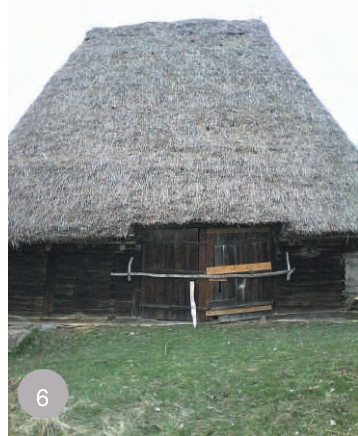

principale, construite cu închideri din scândură perforată, permițând aerisirea fânărului din pod. Acest model este siimilari cu cel din Zona Codru ;

Șură veche în Coruia

În cazul șurilor foarte vechi, unde s-a mai păstrat acoperișul din paie, pantele ajung să crească până la 60° și sunt în 4 ape, asemănătoare Zonei Maramureșului și Lăpușului.

Șură veche acoperită cu paie

Acoperișurile fânărelor și hangarelor sunt în 4 ape, cu aceleași pante descrise mai sus. Cele mai recente au acoperișuri în 2 ape, cu timpane laterale.

Fânăr cu acoperiș în 2 ape

Alte elemente caracteristice:

- structura din lemn rotund cu consumuri minime de material, datorate formei geometrice cu volumetrie stabilă din punct de vedere static și a încărcărilor reduse pe panta mare a acoperișului;
- volumetria curată a acoperișului este, în unele cazuri, îmbogățită cu un "foișor" – o structură în 2 ape, poziționată pe fațada principală, în zona accesului;
- streășina are o lățime de 40-60 cm;
- nu există jgheaburi și burlane. Pe alocuri, zona intrării este protejată cu un jgheab din lemn;
- intersecțiile celor 4 fețe ale acoperișului sunt racordate printr-o curbă cu raza de cca. 30 cm.

Fânăr cu acoperiș în 4 ape

Coama este rezolvată prin petrecerea ultimului șir de șită peste coamă cu cca. 10 cm (pe direcția vânturilor dominante din zonă).

- nu există coșuri de fum și respectiv străpungeri ale acoperișului; fumul era utilizat pentru conservarea cârnii în pod.

Găbănaș- acoperiș identic cu cel al caselor

- nu există lucarne. Podul este ventilat și luminat prin timpane sau prin elementele decorative ale "foișorului".

Cocină cu acoperiș din paie în Preluca Nouă

5.1.2 Recomandări – construcții noi

A. construcții noi cu gabarit mic (< 120 mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 - 250 mp ADC) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar

Forma și volumetria

Spațiul interior generat de acoperiș se va utiliza ca spațiu funcțional. Nu se recomandă folosirea acestuia ca pod/ depozitare pentru obiecte voluminoase sau grele, din motive de siguranță în exploatare, siguranță la foc etc.

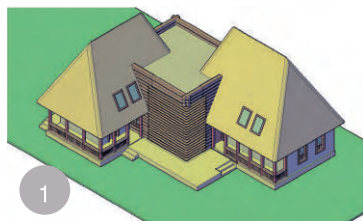
Se va păstra specificul local prin preluarea nealterată a formei și a volumetriei existente în zonă. Acoperișul va fi cât mai simplu, cu două sau patru ape egale în funcție de specificul zonei, cu streșinile și coamele orizontale. Se admit și acoperișuri în patru ape diferite ca pantă dar egale cele paralele, două câte două, acolo unde acestea reprezintă o particularitate locală. Nu se admit forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice. Streșinile vor avea lățimi conform specificului zonei și prezenței spațiilor semideschise, cu sau fără stâlpi.

Se acceptă și acoperiri cu pantă mică, de minimum 2%, dar cu învelitoare din strat înierbat cu vegetație locală și doar acolo unde relieful permite și sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: volume mari, (semi-)îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate, care pentru integrarea în peisaj se acoperă cu

strat vegetal. În acest caz, se permite utilizarea membranelor din PVC sau a celor bituminoase în alcătuirea învelitorii, greu vizibile. Terasale sau alte spații semideschise se pot realiza doar în interiorul volumului acoperișului, pe cât posibil fără să fie vizibile din stradă sau dintr-un punct important de perspectivă din afara satului. Acestea trebuie să se integreze peisagistic și volumetric în ansamblul gospodăriei.

Nu se acceptă balustrade din baluștri. În funcție de materialul pentru învelitoare panta va fi cuprinsă între 40 și 60 de grade, ținând cont de specificul local. Se va păstra și prelua raportul volumetric al clădirilor de pe lot.

Se interzic ZIDURILE ANTIFOC. Amplasarea clădirii se va face astfel încât acestea să nu fie necesare. *ASA DA - 2 moduri de interpretare a volumelor acoperișurilor într-o*

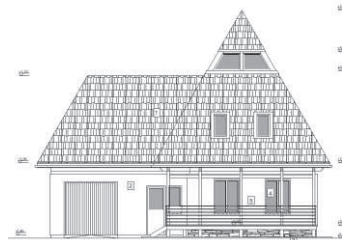
așezare tradițională pe lot

Șarpanta

Șarpanta se va realiza din lemn folosind tehnici și îmbinări tradiționale locale (sau plecând de la tehnologii locale), pe cât posibil prin implicarea meșterilor tâmplari și dulgheri din zonă și folosindu-se oriunde este posibil materiale naturale regenerabile, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției. Nu trebuie utilizate materialele organice rezultate în urma polimerizării (cele denumite în mod generic „plasticuri”), întrucât își schimbă calitățile (portanță, torsiune, curgere) în timp, din cauza condițiilor de mediu (proces repetat de îngheț/dezgheț, ultraviolete, variații de temperatură vară/iarnă). Pentru toate elementele din lemn se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceruri, uleiuri și soluții naturale.

Pentru construcțiile noi și în special pentru cele care folosesc volumul podului pentru spații utile este acceptată folosirea lemnului ecarisat.

Propuneri de proiectare corecte pentru acoperișul tradițional

ASA DA - Integrarea în peisaj caracterizat de dealuri molcome, a unei construcții semi-îngropate, prin volumetria acoperișului și înierbarea lui.

Învelitoarea

Învelitoarea
(materiale folosite
și compatibilități)

Învelitoarea se va realiza din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate. În funcție de specificul zonei și de panta aleasă, învelitoarea va fi din șindrilă sau draniță, stuf sau paie și din țiglă ceramică nesmălțuită. În cazul folosirii altor materiale pentru învelitoare (tablă plană fâltuită), atunci când contextul permite, se recomandă evitarea culorilor stridente. Se vor folosi materiale și tehnologii locale sau care pornesc/derivă din tehnologii locale, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției. Se vor păstra sistemul de lățuire și dispunerea specific locală a pieselor de învelitoare, inclusiv forma și dimensiunile acestora.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care este realizată aceasta. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vaporii dintre interior și exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim

utilizării/locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, al lucarnelor, al intersecției cu foișoarele etc.). Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal (plat, vizitabil – vezi: pag. 26). Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice): nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Acoperirea lucarnelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperișului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local și imaginii de ansamblu a construcției. Elementele de umbră/ control solar pot servi și ca elemente de camuflare ale acestora în volumul și forma învelitorii.

Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum)

Pentru construcțiile în care volumul acoperișului va fi amenajat pentru spații utile, acestea vor fi luminate și ventilate prin adaptarea elementelor tradiționale „foișor”, la necesitățile spațiilor create.

Este permisă folosirea ferestrelor în planul acoperișului (ferestre de mansardă). Atât elementele tradiționale cât și ferestrele în planul acoperișului nu vor depăși 10% din

suprafața feței acoperișului pe care sunt amplasate.

Coșurile de fum vor fi amplasate pe fațadele secundare. Vor fi poziționate în apropierea coamei acoperișului (cel mult la o treime din lățimea feței acoperișului), pentru ca lungimea aparentă a coșului de fum să nu fie disproporționat de lungă, respectând principiile de proiectare pentru coșuri de fum. În situațiile în care coșul de fum este foarte mare sau este inevitabil să fie amplasat pe fațadele vizibile din stradă, va fi tratat ca un element arhitectural important, de fațadă.

Sistemele de captare a energiei solare nu vor fi amplasate pe acoperișurile clădirilor. Se vor căuta modalități de amplasare în curtea din spatele casei, într-o poziție care să nu fie vizibilă din stradă. Se recomandă amplasarea panourilor solare pe anexele gospodărești.

Acoperirea totală a învelitorii cu panouri fotovoltaice face ca acestea să se substituie ele însele învelitorii și să influențeze într-un mod neplăcut imaginea de ansamblu a clădirii.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum

În cazul amplasării construcției în vatra satului, se va păstra specificul local prin preluarea formei și a volumetriei existente în zonă, păstrându-se imaginea locală nealterată.

În cazul amplasării construcției în zone special destinate (prin PUG) pentru producție, servicii, sănătate, educație, se permite și folosirea altor tipuri de materiale și tehnologii (metal, beton etc.), acolo unde este necesar și unde folosirea materialelor locale nu poate asigura cerințele de siguranță, stabilitate și de rezistență la foc.

Forma și volumetria

Se va păstra specificul local prin preluarea nealterată a formei și a volumetriei existente în zonă. Acoperișul va fi cât mai simplu, în două sau patru ape, cu pante egale, cu streșinile și coamele orizontale. Nu se admit forme și pante provenite din alte zone climatice sau geografice. Se acceptă și acoperișuri cu pantă mică de maximum 2 - 5 %, doar cu învelitoare din strat înierbat cu vegetație locală și acolo unde relieful permite și sunt necesare soluții speciale de integrare în peisaj: volume mari (semi-)îngropate, garaje sau spații tehnice parțial sau total îngropate, care pentru integrarea în peisaj se acoperă cu strat vegetal. În acest caz se permite utilizarea membranelor din PVC sau a celor bituminoase în alcătuirea învelitorii nevizibile. De asemenea se acceptă și învelitorile din șindrilă bituminoasă, în culori din gama materialelor locale,

pentru pante mai mici decât cele ale acoperișurilor tradiționale, acolo unde contextul permite și mai ales în cazul amplasamentelor în afara vetrei satului. Sunt interzise acoperișurile de tip terasă utilizate în proporție mai mare de 60% din suprafața totală a acoperișului și dispuse la frontul stradal. În funcție de învelitoare, panta acoperișului va fi de minim 40 de grade, specifică zonei, pentru șindrilă, draniță și țiglă ceramică.

Șarpanta

În cazul amplasării construcției în vatra satului, structura șarpantei va fi, recomandabil, de lemn și va fi realizată cu tehnologii locale folosind, oriunde e posibil (nealterând procesul tehnologic), materiale naturale regenerabile sau tehnologii contemporane de industrializare a lemnului (lemn lamelar, panouri multistrat, lemn stratificat). Se pot folosi rigidizări suplimentare din alte materiale structurale pentru prinderi/ legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu.

În cazul amplasării construcției în zone special destinate (prin PUG): pentru producție, servicii, sănătate, educație se permite și folosirea altor tipuri de materiale și tehnologii (metal, beton etc.) acolo

unde este necesar și unde folosirea materialelor locale nu poate asigura prin folosire singulară cerințele de siguranță, stabilitate și de rezistență la foc.

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

Învelitoarea se va realiza din materiale naturale regenerabile, cu păstrarea imaginii locale nealterate. Învelitoarea va fi din țiglă ceramică de tip solzi sau trasă cu păstrarea streșinilor (specifică materialelor). Se vor folosi materiale și tehnologii locale sau care pornesc/derivă din tehnologii locale, fără a avea efecte negative asupra destinației construcției.

Soluția sistemului constructiv de la nivelul șarpantei contribuie hotărâtor la forma finală a clădirii. Adoptarea unei șarpante spectaculoase animă forma monotonă a construcțiilor de tip monovolum.

Pentru construcții cu gabarit mare și, deci, cu deschideri mari se pot folosi sisteme structurale combinate, atât metal, cât și lemn.

Sunt admise alte învelitori cu condiția să fie mate (să nu strălucească) și culoarea să fie în nuanțe de gri: tabla plană dublu fălțuită, șindrila bituminoasă, învelitori din țiglă ceramică - culoare natur, tablă plană fălțuită - culoare gri mat, șindrilă bituminoasă - culoare "lemn".

Se acceptă folosirea jgheburilor și burlanelor metalice, culoare gri. Nu se admite tratarea lucioasă, strălucitoare, a tablei.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale, precum țiglă ceramică de tip solzi sau trasă, și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vaporii dintre interior și exterior, prin aceasta asigurându-se realizarea unui climat interior optim utilizării/locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, lucarnelor, intersecției cu foișoarele etc.). Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal și a celor pentru lucarne. Culorile vor fi naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente

constructive sau tehnologice): nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

În cazul acoperişurilor cu fibre vegetale (paie) se vor respecta detaliile specifice în jurul hornurilor, lucarnelor, decupajelor: se va evita folosirea în aceste acoperişuri a mai multor tipuri de materiale.

Elementele de umbrire/control solar pot servi şi ca elemente de camuflare ale acestora în volumul şi forma învelitorii.

Culorile vor fi naturale (atât cele pentru materialele de acoperire, cât şi cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice), similare cu cele ale învelitorii: nu se vor folosi culori stridente sau saturate.

Construcție cu gabarit mare şi învelitoare din paie

Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoare de coamă, lucarne) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional. Aceeași situație se aplică şi la instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coşuri de fum). Se acceptă şi se recomandă utilizarea panourilor de captare a energiei solare în planul acoperişului.

Acoperirea lucarnelor, umbrirea ferestrelor în planul acoperişului, se vor face din materiale care nu contravin specificului local şi imaginii de ansamblu a construcției.

Pentru camuflarea gabaritelor mari şi în cazul în care se doreşte acest lucru, se pot folosi acoperişurile verzi cu înclinație mică. Se observă intenția de camuflare prin forma acoperişului, asemănătoare unei forme de relief natural. Procedul se pretează la clădiri de dimensiuni foarte mari, precum centre de agrement (ca în exemplul din imagine), săli de sport, hale de producție etc.

Pentru construcții zootehnice se acceptă alternarea pantei acoperişurilor cu condiția ca volumetria de ansamblu să se încadreze în specificul local, precum acest adăpost pentru animale.

Utilizarea unei structuri din lemn lamelar sau zăbrelite la nivelul şarpantei poate fi o soluție practică pentru clădiri cu deschideri mari.

Țigla industrială de tip solzi, de formă şi cu dispunere specific locală, poate constitui o variantă pentru acoperirea construcțiilor noi de gabarit mare.

Se va evita realizarea de acoperişuri cu pante reduse în alte situații decât cele îngropate sau seimîngropate şi cu acoperiş înierbat.

Folosirea acoperirii generale de tip terasă este interzisă în satele tradiționale, motivul fiind neîncadrarea în specificul local, atât prin formă, cât şi prin aspectul învelitorii pe care o presupune utilizarea acestui tip de acoperire. Suplimentar, soluția de terasă poate sîne probleme de infiltrație a apei dacă nu este pusă în operă foarte bine, evenimentele multiple de acest gen fiind confirmate.

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Forma și volumetria

În cazul caselor chiorene în general acoperișurile au fost refăcute în timp, uneori de mai multe ori. La fiecare refacere panta acoperișului a fost micșorată, fie pentru că elementele principale ale acoperișului - cornii (căpriorii) - erau scurtate din cauză că extremitățile erau degradate, sau pur și simplu pentru a adapta acoperișul la noile învelitori uzuale în acea vreme: țigla sau plăci de azbociment.

Cu ocazia intervenției pe clădire se va reconstitui panta originală a acoperișului și se vor respecta regulile prezentate anterior. Se vor realiza în prealabil fotografii ale clădirii existente, cu vecinătăți cu tot, pentru a înțelege modul în care trebuie realizată intervenția și într-un sens comunitar.

Dacă nu se încadrează în specificul local și este lipsit de valori constructive și memoriale certe, acoperișul se va reconfirma pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcțiile noi – vezi recomandări la capitole în funcție de volumul construcției). Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Dacă se încadrează în specificul local, intervențiile vor respecta scara și conformarea acoperișului existent. În cazul înlocuirii totale a structurii, se va efectua în prealabil releveul

acoperișului existent și nu se va modifica lățimea și cota streșinii, aceasta putând fi ridicată până la maxim 5,5 m față de cota terenului natural, măsurată în punctul cel mai înalt, dar fără ca aceasta să depășească 3 metri față de cota parterului.

Decoratiile se vor prelua nealterate (dacă este cazul). Nu se vor folosi forme și detalii provenite din alte zone etnografice, geografice sau climatice.

Se va păstra ierarhia volumetrică a clădirilor de pe lot. Se recomandă ca înălțimea clădirii principale, de la stradă, să nu fie depășită de cea a clădirilor anexe, excepție putând face doar șurile, care în mod tradițional erau adesea mai mari și mai înalte decât casa propriu-zisă. Nu se admite sub nicio formă ca anexele din continuarea clădirii principale să fie extinse peste nivelul coamei acesteia din urmă.

Se admit extinderile pentru corpurile/ anexele cu regim de înălțime parter care posedă acoperiș vegetat/ verde, dar cu limită de gabarit și care nu sunt amplasate la aliniamentul stradal.

Reabilitare a unei case tradiționale, cu păstrarea vegetației și anexelor

Șarpanta

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde acestea nu se încadrează în specificul local și sunt lipsite de valori constructive și memoriale certe, se va reconfirma șarpanta pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcțiile noi). Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției. În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde șarpanta (prin materiale și conformare) se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor constructive valoroase și, pe cât posibil, repararea și conservarea la nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale. Elementele deteriorate se pot înlocui cu elemente similare din lemn de aceeași esență, pentru a nu interveni și a dezechilibra capacitatea portantă de ansamblu a structurii.

Se pot folosi rigidizări suplimentare din lemn și/sau metal pentru prinderi/ legături, fără ca acestea să fie prezente ca pondere importantă în ansamblu. Intervențiile realizate trebuie să poată fi reversibile, pentru a nu împiedica șansa unei intervenții viitoare, cu materiale și tehnologii noi, ce se pot dovedi benefice în privința calității de ansamblu a obiectului și a utilizării optime a acestuia. Intervențiile vor respecta scara și conformarea acoperișului. Pentru toate elementele din lemn, se vor realiza lucrări de ignifugare și biocidare cu materiale care nu afectează structura și culoarea lemnului și care permit tratamentul ulterior al acestuia cu ceruri, uleiuri și soluții naturale. Structura acoperișurilor reprezintă un element important pentru evidența istorică și

dă un farmec aparte spațiilor mansardate atunci când rămân aparente, de aceea nu se recomandă schimbarea lor integrală, ci înlocuirea pieselor degradate.

Învelitoarea (materiale folosite și compatibilități)

În cazul intervențiilor asupra construcțiilor existente, acolo unde acestea nu se încadrează în specificul local și sunt lipsite de valori constructive și memoriale certe, se va interveni asupra învelitorii pentru a răspunde nevoilor de încadrare în specificul local (recomandări similare cu cele pentru construcțiile noi). Extinderile și/sau conversiile vor ține cont de recomandările din capitolele anterioare, în funcție de volumul rezultat al construcției.

Acolo unde învelitoarea se încadrează în specificul local, se recomandă păstrarea elementelor valoroase, în special a țiglei vechi și, pe cât posibil, repararea și conservarea la un nivel cât mai extins, prin folosirea tehnologiilor tradiționale locale.

Nu este permisă utilizarea de tablă, azbociment, diverse membrane bituminoase sau alte materiale nespecifice zonei la învelitori; din acest motiv, acestea se vor înlocui cu cele care se încadrează în specificul local.

Materialele de termoizolare/hidroizolare pentru învelitoare vor fi compatibile cu cele din care aceasta este realizată. Se vor folosi, pe cât posibil, materiale naturale, precum șindrila sau țigla produsă manual și soluții de alcătuire care să permită schimbul de vaporii interior/exterior, prin aceasta asigurându-se un climat interior optim utilizării/locuirii (se va avea o grijă sporită la detaliile constructive din jurul coșurilor de fum, al șoprurilor, de la intersecția

cu anexele- acolo unde se ating etc.). Nu este recomandată combinarea la același acoperiș a mai multor tipuri, culori sau forme de învelitori, cu excepția acoperișului vegetal. Culorile vor fi cele naturale (atât cele pentru materialele de învelitoare, cât și cele pentru alte elemente constructive sau tehnologice): nu se vor folosi culori stridente sau saturate și se va evita folosirea țiglei industriale în a cărei compoziție s-a introdus colorant.

AȘA NU - Reabilitare greșită a unei case tradiționale, cu învelitoare din tablă profilată

Elementele de iluminare, ventilare, instalațiile

Elementele de iluminare (luminatoare de coamă, lucarne) sunt permise doar dacă sunt justificate funcțional și vor ocupa maximum 15 % din suprafața pantei respective. Acest lucru este valabil și pentru instalații (panouri solare, panouri fotovoltaice, coșuri de fum). Pe cât posibil, se vor orienta spre interiorul lotului, astfel încât să se păstreze o imagine coerentă și să nu constituie un element discrepant, vizibil din drum sau din diverse puncte de perspectivă și belvedere cunoscute la nivel local.

5.2 PEREȚII

Analiza și recomandările cu referire la pereți studiază mai exact tipurile de pereți: pereți portanți sau pereți de compartimentare. Se face referire la materialele din care sunt compuși și la problemele pe care aceștia le pot avea în exploatare. Recomandările se fac pentru:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții

cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar;

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum;

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum).

Este nevoie de o întreținere aparte a fiecărui material care intră în alcătuirea pereților. Pentru a obține un produs constructiv cu o durată mai mare de viață este necesară folosirea de materiale naturale de

Casă veche din Preluca Nouă

calitate și întreținerea lor periodică din partea utilizatorilor. Se recomandă folosirea de materiale caracteristice zonei în care urmează să se realizeze investiția.

5.2.1. Specificul local

Casele din zona nord-estică și sudică a Chioarului erau construite din lemn de stejar și fag, pe structuri de grinzi/bârne în cheutori în general tencuite și la exterior cu lut.

În zona sudică și vestică – Valea Lăpușului, a Someșului, Cheud, casele au tencuieli de lut și zugrăveli monocrome.

În partea de nord-vest- în sate precum Cicârlău, Bușag, Ilba – din sec. XIX-lea se trece la construcții cu pereții de lut aplicat pe îngrădituri de nuiele, între tălpi și «șoși». Casele cu pereții din «văioage» s-au răspândit în această parte a zonei Chioar la începutul sec. XX, iar cele de cărămidă au apărut după anii '50 – similare cu cele dinspre zona Sătmăruului. Anexele erau fie cu pereții netencuiți, fie tencuiți cu alb. Șurile noi au podul supraînălțat pentru ventilarea naturală a încăperilor; în dreptul acestei supraînălțări peretele este realizat din scândură din lemn, montată vertical, deseori tratată ca element decorativ. Structura pereților:

Structura portantă din tălpi și «șoși» avea umplutură din pământ bătut, susținerea umpluturii cu nuiele sau scânduri vârate în șoși și tencuire exterioară cu lut pe șipci prinse în diagonală pe structură. Pentru pereții cu lemn aparent, peste structura de bârne din lemn, fie se montau panouri din lemn traforat sau scânduri decorate, fie se lăsau bârnele aparente – în special în cazul anexelor de mici dimensiuni. Pereții din cărămidă au apărut ca înlocuitori ai celor din lemn (în anii '50), însă corect folosiți, în special la șuri: fie tencuiți, fie cu cărămidă aparentă, păstrându-se proporțiile tradiționale.

Șuri vechi în Preluca Nouă

5.2.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250mp ADC)

Pentru construcțiile noi se recomandă utilizarea tehnicilor tradiționale, cu grosimi și alcătuiți adaptate cerințelor de performanță energetică, dacă funcțiunea și gabaritele permit acest lucru. Este permisă utilizarea pereților portanți din zidărie de cărămidă, la grosimi care să asigure portanța și să excludă necesitatea termoizolării. Este permisă termoizolarea pereților din lemn, la interior, cu termoizolații de vată minerală sau termoizolații din materiale naturale (lână, cânepă, lemn).

Se va acorda mare atenție stratului de ventilație necesar între bârnele

din lemn și termoizolație. La clădirile tradiționale existente, pereții se vor reabilita cu materiale și tehnici identice cu cele originale. Se interzice utilizarea oricărui tip de termoizolație exterioară atât la clădirile noi, cât și în cazul reabilitării construcțiilor existente; documentația va conține încă de la faza S.F. calcul de eficiență termică a pereților exteriori cu indicarea modului de alcătuire a pereților astfel încât să se excludă orice variantă de termosistem aplicat la exterior.

Se interzice executarea pereților portanți din blocuri de zidărie din orice alt material decât cărămidă. Pentru pereții interiori ai construcțiilor noi se recomandă utilizarea alcătuirilor tradiționale, dacă funcțiunea și gabaritele clădirii permit acest lucru.

Se permite utilizarea zidăriilor din cărămidă și a compartimentărilor din lemn (plin sau alcătuiți din scânduri pe structură de lemn și materiale de umplutură organice: lut, chirpici, celuloză, cânepă, lână).

Clădiri executate în perioada comunistă, care vor fi supuse lucrărilor de intervenție, extindere și modernizare:

Pereții se vor reabilita în tehnica originală (cărămidă industrială, mortar de ciment); dacă este necesară termoizolarea (fapt demonstrat prin studii de eficiență energetică încă de la faza S.F.), aceasta se va putea realiza la interior sau la exterior, dar se va executa doar cu materiale organice (lână, cânepă, celuloză, plută, fibre de lemn etc.), iar tâmplăriile vor fi obligatoriu prevăzute cu grile higroreglabile. Se recomandă reabilitarea fără termoizolare, cu rezolvarea punctuală a punților termice.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum

Pereții portanți (de rezistență) au un rol important în ceea ce privește durabilitatea construcțiilor. Pentru construcția lor se vor folosi materiale tradiționale locale precum: lemn, piatră și cărămidă. Dacă în urma unor studii geotehnice, condiția seismică a zonei nu permite utilizarea materialelor tradiționale de bază, se vor folosi alte materiale de construcții, de preferat naturale, care nu sunt specifice local. La zidăria din piatră sau cărămidă este necesară tencuirea pereților cu mortar pe bază de var. În circumstanța în care calculele de rezistență permit, se va folosi liant tot pe bază de var. Pereții de compartimentare (despărțitori) vor fi construiți tot din materiale naturale tradiționale: lemn, piatră, cărămidă, sau alte materiale utilizate în secolul al XXI-lea, rezistente și ecologice: lemn, cărămidă, pământuri/lut, lână, paie, cânepă, rumeguș/așchii de lemn etc. Se interzice folosirea materialelor precum BCA sau cărămidă de sticlă. Dacă alcătuirile constructive o cer, se pot utiliza și alte materiale precum: cărămidă industrială cu goluri, diverse elemente structurale din beton, structuri metalice, pereți de gipscarton.

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare dispuse pavilionar sau monovolum)

Se dorește păstrarea și restaurarea tuturor detaliilor vernaculare prezente pe fațade: cornișe, brăie, ancadrame, pilaștri adosați, zugrăveli decorative etc. Intervențiile asupra construcțiilor existente implică un mare risc legat de armonizarea cu noile standarde și normative referitoare la stabilitate, rezistență, protecție la foc (mai ales la clădirile cu funcțiuni publice), hidroizolare, izolare termică, igienă și sănătate. Se dorește să se păstreze cât mai mult din fondul construit, considerat valoros. Se vor găsi diverse soluții care să nu influențeze negativ compatibilitatea materialelor, structura și comportamentul acestora în zona seismică în care se încadrează construcțiile respective. Nu se dorește realizarea unor pereți la care, prin alcătuirea constructivă, este împiedicat transferul de vapori, fapt care determină apariția igrasiei și a mucegaiului. Prin injectarea cu mortare speciale de asanare a

pereților existenți realizați tradițional, se pot realiza bariere de rupere de capilaritate.

Se dorește abordarea unor soluții pe cât posibil tradiționale, care să implice păstrarea materialelor specifice local, folosirea de tehnici tradiționale, reparații locale cu inserarea de noi elemente structurale din materiale tradiționale. În anumite condiții pot fi realizate consolidări discrete și din alte tipuri de materiale care nu sunt specifice local, precum beton sau metal, doar cu asigurarea realizării unor alcătuiți de pereți compatibile cu existentul. Se vor folosi vopsele pe bază de var sau silicați care nu împiedică transferul de vapori, atât la finisajele exterioare, cât și la cele interioare. Este interzisă folosirea de culori stridente și saturate la finisajele interioare și mai ales la cele exterioare – trebuie urmărite culorile similare cu cele din zona studiată. În funcție de volumul rezultat prin extinderi și/sau conversii, se va ține cont și de recomandările din capitolele anterioare. Termoizolările se vor face în funcție de specificul fiecărei case și tip de perete cu:

- termoizolație cu vată bazaltică la interior;
- termoizolație cu tencuieli cu fibre termoizolate;

- fațade ventilate adosate noi.

AȘA NU:

nu se vor folosi culori saturate, stridente pentru fațadele caselor noi; nu se vor folosi materiale strălucitoare.

AȘA NU: Atât volumetria cât și culorile acestei construcții concursa la prezența unui volum agresiv, ieșit din scara locului.

AȘA DA: Pentru a se marca clar apartenența construcției la secolul XXI, s-a

optat pentru o imagine exterioară cu linii simple, ușor de executat/întreținut, folosindu-se însă materiale tradiționale – pereții exteriori sunt din cărămidă plină confecționată conform metodelor tradiționale, peste care s-a aplicat, distanțată de pereții de cărămidă, o anvelopantă realizată integral din scândură de brad tratată conform tehnicilor tradiționale doar cu ulei de in pentru a permite o îmbătrânire firească a lemnului. S-a obținut astfel o fațadă ventilată (intervenție modernă pentru o amprentă energetică cât mai redusă și costuri de utilizare cât mai mici)

AȘA DA: Pentru a se reabilita pereții acestei case s-au folosit tehnicile tradiționale.

Pereții din lemn

Piese deteriorate se vor înlocui cu piese identice realizate din aceeași esență de lemn, pentru a nu interveni în structură și în comportamentul higrotermic al acesteia. Pentru prinderi sau legături se pot folosi rigidizări din lemn sau din metal fără ca acestea să aibă o pondere prea importantă în ansamblu. Se pot realiza lucrări de ignifugare și biocidare, acestea neafectând structura sau culoarea lemnului folosit și care permit pe parcurs tratarea cu ceruri și uleiuri a acestuia. Sub tălpile de lemn nu se va hidroizola. Hidroizolarea se poate face mai jos, dacă este cazul, la nivelul subfundărilor sau în soclurile de piatră la câteva rânduri mai jos.

Pereții din pământ

Se pot realiza intervenții doar cu materiale compatibile care favorizează transferul la vapori. Este interzisă folosirea de tencuieli acoperitoare din ciment, deoarece nu sunt permeabile la vapori. Se vor realiza alcătuiuri constructive care să diminueze/împiedice capilaritatea peste elevații. Dacă au tălpi de lemn, sub acestea, totuși, nu se va hidroizola.

Structuri de lemn cu pământ batut

Sură cu structură de grinzi din lemn

Aceste tipuri de structuri sunt rar întâlnite în zonă, fie în cazul caselor familiilor înstărite, fie în perioada construcțiilor edificate după 1950. Piatra a fost folosită mai ales în cazul anexelor.

Anexă cu pereți din piatră

Pereții din piatră

Pe mortare vor fi realizate intervenții numai cu materiale compatibile cu acestea, elastice, și care pot favoriza transferul de vapori cum sunt: mortarele și tencuielile din var-nisip, arină. Tencuielile acoperitoare din ciment nu sunt permeabile la vapori, așadar este interzisă utilizarea lor. Totodată, este interzisă folosirea de lacuri sau vopsele care influențează gradul de porozitate și permeabilitate la vapori. Materialele alese trebuie să fie compatibile cu tipul de piatră folosită, ele fiind dependente de gradul de porozitate al acesteia. Pereții se pot hidroizola peste elevații. Se va controla umiditatea în timpul exploatării în construcțiile cu acest tip de pereți.

Pereții din cărămidă

Intervențiile permise se referă la compatibilitatea materialelor pentru favorizarea transferului la vapori precum mortare și tencuieli var/ nisip, lut.

Nu se dorește folosirea tencuielilor acoperitoare din ciment deoarece acestea nu sunt permeabile la vapori.

Este necesară realizarea unei expertize tehnice pentru a stabili dacă este necesară consolidarea structurală a pereților din cărămidă. Dacă da, se vor evita soluțiile de cămășuire pe toată suprafața peretelui, iar dacă nu, se vor putea utiliza aditivi care cresc permeabilitatea la vapori a acestuia, având ca scop prevenirea efectului "de pungă". La baza acestor pereți este permisă hidroizolarea sau injectarea cu materie hidroizolantă.

Casa cu pereți din cărămidă în Șomcuta Mare

5.3 FUNDAȚIILE

Prin fundații, se înțelege, în funcție de tipul construcției și de zona în care se realizează investiția: fundațiile, soclul, pivnițele, subsolurile și demisolurile.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții noi cu gabarit mare

(peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar

B. Construcții noi cu gabarit mare ((peste 250 mp ADC) de tip monovolum

C. Intervenții pe construcțiile existente (gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Toate materialele de alcătuire pentru fundații au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură). Realizarea de alcătuirii constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor. Materialele recomandate, în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția sunt, după caz: piatra și betonul armat.

Aspectele principale care trebuie avute în vedere fac referire la: siguranță și stabilitate,

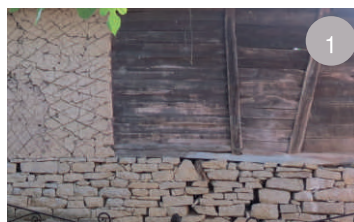
- compatibilitatea materialelor de alcătuire,
- compatibilitatea materialelor de acoperire,
- termoizolațiile și hidroizolațiile, realizarea straturilor de drenaj pentru îndepărtarea apelor de la nivelul fundației,
- materialele și modalitățile de rea-

lizare a trotuarului de gardă, îmbinarea soclu/ material de tencuire/ placare soclu cu trotuarul de gardă.

5.3.1 Specificul local

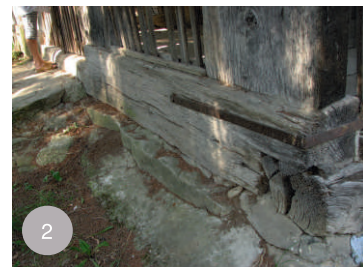
În arhitectura tradițională din Zona Chioar, fundațiile, soclurile și pereții pivnițelor erau executate din zidărie uscată de piatră spartă (material local).

Relația cu talpa de lemn a casei este optimă: zidăria uscată de piatră asigură ventilația și împiedică umezirea pereților de lemn.

Elevații din zidărie uscată de piatră; O deficiență a acestui sistem de fundații+soclu apare atunci când, din cauza apelor meteorice care pătrund în sol și erodează suportul continuu al fundațiilor din piatră nelegată, acestea își pierd planeitatea și se descompun

Imagine cu fundații "scufundate" sub greutatea clădirii și lucrări de "liftare" din timpul restaurării pentru reconstruirea lor

5.3.2. Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250mp ADC)

și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Fundațiile contribuie esențial la durabilitatea clădirilor. Acolo unde este posibil din punct de vedere structural (dar și tehnologic și economic), în funcție de zona seismică în care se încadrează

construcția, se vor folosi tehnici tradiționale.

Se vor folosi sisteme tradiționale (fundații continue pe sub ziduri portante sau fundații izolate), nu se vor „sigila” terenurile cu radier sau șape realizate din ciment, decât în situația în care cerințele structurale o impun. Este de preferat adoptarea unor soluții eco-durabile; unde sunt necesare, se vor face sisteme subterane de drenare. Materialele recomandate în funcție de zona în care urmează să se realizeze investiția și de tipul acesteia, sunt, după caz: piatră, beton (cu condiția să se realizeze fundații sub zidurile portante; nu se recomandă soluțiile cu radier general, care impermeabilizează o suprafață mare de teren). Nu se vor folosi pereți masivi din beton, care împiedică transferul de vaporii, rețin umezeala și nu favorizează existența unui climat sănătos pentru utilizatori. Pivnițele și bolțile se vor realiza cu preponderență din cărămidă și/sau piatră, legate cu mortar pe bază de var. Pivnițele vor avea goluri de ventilație în soclu, la nivel de siguranță împotriva inundațiilor, care vor fi deschise vara pentru uscarea pereților. Pentru realizarea soclurilor din piatră se vor folosi material locale, cu tehnologii și mână de lucru locală, prin activarea meșterilor din zonă. Nu se va folosi în exces cimentul (cu precădere cimentul Portland, mai ales fără rosturi de dilatare constructive prevăzute în proiect) ca material de lucru sau ca material de bază pentru liant.

În cazul în care este necesară realizarea unor fundații/socluri din beton armat, se recomandă tencuirea cu mortare cu textură lisă pe bază de var în alcătuirii constructive compatibile. Nu se va realiza placarea simplă cu piatră de

râu sau piatră spartă de gresie a soclului, care să aducă un aspect „rustic”, de cele mai multe ori impropriu și incompatibil cu arhitectura locală. Se va construi un trotuar de gardă perimetral, cu pantă suficientă, care să îndepărteze apele pluviale de fundația construcției. Acesta va fi realizat din materiale naturale (piatră, pietriș) și va avea rosturi de dilatație, iar în punctele de scurgere a apelor pluviale se vor realiza detalii care să favorizeze expulzarea acestora și îndepărtarea lor de construcție (direcționare preponderentă către suprafețele verzi amenajate).

Pentru construcțiile civile se recomandă utilizarea tehnicii tradiționale. Deoarece terenul de fundare în Țara Chioarului este preponderent argilos, pentru a se evita adâncimile prea mari ale fundațiilor se recomandă realizarea unei grinzi de fundare sub cota de îngheț, peste care se va zidi fundația din piatră la o grosime rezultată din calcule.

Imagine cu soclu de piatră al unei clădiri din lemn corect restaurate

5.4 TÂMLĂRIA

Prevederile referitoare la uși și ferestre privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile de umbrire și culorile.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la tehnici și meșteșugari tradiționali pentru realizarea tâmplăriei interioare și exterioare, ca și pentru realizarea feroneriei și/sau a diverselor elemente decorative de mascare, care pot fi bătute sau turnate.

Recomandările se grupează pe trei categorii:

A. Construcții cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar

B. Construcții cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum

C. Intervenții pe construcții existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Toate elementele de tâmplărie au nevoie de întreținere în exploatare (în mai mică sau mai mare măsură).

Realizarea de alcătuiți constructive corecte, cu materiale naturale, compatibile, de calitate, precum și urmărirea în execuție pot asigura o durată mai mare de viață a acestora, împreună cu o întreținere conștientă, periodică, din partea utilizatorilor.

5.4.1 Specificul local

FERESTRELE caselor tradiționale au dimensiuni reduse și sunt poziționate pe verticală. Sunt duble (în 2 rânduri), cu foaia exterioară ce

se deschide în afară.

Au 2 canate, și de cele mai multe ori sunt subîmpărțite.

Dimensiunile ferestrelor sunt într-un raport lățime/înălțime uzual de 2/3. În fațada scurtă, spre stradă, sunt una, până la două ferestre așezate simetric.

Suprafața ferestrelor reprezintă cel mult 1/10 din suprafața peretelui fațadei.

Pe fațadele lungi, ferestrele au aceleași dimensiuni, amplasate însă excentric, în funcție de poziția ușii.

În zona Chioar ancadramentele nu sunt prezente frecvent. Ele apar la casele de început de secol XX, în apropierea orașului Baia Mare, cu vădite influențe din arhitectura prezentă aici.

Tâmplăriile sunt simple, cu un colorit care diferă de la culoarea naturală a lemnului până la vopsitorii albe, albastre, ocru, maro sau verde.

În cazul anexelor, tâmplăriile ferestrelor sunt simple, strict funcționale, tratate simplu, din lemn natur sau vopsit.

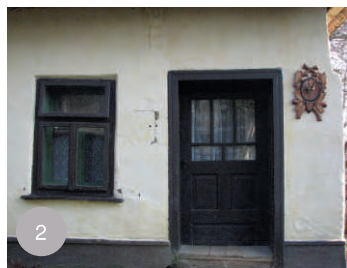
Fereastră dublă, fiecare față având două canaturi cu traversa și montantul decorat.

UȘILE caselor tradiționale au o singură deschidere și dimensiuni

reduse:

- lățime uzuală 80-90cm

- înălțime uzuală 170-180cm

Fațadă de casă în Mireșu Mare

PORTILE ȘURILOR sunt panouri din lemn formate din scânduri îmbinate. Ele poartă o ornamentație bogată, realizată din șipci și traforuri, cu simbolistica precreștină împletită cu însemne creștine.

Feroneriile nu sunt caracteristice zonei Chioarului. Atunci când se regăsesc în zonă, au strict rol funcțional, sunt simple și în general nedecorate.

Poartă de șură în Vălenii Șomcutei

Poartă de șură în Buciumi

Poartă de șură în Coruia

5.4.2 Recomandări

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar

Materiale

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) tratat cu ulei, ceruit sau vopsit cu soluții naturale, cu feronerie metalică. Pentru tâmplăria exterioară se recomandă lemn de esență tare. În realizarea acestora se vor respecta tehnicile tradiționale și se vor implica, pe cât posibil, meșterii din zonă.

Elementele componente ale tâmplăriei: rame, cercevele, șprosurii, traverse etc. se vor realiza din lemn. În mod excepțional, pentru o anumită conformare la reglementările privind rezistența la foc care nu poate fi obținută cu lemn, sau rezistența la deteriorările cauzate de animale, se poate folosi tâmplărie metalică, strict în amplasamentele impuse de lege.

Dacă este necesară montarea de structuri metalice de susținere a ferestrelor (pentru deschideri foarte mari sau din rațiuni tehnologice - de ex. funcțiuni industriale cu risc mare de incendiu), acestea vor fi obligatoriu de culoare gri, finisate fără strălucire.

Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, se poate folosi vitrajul termoizolant (cu două sau trei foi). Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate pe lângă drumurile cu circulație intensă sau dacă funcția o impune) se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup” vibrația

sunetului.

Geamul folosit va fi transparent. Nu se vor folosi: geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antiefracție sau anti-vandalism).

Culorile pot fi culori puternice (verde, maro), sau lemnul poate fi bățuit într-o nuanță naturală.

Se vor monta feronerie simple, de culoare gri-metalic. Se interzic feroneriele albe, aurii sau de alte culori.

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite împrăștierea aerului (altfel fiind necesare sisteme suplimentare de ventilație mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

Dimensiunile ferestrelor vor respecta, pe cât posibil, raportul lățime/ înălțime tradițional. Compunerea golurilor pe fațade va respecta, pe cât posibil, raportul plingol tradițional și modul tradițional de dispunere a golurilor pe fațade.

Se recomandă alcătuirea tâmplăriilor asemănător celor tradiționale. (vezi subcapitolul anterior Specificul local).

Tâmplăria se va monta spre exteriorul zidăriei, astfel încât adâncimea liberă de la limita exterioară a peretelui până la cercevea să nu depășească 5 cm.

Ferestrele se vor compartimenta obligatoriu conform modului de

compunere a ferestrelor tradiționale. Compartimentarea în ochiuri mici se va face cu traverse subțiri din lemn, asemănător celor tradiționale. Nu se accepta lipirea traverselor pe foaia de geam, pentru a mima compartimentarea.

Pentru toate tipurile de tâmplării se interzic formele nespecifice satului: curbe, triunghiulare, romboidale, trapezoidale sau chiar dreptunghiulare/ pătrate dacă acestea au proporții nepotrivite.

Se permite realizarea aportului suplimentar de lumină prin goluri mai mari sau suprafețe mari de sticlă, dacă acestea sunt amplasate astfel încât să sugereze ritmurile prispei, sau dacă sunt mascate cu grilaje sau traforuri de lemn.

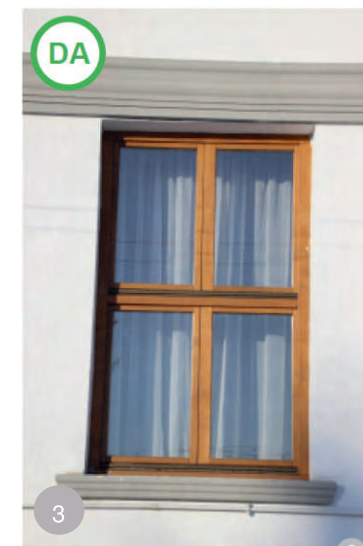
Nu se vor realiza goluri atipice: cerc, triunghi, romb, hexagon etc. (care în exploatare pot dovedi diverse vicii/ inconveniente: neetanșezare corectă datorată forme atipice, soluții de umbrire atipice, costisitoare și uneori ineficiente și inestetice etc.).

ASA NU - Tâmplărie care nu respectă formă și materiale locale

ASA NU - Tâmplărie nouă care nu respectă formă și materiale integrate în specificul local

ASA DA - Fereastră nouă din lemn care păstrează proporțiile, materialul și culoarea ferestrelor tradiționale.

Conformația ușilor

Ușile vor fi din lemn, cu foi pline din scânduri sau cu ochiuri de geam asemănătoare celor ale ferestrelor, dispuse în jumătatea superioară.

Porțile de dimensiuni mari (de ex. porțile de acces în garaj) se vor executa din lemn, cu aplicații decorative asemănător șurilor. Alcătuirile moderne de tipul tâmplăriilor automatizate vor fi mascate cu panouri de lemn, astfel încât imaginea porții să fie cea tradițională.

Se recomandă folosirea ancadramentelor ample, profilate, amprentate sau sculptate.

Soluțiile de umbrire

Pentru umbrirea suprafețelor vitrate, se vor folosi obloanele din lemn, streșinile sau vegetația. În cazuri justificate formal sau funcțional, se pot prevedea obloane sau măști din lemn, după forma și aspectul ușilor și a închiderilor de la anexele gospodărești specific locale.

În arhitectura nouă, obloanele vor putea fi folosite și cu rol parasolar, deși în arhitectura tradițională nu au acest rol. Obloanele vor fi obligatoriu din lemn, în alcătuirii care se regăsesc în arhitectura tradițională, de obicei realizate din scânduri late.

Se interzice montarea de rulouri din material plastic și cutia de rulare aparentă. Se acceptă montarea rulourilor din lemn și cutia de rulare înglobată în perete.

Soluțiile de umbrire alese trebuie să respecte soluțiile tradiționale existente în zonă. Acestea vor fi realizate din lemn, se vor monta cu preponderență la exterior (pentru a asigura un control climatic și o protecție suplimentară a ferestrelor împotriva intemperiilor) și pot avea lamele reglabile, care să permită un grad de umbrire optim, ajustabil, pe toată perioada zilei și în funcție de fiecare anotimp, dar să nu împiedice,

în același timp, pătrunderea luminii din exterior. Pentru vitrajele cu suprafețe mari, acolo unde sunt necesare și justificate, se pot instala soluții de umbrire din lemn, fixe sau cu lamele cu unghi reglabil, care să camufleze elementele discrepante în ansamblul volumetric.

Culorile

Tâmplăria exterioră și elementele de umbrire sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate, cu pigmenți naturali, care nu modifică aspectul lemnului și nu dau senzația de ud sau lucios.

Culorile ferestrelor pot fi culori puternice (verde, albastru, maro), sau lemnul poate fi băiuit într-o nuanță naturală.

Pentru feroneria aparentă se vor alege culori terne (gri). Se interzic feroneriile albe, aurii sau de alte culori.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum

Materialele

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) tratat cu ulei, ceruit sau vopsit cu soluții naturale, cu feronerie metalică. Pentru tâmplăria exterioră, se va folosi lemn de esență tare. În realizarea acestora, se vor respecta tehnicile tradiționale și se vor angrena, pe cât posibil, meșterii din zonă. Tâmplăria poate fi simplă sau dublă, în funcție de necesarul de izolare termică corelat cu climatul și factorii de mediu din zona în care se inserează construcția. Elementele componente ale tâmplăriei: rame, cercevele, șprosuri, traverse etc. se vor realiza din lemn. În mod excepțional, pentru o anumită conformare la reglementările privind

rezistența la foc care nu poate fi obținută cu lemn, se poate folosi tâmplărie metalică, strict în amplasamentele impuse de lege. La funcțiunile cu flux de circulație mai mare interior/exterior se pot folosi uși batante, glisante etc., panouri de sticlă mobile sau goluri cu dimensiuni agabaritice față de specificul zonei. Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, se poate folosi vitrajul termoizolant (cu două sau trei foi). Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate pe marginea drumurilor cu circulație intensă sau dacă funcția o impune), atât pentru vitrajul termoizolant, cât și pentru vitrajul simplu de la geamurile duble se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup” vibrația sunetului.

Geamul folosit va fi cu preponderență transparent, poate fi acoperit cu diverse folii care să realizeze controlul solar, fără a modifica culoarea și textura acestuia. Nu se vor folosi: geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antiefracție sau antivandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite înprospătarea aerului (altfel, fiind necesare sisteme suplimentare de ventilație mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

Ferestrele vor respecta proporțiile

tradiționale între lungime și lățime. Golurile de fereastră trebuie să aibă forme și proporții specifice zonei, respectând dispunerea logică generală pe fațade. Se admit ca accente compoziționale bine justificate (deschidere către peisaj, folosire pasivă a energiei solare), altele decât verandele, panourile vitrate de dimensiuni mai mari, dar nu pe mai mult de 40% din suprafața fațadei, dispuse cu preponderență spre interiorul lotului.

Ferestrele vor avea, în general, o geometrie simplă și neornamentată. Nu se vor realiza goluri atipice: cerc, triunghi, romb, hexagon etc. (care în exploatare pot dovedi diverse vicii/inconveniente: neetanșeizare corectă datorată formei atipice, soluții de umbrire atipice, costisitoare).

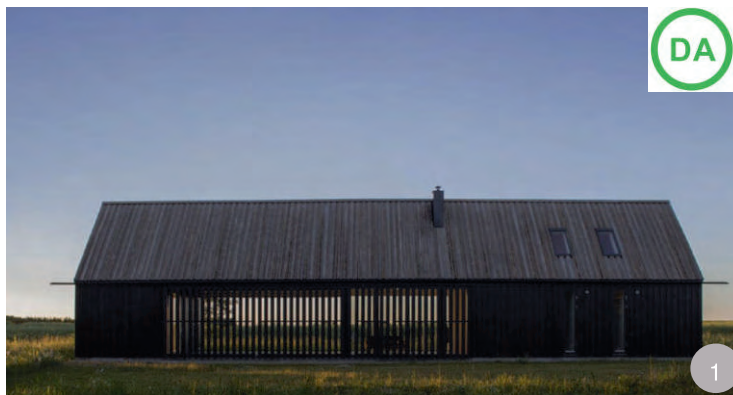
ASA DA: Golurile și ușile corespund necesităților de utilizare, iar alternarea ferestrelor mici cu ușile mari de acces, care preiau liniile de compoziție ale ferestrelor, intră într-o alcătuire echilibrată.

Soluțiile de umbrire

Pentru umbrirea suprafețelor vitrate, se vor folosi obloanele din lemn, streșinile sau vegetația. În cazuri justificate formal sau funcțional, se

pot prevedea obloane sau măști din lemn, după forma și aspectul ușilor și a închiderilor de la anexele gospodărești specific locale. Soluțiile de umbrire alese trebuie să respecte soluțiile tradiționale existente în zonă. Acestea vor fi realizate din lemn, se vor monta cu preponderență la exterior (pentru a asigura un control climatic și o protecție suplimentară a ferestrelor împotriva intemperiilor) și pot avea lamele reglabile, care să permită un grad de umbrire optim, ajustabil, pe toată perioada zilei și în funcție de fiecare anotimp, dar să nu împiedice, în același timp, pătrunderea luminii din exterior. Nu se vor folosi rulouri exterioare, montate aparent, fără reglaje, care iau din lumina geamului.

Pentru vitrajele cu suprafețe mari, acolo unde sunt necesare și justificate, se pot instala soluții de umbrire din lemn, fixe sau cu lamele cu unghi reglabil, care să camufleze elementele discrepante în ansamblul volumetric. Se recomandă ca aceste conformații să nu se realizeze pe fațadele dinspre stradă. Elementele de lemn se vor proteja cu uleiuri, ceruri sau alte soluții naturale.

AȘA DA: Necesitatea de lumină poate constitui un factor decisiv în arhitectura fațadei. Pereții vitrați pot fi dublați de un element de umbră din lemn, care trimite la detaliile de închidere ale construcțiilor tradiționale.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbră sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate sau cu pigmenți naturali, care nu modifică aspectul lemnului și nu dau senzația de ud sau lucios. Pentru colorare, se vor folosi cu precădere pigmenți naturali .(ineficiente și inestetice etc.).

C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Materialele

Ferestrele și ușile vor fi realizate din lemn (masiv sau stratificat) tratat cu ulei de in, ceruit sau vopsit cu soluții naturale, cu feronerie metalică. Pentru tâmplăria exterioară, se va folosi lemn de esență tare. În realizarea acestora, se vor respecta

tehnicele tradiționale și se vor angrena, pe cât posibil, meșterii din zonă. Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice) sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice sau a detaliilor tâmplărești. Tâmplăria din PVC sau cea metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat. Pentru sporirea confortului de izolare termică, se permite, acolo unde fereastra este într-o singură foaie, să se dubleze în spatele ei cu o fereastră cu vitraj termoizolant în două sau trei foi într-un singur canat, astfel încât intervenția să nu se observe din exterior. Se va avea grijă ca fereastra tradițională să se poată deschide înspre interior. Tâmplăria poate fi simplă sau dublă, în funcție de necesarul de izolare termică corelat cu climatul și factorii de mediu din zona în care se inserează construcția. Elementele componente ale tâmplăriei: rame, cercevele, șprosuri, traverse etc. se vor realiza din lemn. În mod excepțional, pentru o anumită conformare la reglementările privind rezistența la foc, care nu poate fi obținută cu lemn, se poate folosi tâmplărie metalică, strict în

amplasamentele impuse de lege. La funcțiunile cu flux de circulație mai mare interior/exterior se pot folosi panouri de sticlă mobile sau goluri cu dimensiuni agabaritice față de specificul zonei. Pentru îndeplinirea cerințelor actuale privitoare la eficiența energetică, se poate folosi vitrajul termoizolant (cu două sau trei foi). Pentru a asigura un grad sporit de izolare fonică (pentru construcțiile situate pe marginea drumurilor cu circulație intensă sau dacă funcția o impune), atât pentru vitrajul termoizolant, cât și pentru vitrajul simplu de la geamurile duble, se pot folosi foi de sticlă de grosimi diferite, care „rup” vibrația sunetului. Geamul folosit va fi cu preponderență transparent, care poate fi acoperit cu diverse folii care să realizeze controlul solar, fără a modifica culoarea și textura acestuia.

Nu se vor folosi: geam bombat, geam reflectorizant, geam oglindă. În mod excepțional și justificat, atunci când contextul și funcția o impun, se pot folosi și alte tipuri de prelucrări/acoperiri ale sticlei (de exemplu: folii speciale necesare măsurilor antiefracție sau anti-vandalism).

Pentru asigurarea cerințelor privitoare la igienă și sănătate, se vor folosi aerisitoare cu acționare automată (incluse în tocul geamului) sau manuală, pentru a asigura o ventilație naturală a spațiilor interioare, atunci când alcătuirea ferestrelor generează o soluție etanșă, care nu permite înmprospătarea aerului (altfel, fiind necesare sisteme suplimentare de ventilație mecanică sau naturală).

Conformația ferestrelor

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa, folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele

cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice. Tâmplăria din PVC sau cea metalică se va înlocui cu tâmplărie din lemn masiv sau stratificat.

Soluțiile de umbră

Elementele valoroase se vor conserva și se vor recondiționa folosindu-se aceleași materiale și tehnici constructive (atât elementele cu forme tipice, cât și cele cu forme atipice), sau se vor înlocui, fără modificarea împărțirii specifice. Elementele metalice sau din PVC se vor înlocui cu lemn.

Culorile

Tâmplăria exterioară și elementele de umbră sau alte elemente decorative se pot vopsi în diferite nuanțe opace, nesaturate, de preferabil menținând culoarea originală, sau cu pigmenți naturali care nu modifică aspectul lemnului și nu dau senzația de ud sau lucios. Pentru colorare, se vor folosi cu precădere pigmenții naturali.

ASA NU -Inlocuirea timpanului specific din lemn, cu tâmplărie PVC Elementele de tâmplărie trebuie să fie din lemn.

5.5 POARTA ȘI GARDUL

Specificul local

În zona Chioar porțile nu mai sunt elemente reprezentative ale arhitecturii precum în Maramureș și în Lăpuș. Totuși, acestea erau construcții înalte, de cca. 3.5 m, cu foi mai degrabă transparente, realizate din

scânduri decorate sau șipci așezate în trafor cu modele geometrice și antropomorfe.

Ele aveau un aspect rafinat, încărcat de semnificații, diferit de cele maramureșene, fără a atinge însă grandoarea acestora.

În unele zone mai izolate cum sunt Dealurile Prelucilor, gospodăriile erau chiar neîmprejmuite.

Imagini cu porți vechi chiorene-azi dispărute

34, 35. Porți de intrare în gospodărie (Fericea)

Din păcate însă, prezența porților vechi este azi o raritate.

Aspectul de azi al porților este mai discret, fiind structuri simple, de înălțime mică (sub 2.0 m), iar împrejmuirile sunt garduri simple din șipci verticale din lemn sau bărne rare orizontale. Înălțimea gardurilor este de asemenea mică (sub 1.5 m), fiind mai degrabă o delimitare a proprietății spre stradă – în curtea din spate lipsind în totalitate – deseori integrate în rasteluri de viță de vie.

În anii celei de-a doua jumătăți a secolului XX, acestea au fost înlocuite de garduri din panouri de fier, păstrându-se totuși înălțimea mică.

Gard de "lețuri"- cel mai întâlnit model vechi rămas azi.

În Chioara, gardului i se mai acorda o atenție deosebită în sensul că stâlpii aveau capetele cioplite artistic, de multe ori cu forme antropomorfe. Aceștia constituiau "armata strămoșilor" care veghea ca nici un duh rău să nu se apropie de casă. După mijlocul secolului XX însă, sistemele de împrejmuire vechi au fost abandonate și materialele schimbate.

5.5.1 Poarta și gardul -Recomandări

Poarta

În cazul în care o proprietate deține o poartă tradițională, aceasta va fi reabilitată exact în forma originală. Dacă sunt necesare completări/înlocuiri de elemente componente, se vor folosi aceleași materiale ca cele originale.

Este interzisă demolarea porților tradiționale aflate pe amplasament. Se interzice împrumutul modelului maramureșean de porți monumentale. Acesta nu este caracteristic zonei Chioara.

Pentru construcțiile noi amplasate în Zonele de protecție unde se aplică reguli arhitecturale stricte, materialele folosite vor fi materiale locale: lemnul și nuielele; iar pentru soclu, dacă este cazul, se va folosi zidăria uscată de piatră.

AȘA NU- gard cu imagine și materiale neadecvate zonei

Înălțimea gardurilor va fi cea utilizată în mod tradițional: 1,00m – 1,20m, astfel încât privirea trecătorului de pe stradă să treacă peste gard.

Este recomandată realizarea gardurilor vii.

Se interzice folosirea materialelor nespecifice zonei: fierul forjat, tabla inox, materialele plastice opace, semitransparente sau transparente și a oricăror elemente colorate tipător, cu forme agresive.

Se interzice importul de forme, materiale și culori străine, a gardurilor copiate după modele urbane, cu forme complicate.

Gardul

Gard cu stâlpi antropomorfizați din Chioara

5.6 ELEMENTE DE FAȚADĂ

5.6.1 Specificul local: registre orizontale (coamă, cornișă, brâu, soclu) și verticale (prispă, coș de fum etc.)

Alături de acoperișuri, elementul caracteristic arhitecturii tradiționale chioarene este pridvorul – (prispă, târnațul)- care participă la creionarea siluetei caracteristice construcțiilor de locuit.

Pridvorul protejează intrarea în casă și creează o zonă de trecere între exterior și interior cu rol funcțional, ca zonă de odihnă, depozitare, uscat rufe.

Asemănătoare cu cele din zonele învecinate (Maramureș, Codru, Lăpuș), ele se dezvoltă în variante diverse:

- pe latura lungă;
- pe două laturi – cea cu intrarea și cea spre stradă ;
- pe trei laturi sau închise de tindă;
- cu sau fără foișor - acesta acoperit cu timpan din lemn traforat cu motive laice sau creștine;
- închise cu parapet de scândură sau doar cu bârna;

Elementele de susținere sunt din lemn, cu creștături specifice zonei etnografice, mult mai stilizate decât cele prezente în zona Maramureșului, deseori fără contravântuirile specifice ei, ceea ce la dă o imagine mai filigranată, mai discretă.

Influențele zonelor învecinate apar însă pe tot cuprinsul zonei Chioar, în funcție de cât de apropiate sunt acestea, ceea ce conferă o varietate largă de detalii într-o singură subzonă.

În spatele acestor prispe, imaginea caracteristică a fațadelor este cea a pereților tencuiți în alb, albastru sau cu culori împrumutate din arhitectura orașelor de început de secol XX. În această categorie intră și unele decorații de fațadă, realizate din profilaturi de tencuială, însă caracteristic zonei rurale chioarene sunt spoilele simple, curate și monocrome.

Odată cu apariția vopsitoriilor pe scară largă (începutul sec. XX), locuitorii au început să le folosească pentru tâmplării, în culori puternice: albastru, verde, maro.

De la apariția materialelor de construire moderne și facile (anii '90), sătenii nu au mai știut să-și păstreze extraordinarul simț al proporțiilor, astfel că efectele au fost devastatoare.

Casă cu "foișor" în Coruia; detaliu de stâlpi gemeni

5.6.2 Recomandări Recomandările următoare se grupează pe următoarele categorii:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120mp ADC), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp ADC) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) dispuse în sistem pavilionar
C. Intervenții pe construcțiile existente (de gabarit mic, mediu sau mare, dispuse pavilionar sau monovolum)

Prispă

Utilizarea prispei în arhitectura clădirilor noi este recomandată.

Materialul folosit va fi exclusiv lemnul.

Este interzisă închiderea prispei la casele tradiționale.

Socluri

Așa cum s-a subliniat în cap. 5,3, fundațiile se vor trata asemănător celor tradiționale. Dacă soluțiile tehnice indică realizarea soclurilor din beton, este obligatorie mascarea acestora cu piatră naturală în conformarea vizibilă pe soclurile tradiționale. Este interzisă placarea

cu cărămidă aparentă, cu placaje ceramice, sau cu piatră „rustică” care este străină arhitecturii tradiționale.

Timpane

Având în vedere că pentru clădirile noi este obligatorie utilizarea unor volumetrii de acoperișuri tradiționale, acolo unde apare foișorul, acesta va fi acoperit obligatoriu în două ape și cu timpan din lemn. Acesta va fi tratat decorativ, indiferent de tipul de decorațiune ales (profilaturi, cioplituri, elemente în relief, combinații între aceste tipuri de decorațiuni) și se va evita stilizarea lor. Coloritul timpanelor va fi în culoarea naturală a lemnului.

Se va studia atent caracteristica decorațiilor zonei Chioar evitându-se împrumutul elementelor decorative nespecifice.

Pridvor cu "rudă" în Vălenii Șomcutei

În cazul clădirilor noi, se va respecta paleta de culori tradiționale: alb, albastru-„mier”, ocru pal. Fațadele se vor colora uniform, singurele modalități permise pentru obținerea contrastelor fiind prin alcătuirii moderne cu volume/materiale diferite.

Se interzice utilizarea culorilor diferite pe fațade în desene asimetrice și împărțirea în registre verticale. În ceea ce privește decorațiile de fațade, acolo unde se intervine pe clădiri vechi, se interzice distrugerea lor și se vor reabilita prin tehnici, materiale și culori specifice zonei. Pentru clădirile noi, se permite utilizarea unor profilaturi sau ancadrame care să evoce spiritul zonei, dacă se execută în tehnici tradiționale.

Este interzisă montarea de profilaturi prefabricate din polistiren, PVC sau orice alte materiale nespecifice arhitecturii tradiționale.

DA
 AȘA DA: Esențializarea unor forme ale arhitecturii vernaculare precum frontonul placat cu lemn din imagine poate fi de bun augur pentru încadrarea în specificul local. Se recomandă ca acestea să nu fie confecționate din lambriu de PVC(plastic) și pentru execuția lui să se apeleze la o echipă de meșteri locali.

Streșinile și burlanele

Streășina, element cu rol de umbră, se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente de decorație).

Finisaj de fațadă

Finisajele pereților din zona Chioar sunt tencuieli din lut, spoite în zugrăveli de var alb, în sulfat de cupru „mieriu” și uneori ocru pal . În general aceste culori se caracterizează prin discreție și nu prin stridență.

Finisajele pereților clădirilor istorice și de patrimoniu vernacular existente se reabilitează cu materialele, tehnicile și coloritul original.

Jgheaburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate din punct de vedere al specificului local și al sustenabilității, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale.

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp ADC) de tip monovolum

Marcarea registrelor orizontale

Socul:

Se va marca volumetric și prin finisaje și va corespunde specificului local. Cromatica va respecta specificul așezării. Detalierea alcătuirilor și a principiilor constructive s-a realizat în capitolul 5.3. Fundațiile, pag. 40.

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se pot marca și alte registre orizontale, precum prispa, care se încadrează în specificul și scara locală, fără a se crea construcții nepotrivite din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințe de încadrare în specific. Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și, pe plan estetic, nu va constitui un element discrepant în ansamblul așezării. Marcarea registrelor orizontale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Marcarea registrelor verticale

În funcție de soluția și de gabaritul construcției, se vor marca registrele verticale, care se încadrează în specificul și scara locală, fără a se crea construcții nepotrivite din punct de vedere volumetric doar pentru a respecta cerințele de încadrare în specificul local. Volumetria se va raporta la construcțiile învecinate și prin estetică, nu va constitui un

element discrepant în ansamblul așezării. Marcarea registrelor verticale reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri.

Timpanele și decorațiile de fațadă
Se recomandă o abordare rezervată în ce privește preluarea elementelor decorative din arhitectura tradițională, cu excepția acelor a căror simbolică s-a păstrat și care sunt susținute încă de meșteșugurile locale prin continuitate.

AȘA DA: Finisarea cu lambriu de lemn se pretează pentru orice dimensiune de clădire.

AȘA NU: Utilizarea panourilor izolate ca închideri de fațadă este interzisă. Se accepta finisarea metalică pe suprafețe foarte mici, atunci când fluxul tehnologic sau condițiile obiective de altă natură o impun.

Streșinile și burlanele

Streășina, element cu rol de umbră, se va realiza conform specificului local (ca formă și elemente de decorație).

Existența streșinilor reprezintă un deziderat, însă nu este obligatorie la acest tip de clădiri. Jgheaburile și burlanele nu vor fi strălucitoare sau realizate din materiale inadecvate, nu se vor evidenția coloristic la nivelul construcției și vor fi realizate din materiale durabile, adecvate specificului local. Nu se vor folosi elemente din PVC sau polietilenă. Se pot folosi, acolo unde este cazul, lanțuri care să direcționeze scurgerea apelor pluviale. Sistemele de protecție împotriva intemperiilor vor fi doar la intrarea în clădire.

Materiale pentru finisaje

Folosirea de materiale naturale locale, cum sunt piatra, lemnul, varul, pigmentii naturali pentru var, este esențială pentru conservarea peisajelor rurale deosebite.

Nu se vor folosi ca finisaje exterioare: placările ceramice pentru pereți și

de multe ori chiar favorizând apariția infiltrațiilor), placările cu tablă (tablă simplă, tablă cutată etc.), materialele care conțin azbest, materialele plastice sau PVC-ul.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Se pot folosi soluții și alcătuirii constructive naturale pentru pereți **Culorile**

Nu se vor folosi culori tari, contrastante. Se va opta pentru folosirea nuanțelor naturale ale materialelor folosite sau a unor culori și nuanțe nesaturate, apropiate de cele naturale. Pigmenții utilizați în vopseluri, uleiuri sau ceruri vor fi naturali.

Tehnologiile

Se vor folosi tehnologiile locale (care sunt cunoscute și accesibile celor care execută, întrețin și utilizează lucrarea) sau eco-durabile de secol XXI. Pentru oricare dintre variantele pentru care se optează, se va avea în vedere realizarea unor alcătuirii compatibile între materialele de construcție și respectarea principiilor de asigurare a izolării termice, a hidroizolării, de igienă și sănătate, de siguranță și stabilitate, de rezistență la foc. Se pot folosi tehnologii alternative de asigurare a alimentării cu energie electrică sau termică, în condițiile și cu recomandările prezentate în capitolele anterioare: panouri solare, panouri fotovoltaice, turbine eoliene la scară redusă, pompe de căldură etc.

Instalațiile și instalațiile tehnologice

Acestea nu se vor poziționa înspre stradă. Elementele aparente pentru instalații și instalații tehnologice vor fi realizate din materiale durabile (se exclud PVC-ul și polietilena). Acestea nu vor constitui elemente dominante din diverse puncte de perspectivă sau belvedere ale zonei, iar funcționarea lor nu va avea un impact negativ asupra mediului și a sănătății populației locale.

AȘA NU: Se interzice folosirea culorilor stridente pentru zugrăvirea fațadei.

Aceasta distonează profund cu caracterul natural al plasticii fațadei. Culorile uzuale care fac obiectul acestei greșeli sunt: roșu, roz, violet, portocaliu, verde-aprins, galben-citron, dar și altele.

5.7 ANEXE GOSPODĂREȘTI, ACARETURI

5.7.1 Specificul local

Construcțiile anexe

Caracterul mixt al ocupațiilor a influențat în mod direct structura și funcționalitatea gospodăriei, care la rândul său reflectă natura îndeletnicirilor și complexitatea acestora. Construcțiile anexe sunt determinate de ocupația de bază a familiei și sunt proporționale cu statutul social al proprietarului și sunt determinante în ansamblul peisajului cultural rural. Astfel, se disting:

- adăposturile pentru păstrarea cerealelor și a fânului: șurile, pentru păstrarea alimentelor sau hainelor: găbănașurile (ale căror decorații de târnaț rivalizau de multe ori ca frumusețe cu cele ale caselor), hambare pentru porumb (coștei, pătule);

Șură cu grajd în Buciumi

- adăposturile pentru animale: grajduri (lemn și ulterior din piatră și cărămidă), șoproane, târle, staule, cotețe, cocini etc. (denumiri și forme diferite, în funcție de animalele pe care le adăpostesc);

Șură în Preluca Nouă

- adăposturile pentru atelaje și unelte - șopru și șuri.
- cuptorul de pâine și bucătăria de vară.

De regulă, șura și grajdul sunt

și sunt folosite ca spațiu locuibil tot timpul anului.

Fânare noi în Chioar

Cocină în Preluca Nouă

Fântână

*Sus - pătul și cuptor,
Jos - alt tip de pătul*

Găbănaș

5.8 AMENAJARI EXTERIOARE

Pavimente

Curțile caselor tradiționale sunt de un pitoresc aparte atunci când culoarea verde a ierburilor oferă contrast pentru culorile sumbre ale lemnului învechit.

Pentru a scăpa de noroiul care se formează în zilele ploioase, localnicii foloseau pietrele rotunde și plate – pietrele de râu. Acestea formează suportul suprafeței de călcare iar iarba crescută printre ele anulează diferențele de înălțime dintre pietre și animă întreaga incintă.

Vegetație

Se întâlnesc cu precădere următoarele plante: trandafiri (ROSA Sp.); caprifoi roșu (LONICERA PERECLIMENUM); crin roșu (LILIUM BULBIFERUM); flox (PHLOX PANICULATA); falsa iasomie (PHILADELPHUS CORONARIUS); liliac (SYRINGA VULGARIS); soc (SAMBUCUS NIGRA).

Vegetație folosită ca umbră pentru casă

Grădinile sunt formate din straturile de legume cu plante aromatice, pe alocuri îmbogățite cu plante eflorescente.

Salcâmul (ROBINIA PSEUDO-ACACIA) este folosit ca și gard viu iar răchita sau salcia plesnitoare (SALIX FRAGILIS) este folosită ca și gard viu sau ca sursă de nuiele pentru gardurile împletite.

Coniferele au fost mai rar întâlnite – cu precădere în jurul bisericilor: molid (PICEA ABIES).

Pomii fructiferi sunt plantați pe lângă casă sau în livezi.

Vița de vie (VITIS VINIFERA) este adesea plantată chiar lângă casă, astfel încât ea se întinde pe stâlpii și grinzile prispei.

5.8.1 Recomandări Pavimente RECOMANDARI

Aleile și platformele din incinte vor fi în mod obligatoriu suprafețe permeabile. Elementele de pavaj vor fi din piatră naturală, de preferință piatră de râu montată cu interspații în care va crește iarba.

Sunt acceptate aleile placate cu dale de piatră, regulată sau neregulată, montate pe pat de nisip.

Aleile carosabile vor fi tratate ca drumuri pietruite, nebordurate.

Se interzice acoperirea solului cu suprafețe mari, impermeabile (beton, asfalt).

Piatra concasată este recomandată,

dacă este folosită ponderat.

AȘA NU: suprafețe acoperite cu beton și piatră spartă "rustic"; rezolvarea cea mai simplă dar și cea mai dăunătoare, atât pentru mediu cât și pentru peisaj.

Mobilier exterior

Mobilierul exterior se recomandă a fi

realizat din materiale locale (lemn, piatră, nuiele, lut) astfel încât să se integreze și să dea valoare amenajărilor exterioare.

Sunt interzise folosirea materialelor neadecvate: inox, plastic.

Nu se vor realiza placări cu piatră spartă sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional”.

Vegetație

Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc.), prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și a practicilor agricole tradiționale. În cadrul amenajării, se va păstra ierarhizarea parcelei în mod similar gospodăriei tipice: spațiile de grădină decorativă, livadă, fâneță (după caz). Suprafața spațiilor verzi va fi predominantă în cadrul gospodăriei (minimum 60 % din suprafața terenului în cazul loturilor răsfirate/risipite, minimum 50 % în cazul loturilor adunate/înșiruite). Spațiile libere vizibile din circulațiile

publice se vor trata ca grădini decorative și livezi, plantându-se cu specii care au caracter permanent în acea regiune. Nu se vor planta specii exotice sau specii cu rezistență ridicată, care pot tinde să ia locul speciilor autohtone (de ex. cenușer, Paulownia, oțetar fals – Ailanthus altissima).

Vegetația se poate utiliza ca element arhitectural sau de mascare a construcțiilor existente cu gabarite care depășesc scara locului. Nu este recomandabilă fasonarea decorativă a arbuștilor.

Iluminatul exterior

Se va evita poluarea luminoasă și folosirea luminii artificiale în exces. Corpurile de iluminat vor ține cont de limbajul estetic specific zonei (familia de forme și materiale specifice), cu volume simple, fără ornamente care mimează stilurile istorice. Pentru iluminatul public se interzice iluminarea cu diferite culori cu excepția diverselor sărbători publice, zilei naționale, dar și atunci fără exces.

Reclame, firme, inscripții

Amplasarea sistemelor publicitare se va face astfel încât să se respecte Legea nr. 185/2013 privind amplasarea și autorizarea mijloacelor de publicitate, cu modificările ulterioare, sau a Regulamentelor aprobate la nivelul Consiliilor Locale cu privire la organizarea, autorizarea și amplasarea mijloacelor de publicitate.

Se va evita poluarea luminoasă.

Se vor folosi sisteme cu lumină reflectată (NU tip panou reflectorizant).

Dimensiunile se vor alege în funcție de proporțiile clădirii/clădirilor, dar nu vor depăși lățimea de o travee.

Nu vor fi amplasate mai înalt de registrul parterului.

Amplasarea panourilor obligatorii de

edificare a investițiilor se va prezenta comisiei de la faza S.F. și se va alege astfel încât să nu obtureze imaginea de ansamblu a investiției.

Echiparea edilitară

Toate construcțiile trebuie să beneficieze de utilitățile necesare pentru desfășurarea activităților previzionate, cu respectarea normelor de sănătate și igienă, atât pentru utilizatori, cât și pentru vecinătăți.

Acțiunile întreprinse în acest sens nu trebuie să deranjeze mediul și să priveze vecinătățile prin poluare de orice fel (poluare fonică, scurgeri de canalizare și ape uzate, diverse alte infiltrații și materiale care pot afecta pânza freatică, poluare luminoasă etc.).

Toate noile bransamente pentru electricitate, gaze, internet și telefonie vor fi realizate îngropat. Nu se vor amplasa antenele TV satelit, de internet sau de telefonie mobilă în locuri vizibile din circulațiile publice și e interzisă dispunerea vizibilă a cablurilor CATV.

Se pot amenaja locuri speciale, cu respectarea normelor sanitare, pentru crearea de compost din materialele organice rezultate din amplasament (resturi alimentare organice, deșeuri de textile organice, crengi, frunze, resturi vegetale, resturi animale, carton etc.).

Se pot realiza soluții de captare și re folosire a apelor pluviale.

Amplasarea panourilor fotovoltaice/solare (vezi cap. 5.1).

6. PERFORMANȚA ENERGETICĂ

Casele în care locuim și clădirile în care ne desfășurăm activitățile zilnice reprezintă fondul construit care are un impact major asupra mediului înconjurător, fiind, pe lângă ocuparea unui teren ce ar fi putut fi verde, și un important factor de poluare.

Utilizarea materialelor de construcție ecologice, din resurse naturale sau produse naturale reciclate, constituie de fapt un primul pas către bunăstare și un nivel superior de viață, în condițiile în care sărăcia este o caracteristică atât de prezentă astăzi în majoritatea zonelor rurale.

În mod paradoxal, deși multe din produsele naturale au fost tradițional utilizate în construcții durabile și sănătoase, de sute de ani, acestea sunt azi total ignorate tehnic și legislativ/ normativ, fiind considerate demodate sau „rușinos a fi utilizate” (ex. chirpicii din argilă, vălătucii, paie, lână de oaie, uneori chiar lemnul, varul natural etc.), în detrimentul produselor de sinteză, poluante încă din faza de fabricare și pe toată durata de exploatare, dar considerate moderne (ex. PVC, BCA, polistirenul expandat sau extrudat, produsele aglomerate cu rășini sintetice s.a.).*1

6.1. Recomandări

Recomandările privesc materialele de construcție, conformația acestora, soluțiile tehnice și compatibilitatea dintre materialele de alcătuire.

Acolo unde este posibil, se recomandă apelarea la materiale locale naturale, tehnici tradiționale și

la meșteri populari. Recomandările sunt comune tuturor categoriilor de construcții:

A. Construcții noi cu gabarit mic (<120 mp), construcții noi cu gabarit mediu (120 – 250 mp) și construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) dispuse în sistem pavilionar.

*1. Dr. ing. Constantin Miron, *Materiale neconvenționale locale pentru energie sustenabilă*

- INCD URBAN INCERC Iași - pg.10,11

B. Construcții noi cu gabarit mare (peste 250 mp) de tip monovolum, atât pentru construcțiile noi/conversii/ extinderi, cât și pentru construcțiile existente.

6.1.1. Sistemele de încălzire (cerințele de securitate la foc)

Sistemele de încălzire folosite vor fi eficiente termic, conform standardelor de mediu și eficiența energetică a clădirilor. Se recomandă folosirea unor sisteme de încălzire alternative folosirii gazului metan sau a combustibililor solizi (fosili). Acestea pot fi folosite acolo unde există rețele locale specifice, însă se recomandă și folosirea unor tehnologii alternative pentru asigurarea unui minim grad de independență.

Dintre sistemele de energie alternativă, se pot folosi:

- Panouri solare și panouri fotovoltaice (se încurajează utilizarea acestora, amplasate pe acoperiș în măsura în care acestea nu denaturează imaginea ansamblului și se încadrează discret în peisajul rural).

- Este acceptată folosirea pompelor de căldură acolo unde este posibil și

investiția se justifică (în variantele aer-apă, sol-apă, apă-apă, în funcție de caracteristicile terenului); Se recomandă încadrarea sistemelor de energie alternativă în specificul local sau camuflarea lor cu ajutorul unor elemente tradiționale specifice; prin modul lor de funcționare, nu trebuie să afecteze vecinătățile. Amplasarea lor va respecta recomandările de la capitolul 5.7 - Amenajările exterioare, subcapitolul - recomandări/ Echiparea edilitară (pentru fiecare tip de construcție). Dimensionarea, punerea în operă și funcționarea sistemelor de energie alternativă trebuie să respecte normativele și prevederile tehnice în vigoare la data întocmirii proiectului/execuției lucrărilor de construire.

- Cazane cu combustibil solid regenerabil (biomasă și/ sau combustibil rezultat în urma reciclării); Materialele combustibile, disponibile local, se pot împărți în: materiale lemnoase (deșeuri de lemn, rumeguș, căzătură de lemn masiv în păduri, resturi de lemn) și materiale nelemnoase (cerealiere sau de origine organică). Pentru zonele în care nu sunt disponibile ca sursă de energie termică gazele naturale este necesară montarea centralelor care utilizează combustibili solizi. Exemple de materiale combustibile sustenabile:

- Peleții din lemn sunt deșeuri lemnoase, deshidratate și comprimate până la dublul densității energetice a lemnului verde, neuscat.

Caracteristici: putere calorică mare, densitate mare, costuri relativ reduse de transport; sunt o sursă alternativă de energie capabilă să înlocuiască combustibilii convenționali (gazul natural, GPL, petrol, cărbune, lemn, ulei, electricitate etc.); sunt neutri din punctul de vedere al emisiilor

AȘA NU: Placarea cu polistiren a pereților exteriori ai unei construcții este deosebit de nocivă nu numai pentru că distruge/ ascunde decorațiile, ci mai ales pentru că prin translatarea punctului de rouă se creează condens în interiorul zidurilor, acest lucru atrăgând cristalizarea sărurilor, care cu greu mai pot fi îndepărtate ulterior. Impermeabilizarea zidurilor exterioare prin placarea cu polistiren și montarea ferestrelor din plastic dublu stratificate, coroborată cu folosirea unei zugrăveli impermeabile la interior atrage după sine apariția mușgaiului. Zidurile din cărămidă ale construcțiilor vechi au o grosime considerabilă, nefiind necesară izolarea. Se recomandă mai degrabă izolarea cu materiale naturale a tavanelor și a pardoselilor.

de carbon. La ardere, aceștia emit aceeași cantitate de dioxid de carbon

care a fost absorbită de pădure în timpul creșterii; peleții din lemn ard aproape fără emisie de fum - în gazele de ardere praful este alcalin; au un conținut scăzut de metal, iar sulfurile sunt aproape inexistente; Cenușa, bogată în minerale, poate fi folosită cu succes drept îngrășământ natural; peleții costă mai puțin decât combustibilii fosili și sunt considerați înlocuitori ai gazelor naturale. (mai ieftini cu 20-25% față de gazul natural, nu prezintă pericol de explozie, se utilizează cu același confort).

Comparativ cu lemnul de foc, peleții sunt mai eficienți din punct de

vedere al randamentului de ardere, puterii calorice, confortului și siguranței în utilizare.

- Brichete din resturi vegetale din agricultură - se obțin prin comprimare mecanică sau hidraulică a biomasei (resturi vegetale din agricultură, paielor de grâu, orz, orez, rapiță, muștar, vrejuri de soia, fasole, resturi vegetale de viță de vie, coceni de porumb, resturi forestiere) pentru reducerea dimensiunilor și obținerea unui produs compact și cu o putere calorică mare. Dintr-o tonă de paie se obține o tonă de brichete. Puterea calorică a brichetelor din resturi vegetale este mai mare decât a lemnului de fag și aduce o economie de 60% față de încălzirea cu gaze și de 40% față de încălzirea cu lemn.*1

Peleți din lemn

Brichete din resturi vegetale.
Sursa imaginilor - http://www.ecohightech.ro/prelucrare_biomasa.html

6.1.2. Eficiența termică (sisteme și materiale de izolare)

Termoizolațiile utilizate în prezent au la bază materiale minerale (anorganice) - vată de sticlă, vată bazaltică, sau materiale organice - polistirenul și poliuretanul. Materia primă pentru aceste materiale provine din surse neregenerabile, presupunând un consum mare de energie și emisii de CO₂ atât pentru fabricare cât și pentru prelucrare. Izolația are rolul de a reduce consumul de energie pentru încălzire. Din punct de vedere al eficienței, termoizolațiile naturale sunt la fel de performante ca izolațiile din fibre sintetice.

*1, Dr. ing. Constantin Miron, Materiale neconvenționale locale pentru energie sustenabilă - INCD URBAN INCERC Iași - pg.106,116

Tipurile de izolații naturale :

a. Izolația naturală din fibre de lână de oaie se utilizează ca izolator termic și fonic atât pentru construcțiile din lemn cât și pentru casele din cărămidă sau piatră. Calitățile izolației din fibre de lână: - este un material termo-fonoizolant ecologic și sănătos, obținut din materii prime naturale, regenerabile. După terminarea ciclului de viață, izolația din lână se poate refolosi, sau este biodegradabilă. - e accesibilă local (se produce în România), - se realizează din fibre de lână naturală, spălată, tratată cu sare de bor pentru insecte și ignifugată. Poate fi prelucrată în saltele, plăci semirigide sau puf, fără mijloace speciale de protecție. - este rezistentă împotriva mușgaiului (conform EN ISO 846 are nota cea mai bună - 0) și nu putrezește. - are capacitatea de a absorbi și de a elibera umiditatea din aerul înconjurător. Lâna este un material higroscopic, ceea ce înseamnă că poate absorbi până la 30%-40% din propria greutate în umiditate, păstrându-și proprietățile. Fibrele de lână încearcă, în mod natural, să se mențină în echilibru cu umiditatea schimbătoare a atmosferei. Când temperatura exterioară scade și umiditatea aerului crește, atunci lâna preia din umiditatea suplimentară și eliberează căldură în acest proces. Într-o zi călduroasă se întâmplă procesul invers: lâna eliberează umiditatea în aer și în același timp absoarbe energie, astfel răcind încăperea pe care o izolează. Din acest motiv se spune că lâna „respiră” și acționează ca un condiționator natural de aer. Fibrele sintetice sau minerale nu au această proprietate și nu reacționează la schimbările rapide în temperatură sau umiditate.

- conductivitatea termică a izolației din lână este cuprinsă între 0,0356 W/ mK și 0,040 W/mK. - este un depoluant natural - locuințele moderne sunt din ce în ce mai populate cu produse care emană substanțe toxice pentru sănătatea umană. Lâna absoarbe în mod natural diverși poluanți ai aerului: formaldehida (un cancerigen cunoscut), dioxid de azot și dioxid de sulf. Formaldehida este foarte des utilizată în produsele rășinoase din lemn cum ar fi plăci de aglomerații de lemn (MDF), parchet, mobilă. Formaldehida este eliberată încet din aceste produse pe măsură ce rășinile conținute hidrolizează (se dizolvă în contact cu vaporii de apă). Aceste emisii nocive cresc o dată cu temperatura și umiditatea. Fibrele de lână absorb și se contopesc, ireversibil, cu formaldehida și alte substanțe nocive. O casă complet izolată cu lână de oaie poate absorbi aproape 100% din formaldehida eliberată în aerul interior. Dioxidul de sulf și dioxidul de azot sunt deșeuri gazoase produse din combustia combustibililor fosili sau ai cărbunelui. Ele sunt cel mai des întâlnite în încălzitoarele cu gaz, focuri deschise sau fumul de eșapament (care pătrunde în casă datorită proximității șoselelor circulante). Izolatorii din lână de oaie absorb definitiv aceste gaze nocive la fel ca și în cazul formaldehidei, astfel realizând o filtrare a aerului interior. Izolatorii din lână de oaie sunt singurii izolatori care au calitatea de filtrare a aerului interior, contribuind astfel nu doar la un confort termic sporit dar și la menținerea pe termen lung a unui mediu sănătos (sursa - www.izomiorita.ro).

b. Izolația din fibre de cânepă este un material natural care nu conține substanțe de adaos dăunătoare sănătății. Procesul de producere

presupune un consum redus de energie, iar rezultatul este un material cu calități tehnice excepționale. Se livrează sub formă de saltele sau role, fiind un produs recomandat pentru izolarea acoperișurilor, a pereților și a pardoselilor. Se realizează din fibre la care se adaugă 10-12% fibre Biko, pentru o stabilitate dimensională optimă. În ultima perioadă, a apărut izolația din cânepă 100% naturală. În acest caz fibrele Biko sunt înlocuite cu fibre naturale din porumb. Calitățile izolației din fibre de cânepă: -montare rapidă și simplă, fără zgârieturi și iritații ale pielii, - poate absorbi până la 20% din greutatea sa în umiditate, fără nici o deteriorare a performanței termice, spre deosebire de izolațiile din fibre sintetice. - are capacitatea de a regla umiditatea din încăpere. Pentru a nu influența negativ această trăsătură, trebuie folosite folii și bariere de vaporii care permit transferul umidității. - are o conductivitate termică scăzută, cu o valoare de 0,040 W/mK. -datorită faptului că fibrele de cânepă nu conțin albumină, nu este nevoie de un tratament împotriva moliiilor și gândacilor.

c. Izolația din fibre de lemn se prezintă sub formă de vrac, plăci

saltele termoizolante din lână de oaie

flexibile sau plăci rigide termofonoizolante. Aceste produse oferă o soluție modernă, eficientă și ecologică și sunt utilizate în special la case pe structură de lemn, la casele eficiente energetic dar și la casele tradiționale, construite din cărămidă. Calitățile izolației din fibre de lemn: - fiind un produs natural care nu influențează biologia construcțiilor, se recomandă folosirea lui la reabilitarea termică a construcțiilor existente, atât pentru cele cu pereți din cărămidă, cât și pentru cele cu structura din lemn sau pereți din lemn masiv. -pentru fabricarea panourilor izolatoare din fibre de lemn se utilizează ca materie primă, deșeurile de aşchii din lemn provenite din fabrici de cherestea sau alți producători de produse din lemn sau lemnul nevalorificat silvic. - este rezistentă la șocuri mecanice, absoarbe zgomotele și izolează excelent atât pe timp de iarnă cât și vara. - este ușor de montat, disponibil și cu profile de nut și feder pentru o montare mai sigură și pentru eliminarea punțiilor termice. Se livrează în grosimi diferite. -plăcile fibrolemnoase sunt deschise la difuzia vaporilor de apă și regularizează umiditatea, oferind un climat de locuit sănătos. -corespund tuturor normelor referitoare la rezistența la foc și chiar dacă ard, plăcile nu emit vaporii toxici.

saltele termoizolante din fibre de cânepă

- izolațiile din fibre de lemn sunt materiale de construcții din surse naturale, regenerabile și care nu au un impact negativ asupra mediului înconjurător.

d. Izolația din vată bazaltică este un material ecologic care se comercializează sub forma de plăci rigide sau saltele. Calitățile plăcilor termoizolatoare din vată bazaltică:

- nu ard, nu emană gaze toxice și împiedică răspândirea focului
- sunt permeabile la vapori și permit trecerea vaporilor de apă din interior spre exterior prevenind astfel condensul. Pereții vor fi uscați, locuința aerisită, eliminând riscul de apariție a mușcăiului și igrasiei.

e. Baloții de paie - Paiele sunt folosite sub forma unor baloți compactați care sunt inserați în perete prin presare ușoară. Un balot de paie are la bază același material ca și lemnul: celuloza. Pentru că paiele sunt goale în interior, gradul de termoizolare este mai bun decât în cazul lemnului. În plus, comprimarea balotului îl face rezistent la compresie, ceea ce înseamnă că este potrivit pentru construcția unor ziduri solide. Tencuiala din pământ și var permite pereților să "respire", reglează umiditatea și conferă un mediu de viață plăcut și sănătos. Aceste construcții sunt foarte eficiente energetic datorită calităților termoizolante ale baloților de paie: un perete din baloți de paie tencuit cu argilă și var, cu o grosime totală de 50 cm, asigură aceeași termoizolare ca un perete din 20 cm BCA cu 20 cm polistiren. Producerea unor materiale ca BCA-ul, polistirenul, tencuiala pe bază de ipsos și vopseaua pentru finisaje, necesită însă un consum de energie mult mai ridicat decât paiele, lemnul, pământul și varul, generând în același timp și

un nivel ridicat de emisii CO₂. De asemenea, costurile pentru 1 mp de perete din baloți de paie tencuit cu argilă și var este de trei ori mai ieftin decât 1 mp de perete din BCA, polistiren și tencuială din comerț. În plus, aceste case sunt sigure, rezistente la foc și cutremur, se realizează rapid și oferă un mediu de viață plăcut și sănătos.

Concluzie/ recomandări:

Se vor folosi materiale naturale regenerabile, în alcătuirii constructive care să respecte normativele și prevederile în vigoare referitoare la izolarea termică, protecția la foc etc. Pentru termoizolare, se vor folosi sisteme de termoizolare ecologice, pe cât posibil cu materiale provenite din mediul local (lână, cânepă, paie, rumeguș).

O bună variantă este folosirea tencuielii termoizolante pe bază de argila amestecată cu paie. Acest tip de tencuială ușoară se folosește de sute de ani. Argila protejează materialul organic, paiele, iar acestea au rol de izolator termic. Calitatea amestecurilor de argilă amestecată cu paie sau pleavă folosite la izolarea termică a tavanelor, podurilor și pardoselilor era generarea unor condiții de viață sănătoase, și anume, masivitatea termică, capacitatea de regulator de umiditate și lipsa oricărei emisii poluante, chiar dacă din punct de vedere termic nu erau foarte eficiente.

Există pe piață deja suficienți producători de tencuieli termoizolante și materiale naturale termoizolante agrementate tehnic (începând cu 2015 s-au agrementat tehnic de către INCĐ URBAN INCERC Cluj-Napoca, izolații din lână și cânepă), care îndeplinesc toate cerințele impuse de actele normative în vigoare.

Nu se va folosi termoizolarea cu polistiren !

Prin programele "Casa Verde" și "Casa Verde Plus" lansate de Ministerul Mediului, se încurajează folosirea sistemelor de încălzire din surse alternative și materiale regenerabile, acordându-se finanțări caselor sau altor obiective care folosesc panouri solare sau pompe de căldură, sisteme de acoperișuri verzi, sisteme de iluminat ecologice sau aleg să își izoleze termic pereții cu materiale ecologice precum lână, cânepa sau celuloza.

AȘA NU: Reabilitare prin izolarea cu polistiren. Folosirea polistirenului atrage după sine probleme legate de condens, igrasie, apariția mușcăiului și este un material ușor de vandalizat de către copii, animale, persoane agresive etc.

7. SPAȚIUL PUBLIC

7.1. Specific local

Specificul spațiului public rural – „la țară” – este fluiditatea și polivalența spațiilor. Terenul de întâlnire este și loc de adunare (nunți, pomeni etc.), și teren de fotbal sau joacă. Iarba întâlnește pietrișul într-un mod delicat, natural, apa se scurge prin mici șanțuri înierbate, uneori pavate. Spațiul public rural nu se ascunde sub o vegetație bogată, ci caută un loc bine înșorit. Se poate observa câte un brad sau un molid cu valoare simbolică lângă o biserică sau un grup de pomi fructiferi. Nu există nimic gratuit, fără scop.

Fântâna, troița, banca, copacul au toate valoare funcțională. Materialele folosite sunt cele locale: lemn, piatră, pietriș, iarbă. Nu se folosește metal, nu se pun flori decorative de plastic.

Astăzi, în majoritatea satelor traversate de un drum județean sau național, strada principală a devenit șosea și a rămas puțin spațiu alocat oamenilor. Un fenomen recent apărut este apariția spațiului public amenajat în acest

scop și dotat cu mobilier corepunător.

7.2. Recomandări

Spațiul public rural trebuie să-și păstreze autenticitatea, să conserve austeritatea, simplitatea și fluiditatea.

Acest specific nu trebuie distrus prin diverse amenajări urbane (ca în orașe: pavele de beton, trotuare cu borduri etc.). Pentru a-l conserva intact, se recomandă evitarea amenajării cu decorații tip – cărute cu flori, fântâni arteziene sau plantații horticoale de flori și soiuri de

arbuști de import.

Materialele folosite trebuie să fie exclusiv cele locale, iar elementele de mobilier (bănci etc.) trebuie confecționate cu meșteri locali. Mobilierul urban, cofretele publice și posturile de transformare și reglare vor fi astfel proiectate încât să se integreze în peisaj și arhitectura locală. Nu se acceptă proiecte tipizate, ci doar soluții adaptate locului. Investițiile și evenimentele publice – clădiri publice (școală,

primărie, biserică etc.), piețe pentru produsele locale, târguri sezoniere, festivaluri și sărbători – trebuie să fie exemple de bune practici pentru comunitate atât ca arhitectură, cât și ca amenajare și integrare în peisaj.

Drumuri și alte căi de acces public

Majoritatea drumurilor publice sunt neasfaltate, dar pietruite și întreținute necorespunzător. De aceea, pe timp uscat, circulația auto ridică praful, pe timp ploios se face mult noroi, iar circulația pe timp de iarnă este extrem de dificilă. În ultimii ani, drumurile principale sunt modernizate exclusiv pentru circulația auto, cu tendințe de amenajări urbane (trotuare înguste cu pavele de beton) în interiorul localităților.

În mod tradițional, drumurile sătești sunt delimitate de zone înnierbate, taluzuri sau șanțuri deschise. Ele sunt utilizate simultan de către oameni, bicicliști, animale, căruțe/săni și autovehicule. Tendința actuală – prin amenajări și asfaltare – este de a crește și a favoriza tranzitul auto, în detrimentul celorlalți participanți la trafic. Acest lucru dăunează siguranței, confortului de locuire și comunității. La nivelul spațiului public, se vor reface aliniamentele existente la nivelul străzii (pomi fructiferi sau alte aliniamente specifice fiecărei localități/zone din interiorul localității).

Se va conserva biodiversitatea (inclusiv păstrarea lângă construcții a speciilor de păsări și animale care asigură echilibrul ecosistemului: rândunele, cucuvele, lilieci, vrăbii etc.), prin folosirea plantelor autohtone specifice zonei și a practicilor agricole tradiționale. În spiritul principiilor de conservare a specificului local, se recomandă

păstrarea polivalenței drumurilor și limitarea vitezei auto, păstrarea rețelei stradale existente și a profilelor transversale ale drumurilor. Nu se permite lărgirea drumurilor și crearea de trotuare supraînălțate de tip urban, cu rigole îngropate. Suprafețele de circulație (drumuri și alei publice sau private) trebuie să fie cât mai permeabile, cu pavaj din piatră sau pietriș de calcar, evitându-se folosirea betonului, asfaltului și a pavelelor din beton.

Asfaltarea drumurilor trebuie să se limiteze la drumurile principale și să includă o atentă rezolvare a pantelor drumului, scurgerii apelor pluviale, a terasamentelor. Ignorarea acestor detalii sau rezolvarea lor superficială conduce la deteriorarea rapidă a asfaltului sau a stratului de uzură (în special în zonele umbrite, unde apa și gheața stagnează) și face extrem de dificilă folosirea drumului. Drenajul căilor de circulație trebuie realizat cu șanțuri deschise, vegetalizate, care prezintă următoarele avantaje: încetinesc scurgerea apei, reduc riscul de inundații (reducerea vitezei apei

înseamnă debite mai mici în aval) și participă la preepurarea apelor recuperate de pe drumuri (fenomenul de fito-epurare).

Se recomandă rezolvarea corectă a colectării și scurgerilor de ape pluviale, a taluzurilor, podețelor, sprijinirilor de pe marginile drumului, parapetilor etc. și a infrastructurii drumului, înaintea lucrărilor de finisare rutieră. În cazul drumurilor secundare, pavarea cu piatră spartă împănată pe pat de geotextil este mai rezistentă în timp și mai eficientă. Elementele de siguranță a drumului (podețe, ziduri de sprijin, balustrade etc.) vor fi realizate din materiale locale: zidăria din piatră naturală, construcții din lemn sau plantații cu scop de stabilizare a terenului.

Indiferent de modul de realizare a drumurilor, acestea se întrețin periodic (se completează pietrișul, se repară asfaltul, se curăță șanțurile etc.). Fără o întreținere corespunzătoare, orice drum se deteriorează și face dificilă deplasarea. Întreținerea drumurilor asfaltate e mai costisitoare, iar pe timp de iarnă aderența lor e mai mică decât a celor pietruite.

Aleile pietonale se vor pava cu materiale naturale – piatră cioplită de râu sau de calcar.

Tradițional, pentru suprafețele drumului sunt folosite pietre de calcar de diferite culori sau cărămidă, în forme geometrice simple. Ulițele și potecile nu vor fi asfaltate sau pavate, se recomandă pietruirea sau înnierbarea lor.

Pentru plantațiile menite să stabilizeze drumurile se recomandă specii locale.

Zonele de parcare vor fi realizate din pietriș compactat (criblură spartă) din materiale locale (calcar). Sunt interzise pavelele de beton și zonele asfaltate. Parcărilor vor fi integrate în

vegetație și nu vor fi marcate cu vopsele, ca în mediul urban. Pistele pentru biciclete între sate sunt foarte necesare și sunt obligatoriu de făcut de către autoritățile locale pentru ușurarea transportului de scurt parcurs atât pentru localnici, cât și pentru turiști.

Elemente de mobilier rural exterior:

bancă, fântână, cruce, adăpătoare etc.

Se întâlnesc, în funcție de specificul și destinația așezării, o serie de elemente caracteristice realizate cu preponderență din lemn, nuiele/lețuri și zidărie din cărămidă și piatră. De aceea, se recomandă ca pentru obiectele noi de mobilier din spațiul public rural să se păstreze specificul localității în care se află.

Mobilierul se va realiza cu preponderență din materiale naturale: lemn, piatră. În alcătuirile constructive pot fi folosite și alte materiale (de ex., prinderi metalice etc.), însă acestea nu vor avea o pondere importantă, încadrându-se în specificul și formele locale. Nu se vor folosi materiale ca betonul, metalul (de ex., pe băncile din beton/metal nu se poate sta vara sau iarna), materiale strălucitoare (inox) sau alte materiale nespecifice (rășini, PVC, mase plastice, fibră de sticlă). Nu se vor realiza placări cu piatră spartă, plăci ceramice sau cu elemente de lemn care să dea un aspect „rustic”. Conceptul de „rustic” este diferit de conceptul de „tradițional” (vezi Glosar).

Se va evita vopsirea mobilierului în culori stridente sau folosirea unor culori nespecifice de baie pentru mobilierul din lemn.

Iluminatul exterior

Nu se va folosi lumina artificială în exces (ținând cont de contextul cu preponderență natural în care se încadrează, aceasta poate dauna bioritmului animalelor și al insectelor din zonă). Corpurile de iluminat vor avea volume simple, fără ornamente excesive. Se recomandă folosirea luminii calde, apropiate de cea naturală (3 000 K). Iluminarea nu se va realiza în mai multe culori. Pe cât posibil, se recomandă realizarea controlului luminii cu variatoare, atât pentru spațiul public, cât și pentru cel privat.

Reclamele, firmele, inscripțiile, însemnele

Se vor amplasa în așa fel încât să nu constituie elemente care obturează sau concurează cu elementele de fațadă (profilaturi, ferestre, strefșini etc.). Se va evita poluarea luminoasă. Dimensiunile panourilor vor fi specifice funcțiunilor pe care le anunță și nu se vor amplasa mai sus de nivelul parterului. Se recomandă realizarea unor piese/construcții mobile pe care să fie amplasate reclamele luminoase, amplasate în așa fel încât să nu obtureze construcțiile principale. Pe cât posibil, nu se vor amplasa pe clădiri. Amplasarea panourilor obligatorii de edificare a investițiilor se va alege astfel încât să nu obtureze imaginea de ansamblu a investiției.

ANEXA 1

Studiu de amplasare și încadrare în imaginea așezării (imagine generală din punct de belvedere, silueta așezării, desfășurate stradale)

În vederea obținerii avizului Comisiei pentru „încadrarea în specificul local”, solicitanții vor depune la secretariatul filialei OAR NORD VEST - Baia Mare, strada Minerilor nr. 11 - un dosar privind evaluarea impactului pe care l-ar avea noile construcții în silueta și imaginea generală a zonei rurale.

Studiul de amplasare și încadrare în imaginea așezării-conținut :

Dosarul va conține planșe la o scară adecvată prezentării și următoarele documente:

- Documentație fotografică generală privind zona în care se va desfășura investiția, în care să apară, din puncte de belvedere cunoscute la nivel local, modul de așezare în relief a localității, principalele repere și limitele localității (în cazul localităților neîncadrate sau fără repere înalte, folosiți vederi panoramice din afara localității). Identificați locul investiției pe aceste documente.

- Două siluete caracteristice ale localității prezentate la o scară adecvată prezentării. Identificați locul investiției pe aceste siluete.
- Ortofotoplan sau vedere de sus a localității de tip Google Earth, cu marcarea punctelor de unde s-a făcut documentarea fotografică și

siluetele descrise mai sus. Identificați locul investiției pe această planșă.

- Documentație fotografică la nivelul ochiului sau din repere în imediata vecinătate a investiției. Identificați locul investiției pe aceste documente.

- O desfășurată stradală, în care să apară de o parte și de alta a parcelei investiției frontul la stradă a cel puțin trei parcele. Identificați limitele parcelei investiției, cu fațada detaliată spre stradă a investiției, cotați amplasarea construcției față de limitele laterale și construcțiile învecinate.

- Plan de situație extins cu marcarea vecinătăților

- Un profil stradal transversal, în care să apară construcțiile la stradă de pe parcele, secțiunea drumului și amenajările acestuia, secțiune caracteristică prin construcția investiției. Identificați limitele parcelei investiției, cotați amplasarea construcției față de aliniament și construcțiile învecinate, cotați secțiunea la o scară adecvată, astfel încât investiția să poată fi comparată cu restul construcțiilor descrise.

- Două cadre în perspectivă de la nivelul ochiului în susul și în josul străzii cu clădirea studiată. Evidențiați modul în care ați integrat clădirea în fondul construit vecin și în peisaj.

ANEXA 2

Glosar de termeni

Conservarea: presupune menținerea unei clădiri (structuri) în starea existentă cu stoparea degradărilor. Este o intervenție care nu aduce îmbunătățiri de confort clădirii, care nu transformă o clădire

istorică sau o casă țărănească veche într-o clădire locuibilă. Intervenția se pretează la imobile care vor deveni piese de muzeu sau de interes turistic, sau sunt ruine păstrate pentru aspectul lor deosebit.

Restaurarea: presupune readucerea clădirii (structurii) într-un stadiu documentabil dintr-o perioadă anterioară originală/principală prin eliminarea extinderilor (adăugirilor) secundare sau prin reasamblare componentelor (subansamblurilor) existente fără a introduce element noi. Este o intervenție care „curăță” clădirea de toate extinderile inadecvate, realizate într-o manieră diferită de cea tradițională sau cu caracter de provizorat, și care pune în valoare clădirea într-o formă care poate fi reconstituită pe baza unor fotografii de arhivă, studii și cercetări realizate pe structura și arhitectura casei. Nu presupune înlocuiri masive de material, amenajări de confort substanțiale sau extinderi moderne. Poate fi aplicată pentru clădiri vernaculare (tradiționale) recente prevăzute cu bucătării și toalete în case.

Reabilitarea: însumează toate intervențiile care urmăresc valorificarea și remedierea clădirii (structurii) prin păstrarea semnificației culturale a acesteia.

Este intervenția cea mai răspândită, deoarece prin aplicarea acesteia clădirea devine utilizabilă în condiții de confort contemporane. Intervenția își propune să conserve tot ce este valoros pentru clădirea respectivă, să aplice reparațiile necesare la structura istorică și să introducă în structura clădirii amenajările necesare care o fac utilizabilă pentru o funcțiune nouă sau cea originală, dar îmbunătățită (ex. zone primire, termoizolații, băi, bucătării, acces persoane cu

dizabilități etc).

Reconstrucția: presupune readucerea clădirii (structurii) într-un stadiu documentabil din perioadă anterioară semnificativă și care se deosebește de restaurare prin introducerea materialului nou în țesutul clădirii. Este o intervenție aplicabilă clădirilor în stare de colaps sau precolaps, unde structura portantă nu-și mai îndeplinește rolul. Presupune înlocuiri masive de material, dar folosirea materialului original la maxim, care va fi reșezat în structura reconstruită prin anastiloză (se va pune exact în locul de unde a fost demontat). Restaurarea și reconstrucția presupun de fapt o dezasamblare parțială sau integrală urmată de reconstruire.

Zona de protecție: este un teritoriu de interes special natural (cu specii rare de plante sau animale, formațiuni geologice rare sau forme de relief deosebite) sau construit (arhitectural sau istoric) care cuprinde o suprafață de teren cu o anumită densitate de elemente sau construcții de interes, fie că acestea se află subteran (rezervații sau situri arheologice) sau vizibile la suprafața solului (centrul istoric sau zona istorică a unor localități, ansamblu urban etc.). Delimitarea zonei protejate se face de către Consiliul Local și urmărește păstrarea zonei protejate cât mai mult și cât mai bine posibil, controlul intervențiilor de orice fel – defrișări, distrugerii, reparații, modificări, demolări, construcții noi, săpături care să afecteze subsolul, etc. – și punerea în valoare a zonei protejate pentru îmbunătățirea calității mediului și a vieții locuitorilor, pentru turism nedistructiv.

Autenticitatea: presupune a fi în starea de construire inițială a clădirii, prin păstrarea materialului original care a îmbătrânit și s-a patinat odată

cu trecerea timpului.

Arhitectura tradițională: desemnează construcțiile ridicate de meșteri, de oameni specializați în construcții care și-au preluat cunoștințele pe cale orală, din strămoși, care provin din zona etnografică în care edifică, construiesc în clacă sau primesc onorariu pentru munca lor. Materializarea cunoștințelor lor conduc la o arhitectură specifică zonei din care fac parte. Arhitectura tradițională cuprinde și clădiri cu caracter public (ex: biserici). **Arhitectura populară:** este arhitectura tradițională, așa cum s-a definit mai sus, dar aplicată doar în mediul rural.

Arhitectura rurală: desemnează arhitectura în mediul rural – atât cea populară cât și tendințele de-a lungul timpului. Nu are valorile arhitecturii tradiționale sau ale arhitecturii populare. **Arhitectura vernaculară:** termenul “vernacular” vine din limba latină “vernaculus” care desemnează incinta destinată sclavilor, în spatele grădinii stăpânului. Iar “vernaculum” înseamnă tot ceea ce era făcut în casă, în opoziție cu ceea ce era procurat la schimb. Este termenul folosit pentru a desemna construcțiile populare, realizate de persoane a căror activitate principală nu este neaparat în domeniul construcțiilor. Se bazează pe o cunoaștere empirică a materialelor, câștigată în timp, prin încercări (și eșecuri) repetate – cunoștințe care sunt transmise din generație în generație, pe cale orală.

Termeni generali

Alterarea: este intervenția care modifică funcțiunea sau aspectul unei așezări/clădiri.

Contextul: este orice relație relevantă din punct de vedere arhitectural între o așezare/obiect și alte așezări/obiecte.

Desemnarea/clasarea: presupune identificarea valorilor patrimoniale ale unei așezări/obiect conferându-i statut formal prin legi sau reglementări menite să mențină acele valori.

Structura: este substanța materială ce alcătuiește o așezare: geologia, depunerile arheologice, rețelele construite, clădirile și flora.

Structura portantă: este ansamblul elementelor de construcție solidarizate între ele, care țin în picioare o clădire, preiau toate sarcinile la care este supusă clădirea și care îi asigură sprijinirea și transmiterea acestor sarcini la sol.

Principalele subansambluri ale unei structuri tradiționale sunt: fundațiile, bolțile, planșeele, pereții portanți și șarpanta sau acoperișul.

Degradarea: este o schimbare de stare în mai rău; se referă în mod particular la lipsa lucrărilor corecte/constante de întreținere și/sau la efectele unor intervenții inadecvate asupra unei așezări/construcții sau asupra valorilor patrimoniale.

Reparația: presupune o lucrare mai complexă decât întreținerea, prin care sunt remediate defectele cauzate de degradare, vătămare sau exploatare, și care permite adaptări minore cu scopul de a obține un rezultat sustenabil, dar nu implică lucrări de restaurare sau alterare/modificare.

Reversibilitatea: presupune o intervenție ce poate fi îndepărtată oricând pentru a se reveni la starea inițială.

Înnoirea: presupune desfacerea și înlocuirea comprehensivă al unui element sau loc, în cazul structurilor încorporând în mod natural toate elementele.

Patrimoniul: înglobează toate resursele moștenite pe care comunitatea le apreciază din alte motive decât cel strict utilitar.

Patrimoniul cultural: însumează bunurile moștenite identificate și

apreciate de comunitate ca fiind reflexia și expresia cunoștințelor dezvoltate, a credințelor și a tradițiilor, respectiv a modului de interpretare a credințelor și tradițiilor altora.

Patrimoniul natural: însumează habitatul și speciile moștenite geologia și morfologia ecosistemelor, inclusiv cele acvatice și subacvatice, cărora comunitatea le conferă valoare.

Mediul istoric: înglobează aspectele de mediu rezultate de-a lungul timpului din interacțiunea omului cu așezarea, incluzând toate elementele palpabile (vizibile sau acoperite) ale activităților umane din trecut, a plantațiilor și a modului de a modela vegetația.

Integritatea: presupune plenitudine și sinceritate, se referă la păstrarea întreagă sau intactă a elementelor de patrimoniu natural și/sau cultural și a atributelor acestora. Vine în completarea criteriului de autenticitate.

Intervenția: este o acțiune care are efect fizic în structura unei așezări/construcții.

Întreținerea: este o muncă de rutină perpetuă necesară pentru a păstra starea de sănătate a unei construcții și/sau structură sau țesutul unei așezări în stare bună.

Material natural de construcție: este orice material ce provine din mediul natural imediat învecinat așezării, poate fi exploatat manual, satisface cerințele de duranță, confort și prelucrabilitate.

Schimbarea naturală: este schimbarea ce are loc în cadrul mediului istoric fără intervenție umană, lucru care însă, în unele cazuri, necesită răspunsuri administrative (întreținere specială sau înnoire periodică) pentru a susține permanent semnificația acestui mediu.

Obiectul: este orice lucru (încă) nefixat (mobil) sau neîncorporat în

structura unei așezări, dar care istoric vorbind poate fi asociat cu așezarea. Așezarea/locul: poate fi orice element la orice scară al mediului istoric care dispune de identitate distinctă percepută de comunitate.

Proportionalitatea: presupune calitatea de a fi în relație corectă în dimensiune, grad sau orice altă caracteristică măsurabilă cu un alt obiect.

Public: înseamnă a fi, a face, a fi preocupat, a acționa etc. pentru oameni ca și comunitate.

Cadrul: este anturajul în care locul/așezarea/construcția este percepută împreună cu contextul local, înglobează relațiile istorice și contemporane cu peisajul înconjurător.

Semnificația (unui loc): însumează valorile naturale și culturale patrimoniale ale unui loc, adeseori formulată într-un statut sau declarație.

Locul semnificativ: este o așezare ce dispune de valori patrimoniale.

A susține: presupune a întreține, a nutri și a afirma o validitate.

Sustenabilitatea: presupune capabilitatea de a armoniza fără compromisuri necesitățile actuale cu cele de viitor.

Valoarea: este un aspect ce punctează meritul sau importanța, în cazul nostru lucru atribuit de către oameni calităților unei așezări.

Valoarea estetică: este calitatea ce derivă din modul în care oamenii percep stimulii senzoriali și intelectuali ai unui loc/așezare.

Valoarea comună: este calitatea ce derivă din semnificația pe care un loc îl are în conștiința oamenilor care relaționează cu acesta sau a acelora care au o memorie a locului sau au trăit o experiență colectivă în acel loc.

Valoarea evidentă (intrinsecă): este calitatea ce derivă din potențialul unui loc de a pune în valoare mărturiile activităților umane din trecut,

Valoarea istorică: este calitatea ce derivă din modul în care oamenii, evenimentele și aspectele vieții cotidiene din trecut pot fi legate prin intermediul unui loc (a unei așezări) de prezent.

Discernământul bazat pe valoare: este o evaluare ce reflectă valorile persoanei sau al grupului de oameni care face acea evaluare.

Peisajul: este constituit din mulțimea trăsăturilor, caracterelor, formelor unui teritoriu, unei regiuni, unui ținut.

Peisajul cultural: este un termen ce reunește diverse manifestări ale interacțiunii om-natură reprezentative pentru gradul de evoluție al societății umane sub influența constrângerilor de ordin fizic, a oportunităților habitatului natural și al factorilor social, economic și cultural.

Peisajul antropic: se caracterizează prin lipsa aproape totală a elementelor naturale din cadrul componentelor peisajului, fapt relevant în fizionomia acestuia. Locul acestora este luat de componentele antropice ale unui mediu construit, rezultat în urma unei activități umane intense într-un areal bine delimitat.

Poluarea istorică: înseamnă afectarea calității mediului dintr-un anume areal, urmare a unor activități umane, industriale, realizate în timpul unei perioade îndelungate de timp (de la zeci, sute la mii de ani).

Coefficient de utilizare a terenului (CUT): raportul dintre suprafața construită desfășurată (suprafața desfășurată a tuturor planșeelor) și suprafața parcelei. Nu se iau în calculul suprafeței construite desfășurate: suprafața subsolurilor cu înălțimea liberă de până la 1,80m, suprafața subsolurilor cu destinație strictă pentru gararea autovehiculelor, spațiile tehnice sau spațiile destinate protecției civile, suprafața balcoanelor, logiilor, teraselor deschise și neacoperite, teraselor și copertinelor necirculabile, precum și

a podurilor neamenajabile, aleile de acces pietonal/carosabil din incintă, scările exterioare, trotuarele de protecție;

(Legea 350/2001).

Procent de ocupare a terenului (POT): raportul dintre suprafața construită (amprenta la sol a clădirii) și suprafața parcelei. Suprafața construită este suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, scărilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită (Legea 350/2001). Excepții de calcul ale indicatorilor urbanistici POT și CUT: - dacă o construcție nouă este edificată pe un teren care conține o clădire care nu este destinată demolării, indicatorii urbanistici (POT și CUT) se calculează adăugându-se suprafața planșeelor existente la cele ale construcțiilor noi;

- dacă o construcție este edificată pe o parte de teren dezmembrată dintr-un teren deja construit, indicii urbanistici se calculează în raport cu ansamblul terenului inițial, adăugându-se suprafața planșeelor existente la cele ale noii construcții (Legea 350/2001).

Construcții anexe: construcții distincte, de regulă având dimensiuni reduse și un singur nivel suprateran, care deservesc funcțiunea de locuire. Din categoria construcțiilor anexe fac parte: garaje individuale, depozite pentru unelte de grădinar, șoproane, terase acoperite, foișoare, pergole, bucătării de vară. Realizarea construcțiilor anexe se autorizează în aceleași condiții în care se autorizează corpurile principale de clădire.

Demisol (prescurtat D): nivel construit al clădirii având pardoseala situată

sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu maximum jumătate din înălțimea liberă a acestuia și prevăzut cu ferestre în pereții de închidere perimetrală. Demisolul se consideră nivel supateran al construcției. Atunci când pardoseala este situată sub nivelul terenului (carosabilului) înconjurător cu mai mult de jumătate din înălțimea liberă, se consideră subsol și se include în numărul de niveluri subterane ale construcției (P118-99 Normativ de siguranță la foc a construcțiilor).

Echiparea edilitară: ansamblul format din construcții, instalații și amenajări, care asigură în teritoriul localităților funcționarea permanentă a indiferent de poziția acestora față de sursele de apă, energie, trasee majore de transport rutier, feroviar, aerian sau naval, cu respectarea protecției mediului ambiant (G.M – 007 – 2000).

Mansardă (prescurtat M): spațiu funcțional amenajat integral în volumul podului construcției. Se include în numărul de niveluri supaterane. (P118-99 Normativ de siguranță la foc a construcțiilor). În sensul prezentului regulament, se consideră mansarde acele spații care respectă următoarele condiții suplimentare:

- podul construcției va forma un unghi maxim de 60 grade cu planul orizontal;
- podul construcției nu va depăși, în proiecție orizontală, conturul exterior al ultimului nivel plin (inclusiv balcoane sau cursive) cu mai mult de 1 m. La calculul coeficientului de utilizare a terenului, mansarda va contribui cu cel mult 60% din suprafața desfășurată a ultimului nivel plin.

Parcela: suprafața de teren ale cărei limite sunt sau nu materializate pe teren, proprietatea unuia sau mai multor proprietari, aparținând domeniului public sau privat, și care

are un număr cadastral ce se înscrie în registrul de publicitate funciară. Împreună cu construcțiile sau amenajările executate pe suprafața sa, parcela reprezintă un bun imobil (G.M – 007 – 2000).

Pazie: Scândură (ornamentală) așezată vertical la capătul din afară al căpriorilor unui acoperiș cu streășină pentru a ascunde capetele acestora.

Suprafața construită (SC): (amprenta la sol a clădirii) suprafața construită la nivelul solului, cu excepția teraselor descoperite ale parterului care depășesc planul fațadei, a platformelor, scărilor de acces. Proiecția la sol a balcoanelor a căror cotă de nivel este sub 3,00 m de la nivelul solului amenajat și a logiilor închise ale etajelor se include în suprafața construită (Legea 350/2001).

BIBLIOGRAFIE

- Sabin și Maria Șainelic - "Zona etnografică Chioar"- Ed. Sport-Turism - 1986
- Valer Butură - "Străvechi mărturii de civilizație românească"- Ed. Stiințifică și enciclopedică - 1989
- Gheorghe Pop , Ion Chiș Șter - "Graiul, Etnografia și folclorul zonei Chioar" - Baia Mare - 1983
- Janeta Ciocan, Dr. Mirela Coman - "Lemnul în cultura populară din zonele etnografice ale Maramureșului"-Ed.Galaxia Gutenberg - 2016

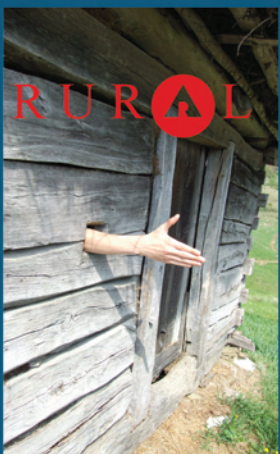
CREDITE IMAGINI

- Pag.3 – foto 1-©Răzvan Bica
 pag.4 – foto1- © Andra Ghineț
 pag.9, – foto 1,2,-©

- anca10.sunphoto.ro, foto3,5 – © surdestiturm.ro,-foto 4- © Andra Ghineț
 pag.10 – foto 1 © Mircea Roșu -foto 2,3- © google maps
 pag.11 – foto 4,5,6-© google maps, foto 7,8-© Andra Ghineț
 pag.12 – foto 2-© google street view, foto 3- © Andra Ghineț, foto 6 -© marin Giurgiu
 pag.13 – foto 1- © Casa Maramureșana, foto 4,5-© Andra Ghineț,
 pag.14 – foto 2,3,5b, -© Andra Ghineț, foto 5a-©Vortex_12, cap2.7- foto1,3,4 - © Andra Ghineț,
 pag.17 – cap.3.6- foto 1,415-© Andra Ghineț,, Oksana Florescu, foto 2 – © Studio Z- arh. Zoltan Marosan
 pag.18- foto 1© Alexandru Ioan, foto 4 © Oksana Florescu, Andra Ghineț
 pag.19 – foto 1,2 - © Casa Maramureșana, foto 4 - © Cătălin Anghelescu , foto 6 -©Copsa Mare Guesthouses, foto 9- ©Asociația Monumentum, foto 10- ©Alexandra Păcurar
 pag.20 - foto 4,7 - © Andra Ghineț, foto 6 © google maps, foto 10- ©Vortex_12
 pag.21 – foto 3 - ©Grupul Rural al OAR.
 pag.22 – foto 1,2,3-©Grupul Rural al OAR.
 pag.23 – foto 3- ©Asociația Monumentum, foto 1,2,4,5,6- ©RAUM, foto7 ©Peter Mrass,
 pag.25 – foto 2,3, - © Andra Ghineț
 pag.26 – foto 1 -©Robert Farczadi, foto 2,3- © Andra Ghineț, foto 4 - © Casa Maramureșana
 pag.27 – foto 4 - ©RAUM, foto 1,2,5 -© Andra Ghineț, foto 3 - ©Vortex_12
 pag.28 – foto 1- © Andra Ghineț
 pag.29 – foto 1,2,4, - © Andra Ghineț
 pag.30 - foto 1,2,- © Andra Ghineț, foto 3-©Asociația Monumentum
 pag.31 – foto 1- ©Peter Mrass
 pag.32 – foto 1- ©Joachim Belaieff, Enflo Arkitekt, DEVE Architects
 pag.33 – foto 1 -© Sabin și Maria

- Șainelic -" Zona etnografică Chioar", foto 4 - Janeta Ciocan, Dr. Mirela Coman -" Lemnul în cultura populară din zonele etnografice ale Maramureșului", foto 3,5 - © Andra Ghineț,
 pag.34 -foto 3 -
 ©http://www.tektum.ro
 pag.35 – foto 1 - ©Asociația Monumentum, foto 2- © Andra Ghineț, foto 3 - © Ina Funețan
 pag.36 – 1,2,3,4,6,7,8 - ©Andra Ghineț, foto 5- ©Vortex_12,
 pag.37,38, 40 – foto 1,2,3 - ©Andra Ghineț,
 pag.40 - foto 2,3 - © Laura Zaharia,
 pag. 41 - foto 1,2 -© Laura Zaharia,
 foto 3 - © Kollo Miklos.

Imaginile ale căror surse nu au fost indicate în text și nici aici aparțin autorului ghidului.

Obiectivele generale ale PROGRAMULUI RURAL al Ordinului Arhitecților din România

- creșterea calității practicii profesionale în mediul rural
- conștientizarea nevoii de protejare/promovare a zonelor cu specific local valoros
- folosirea arhitecturii (cu toate domeniile conexe) ca pârghie în dezvoltarea economică a mediului rural pe baze ecologice / responsabile
- elaborarea documentelor ce vor reglementa intervențiile în mediul rural (cu sau fără finanțare europeană)

ACEST GHID SE DISTRIBUIE GRATUIT!

Ghidul poate fi accesat și descărcat de pe site-ul OAR:
<http://www.oar.archi/despre-oar/publicatii-si-documente-oar>

Realizat cu sprijinul:

